

ZAŁĄCZNIK DO UCHWAŁY NR
RADY MIEJSKIEJ W ŁASKU
Z DNIA

STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY ŁASK
NA LATA 2023-2030

Projekt 2023

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII.....	5
1. PODSTAWY PRAWNE	5
2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE	6
II. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY	16
III. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE. OBSZARY PROBLEMOWE	17
1. UBÓSTWO I WYKLUCZENIE SPOŁECZNE	17
2. POTENCJAŁ GOSPODARCZY I PROBLEM BEZROBOCIA	26
3. PRZEZWYCIĘŻANIE TRUDNYCH SYTUACJI ŻYCIOWYCH I WSPIERANIE RODZIN... ..	32
4. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA I PROCES STARZENIA SIĘ	45
5. ZDROWIE I PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI.....	49
6. DZIAŁANIA GMINY W ZWIĄZKU Z PANDEMIĄ COVID-19.....	55
7. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC DOMOWA	56
8. EDUKACJA I WYCHOWANIE, OPIEKA NAD DZIEĆMI DO LAT 3.	62
9. KULTURA, SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA	64
10. EKONOMIA SPOŁECZNA I SOLIDARNA	68
11. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	74
12. KWESTIA UCHODźCÓW	76
13. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU LOKALNYM”	77
14. ANALIZA SWOT	92
15. WNIOSKI Z DIAGNOZY	96
IV. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	99
V. PROGRAMY I PROJEKTY.....	112
VI. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII.....	113
SPIS TABEL I WYKRESÓW.....	116

WPROWADZENIE

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest jednym z podstawowych narzędzi służących na poziomie lokalnym realizacji polityki społecznej. Przedstawia koncepcję działań zmierzających do racjonalizacji tej polityki, szczególnie w aspekcie rozpoznawania zagrożeń społecznych, ich profilaktyki i minimalizowania negatywnych skutków występujących problemów społecznych. Strategia stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych w obliczu zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania lokalnej społeczności.

Niniejsza Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łask została przygotowana na lata 2023-2030. Powstała w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Łasku w procesie partycypacyjnym z uwzględnieniem interesów różnych grup społecznych i przy szerokich konsultacjach społecznych. W pracach nad dokumentem uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, poza przedstawicielami sektora pomocy społecznej, przedstawiciele oświaty, kultury, sportu i rekreacji, rynku pracy, ochrony zdrowia, a także policji, organizacji pozarządowych, kościoła oraz mieszkańcy gminy.

Strategia ma umocowanie w dokumentach strategicznych z zakresu polityki społecznej przygotowanych na poziomie globalnym, europejskim, ogólnopolskim i samorządowym skąd, stosownie do potrzeb mieszkańców, przenosi priorytetowe cele i kierunki działań na poziom lokalny. Dokument umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, i stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej.

Strategia składa się z sześciu części. W pierwszej z nich zostały przedstawione podstawy prawne tworzenia dokumentu oraz jego uwarunkowania strategiczne i programowe.

Druga część strategii obejmuje ogólną charakterystykę gminy, z kolei trzecia część zawiera diagnozę sytuacji społecznej na jej terenie, która została przygotowana w oparciu o dane pozyskane z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, identyfikację mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (analiza SWOT), a także analizę ankiet skierowanych do mieszkańców gminy, w tym przedstawicieli samorządu lokalnego. Diagnoza została

przeprowadzona w następujących obszarach: *Ubóstwo i wykluczenie społeczne; Potencjał gospodarczy i problem bezrobocia; Przewyciężanie trudnych sytuacji życiowych i wspieranie rodzin, Sytuacja demograficzna i Proces starzenia się, Zdrowie i problem niepełnosprawności; Działania gminy związane z pandemią Covid-19; Uzależnienia i przemoc domowa; Edukacja i Wychowanie, Opieka nad dziećmi do lat 3.; Kultura, Sport, Rekreacja i Turystyka; Ekonomia społeczna i solidarna; Bezpieczeństwo publiczne; Kwestia uchodźców.*

W czwartej części strategii, na podstawie wniosków płynących z przeprowadzonej diagnozy oraz przy uwzględnieniu kompetencji samorządu gminnego, zostały sformułowane: misja, cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań niezbędnych do podjęcia w okresie programowania dokumentu. Zostali również wskazani realizatorzy strategii, przedstawione źródła finansowania dokumentu i czas realizacji wyznaczonych w nim kierunków działań, ramy finansowe strategii oraz prognoza zmian.

W piątej części dokumentu wskazane są programy oraz przedstawiona jest informacja na temat projektów mogących służyć realizacji strategii.

Szósta część strategii zawiera informacje na temat sposobu realizacji dokumentu oraz prowadzenia jego monitoringu i ewaluacji przy wykorzystaniu przygotowanego zestawu wskaźników monitoringowych.

Istniejące obecnie ogromne zapotrzebowanie na myślenie i działanie strategiczne wymaga podkreślenia, że przygotowanie strategii to dopiero część teoretyczna procesu, którą należy uzupełnić praktyką i działaniem, czyli wdrożeniem dokumentu. Za jego skuteczność odpowiedzialni są lokalni politycy, działacze, przedstawiciele instytucji gminnych współpracujący z administracją rządową i samorządową szczebla ponadgminnego, a także z przedstawicielami sektora prywatnego (tzw. „drugiego sektora”) oraz sektora ekonomii społecznej i solidarnej (tzw. „trzeciego sektora”). Tylko bowiem skoordynowana współpraca, wola i determinacja w przeznaczaniu i pozyskiwaniu środków finansowych przełoży się na skuteczność realizacji strategii.

I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII

1. PODSTAWY PRAWNE

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łask na lata 2023-2030 wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Do aktów prawnych regulujących treść strategii oraz wpływających na jej realizację należą również m.in.:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
- ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych,

- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej,
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego,
- ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych,
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego,
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych,
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny,
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ustawa z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej,
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty,
- ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe,
- ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łask na lata 2023-2030 pozostaje w zgodności z dokumentami strategicznymi i programowymi, które opracowano na szczeblu globalnym, europejskim, krajowym i samorządowym. Należą do nich:

- Przekształcamy nasz świat: Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030,
- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju,
- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Umowa Partnerstwa na lata 2021-2027,
- Program Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027,
- Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027,
- Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030,

- Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej,
- Strategia w zakresie polityki społecznej województwa łódzkiego do 2030 roku,
- Strategia Rozwoju Gminy Łask na lata 2021-2027.

Przekształcamy nasz świat: Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju jest przyjętym przez Organizację Narodów Zjednoczonych programem działań, definiującym model zrównoważonego rozwoju na poziomie globalnym. Zgodnie z Agendą 2030 współczesny wysiłek modernizacyjny powinien koncentrować się na wyeliminowaniu ubóstwa we wszystkich jego przejawach przy równoczesnej realizacji szeregu celów gospodarczych, społecznych i środowiskowych.

Dokument obejmuje 17 celów zrównoważonego rozwoju oraz powiązanych z nimi 169 zadań. Cele te są następujące: 1. Wyeliminować ubóstwo we wszystkich jego formach na całym świecie, 2. Wyeliminować głód, osiągnąć bezpieczeństwo żywnościowe i lepsze odżywianie oraz promować zrównoważone rolnictwo, 3. Zapewnić wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowe życie oraz promować dobrobyt, 4. Zapewnić wszystkim edukację wysokiej jakości oraz promować uczenie się przez całe życie, 5. Osiągnąć równość płci oraz wzmocnić pozycję kobiet i dziewcząt, 6. Zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wody i warunków sanitarnych poprzez zrównoważoną gospodarkę zasobami wodnymi, 7. Zapewnić wszystkim dostęp do stabilnej, zrównoważonej i nowoczesnej energii po przystępnej cenie, 8. Promować stabilny, zrównoważony i inkluzywny wzrost gospodarczy, pełne i produktywne zatrudnienie oraz godną pracę dla wszystkich ludzi, 9. Budować stabilną infrastrukturę, promować zrównoważone uprzemysłowienie oraz wspierać innowacyjność, 10. Zmniejszyć nierówności w krajach i między krajami, 11. Uczynić miasta i osiedla ludzkie bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu, 12. Zapewnić wzorce zrównoważonej konsumpcji i produkcji, 13. Podjąć pilne działania w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom, 14. Chronić oceany, morza i zasoby morskie oraz wykorzystywać je w sposób zrównoważony, 15. Chronić, przywrócić oraz promować zrównoważone użytkowanie ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczać pustynnienie, powstrzymać i odwracać proces degradacji gleby oraz powstrzymać utratę różnorodności biologicznej, 16. Promować pokojowe i

inkluzywne społeczeństwa, zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wymiaru sprawiedliwości oraz budować na wszystkich szczeblach skuteczne i odpowiedzialne instytucje, sprzyjające włączeniu społecznemu, 17. Wzmocnić środki wdrażania i ożywić globalne partnerstwo na rzecz zrównoważonego rozwoju.

Polska perspektywa działań na rzecz Agendy 2030 została sformułowana w **Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju**, która stanowi instrument elastycznego zarządzania głównymi procesami rozwojowymi kraju, wskazując cele i niezbędne działania, instrumenty realizacyjne i kluczowe projekty zapewniające jej wdrożenie. Dokument ustala także system koordynacji, wyznaczając role poszczególnym podmiotom publicznym oraz sposoby współpracy ze światem biznesu, nauki i społeczeństwem.

Strategia przedstawia nowy model rozwoju, tj. rozwój odpowiedzialny, czyli taki, który budując siłę konkurencyjną z wykorzystaniem nowych czynników wzrostu, zapewnia udział i korzyści wszystkim grupom społecznym zamieszkującym różne miejsca naszego kraju. Jednocześnie w nowym modelu potrzeby obecnego pokolenia będą realizowane bez umniejszania szans przyszłych pokoleń.

Głównym celem wszystkich działań i przedsięwzięć przewidzianych w dokumencie jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym. Oczekiwany efektem realizacji strategii będzie zwiększenie zamożności Polaków oraz zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności jest dokumentem określającym główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju, obejmującym okres co najmniej 15 lat.

Celem głównym dokumentu Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności jest poprawa jakości życia Polaków. Osiągnięcie tego celu uzależniono od podjęcia działań w trzech obszarach strategicznych: konkurencyjności i innowacyjności (modernizacji), równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzji) oraz efektywności i sprawności państwa.

W każdym z tych obszarów strategicznych zostały określone strategiczne cele rozwojowe, które uzupełniono sprecyzowanymi kierunkami interwencji.

Do celów rozwojowych zaliczono następujące cele: 1. Wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji, 2. Zmniejszenie długu publicznego i kontrola deficytu w cyklu koniunkturalnym, 3. Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki, 4. Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki, 5. Stworzenie Polski Cyfrowej, 6. Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”, 7. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska, 8. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych, 9. Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego, 10. Stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej, 11. Wzrost społecznego kapitału rozwoju.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 roku, w którym odzwierciedlenie znajdują określone w filarze „rozwój społecznie i terytorialnie zrównoważony” postanowienia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju.

Strategia jest punktem odniesienia dla Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027, będąc zbiorem wspólnych wartości, zasad współpracy rządu i samorządów oraz partnerów społeczno-gospodarczych na rzecz rozwoju kraju i województw. Dokument określa systemowe ramy prowadzenia polityki regionalnej, zarówno przez rząd wobec regionów, jak i wewnątrzregionalne. Kładzie nacisk na zrównoważony rozwój całego kraju, czyli zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego różnych obszarów, głównie miejskich i wiejskich. W strategii przewidziano skuteczniejszą identyfikację potrzeb rozwojowych wszystkich obszarów kraju, a także efektywniejsze rozpoznanie zasobów jakimi dysponują, wskazanie wyzwań i barier rozwojowych. Takie podejście ma się przełożyć na lepsze dopasowanie narzędzi interwencji (np. programów) do możliwości i potencjałów rozwojowych poszczególnych obszarów kraju.

Jednym z celów dokumentu jest zapewnienie większej spójności rozwojowej Polski przez wsparcie obszarów słabszych gospodarczo; wskazano w nim obszary strategicznej interwencji, które otrzymają szczególne wsparcie (tj. obszary zagrożone trwałą marginalizacją, miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze, Śląsk i tereny Polski wschodniej).

Strategia wspiera konkurencyjność regionów i zakłada kontynuację działań zmierzających do podniesienia jakości kapitału ludzkiego i społecznego oraz rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności. Istotny nacisk położono w niej również na rozwijanie kompetencji administracji publicznej w zakresie prowadzenia skutecznej polityki rozwoju, w szczególności na terenach o niskim potencjale rozwojowym, a zwłaszcza wspierania powiązań pomiędzy lokalnym i regionalnym sektorem publicznym a światem biznesu i nauki. W tym kontekście zakładając zwiększenie roli i odpowiedzialności samorządów lokalnych jako podmiotów decydujących o polityce rozwoju w skali lokalnej, stworzono w dokumencie warunki do większego angażowania się samorządów gminnych i powiatowych w realizację wspólnych projektów i we współpracę ponad granicami administracyjnymi.

Umowa Partnerstwa na lata 2021-2027 określa strategię wykorzystania funduszy europejskich w ramach polityk unijnych: polityki spójności i wspólnej polityki rybołówstwa w Polsce w latach 2021-2027. Budżet dla Polski wynosi 76 mld euro.

Polityka spójności na lata 2021-2027 ma obejmować następujące fundusze: Fundusz Spójności (FS), Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejski Fundusz Społeczny+ (EFS+) i Fundusz Sprawiedliwej Transformacji (FST). Około 60% funduszy z polityki spójności przekazanych zostanie do programów krajowych, m.in. z obszaru infrastruktury i środowiska, badań i wsparcia innowacyjności, rozwoju cyfrowego. Pozostałe 40% otrzymają programy regionalne w poszczególnych województwach.

Umowa Partnerstwa zakłada kontynuację realizacji dotychczasowych programów krajowych, szesnastu programów regionalnych oraz programów współpracy transgranicznej i transnarodowej.

Program Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 stanowi kolejny etap do dalszego rozwoju społecznego i gospodarczego kraju. Program służy realizacji wsparcia na rzecz m.in. poprawy sytuacji osób na rynku pracy, zwiększenia dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami,

zapewnienia opieki nad dziećmi, podnoszenia jakości edukacji i rozwoju kompetencji, integracji społecznej, rozwoju usług społecznych i ekonomii społecznej oraz ochrony zdrowia.

Cele Programu zakładają: wsparcie samozatrudnienia poprzez udzielanie preferencyjnych pożyczek na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej. rozwój potencjału instytucji i służb rynku pracy, wpieranie przedsiębiorców, innych pracodawców oraz ich pracowników w obszarach kluczowych dla rozwoju społeczno-gospodarczego kraju, poprawę jakości systemów kształcenia oraz rozwój edukacji włączającej, wspieranie procesu uczenia się przez całe życie, w tym kompetencji cyfrowych osób dorosłych, wsparcie systemu szkolnictwa wyższego, w tym w dostosowaniu oferty do wyzwań związanych z cyfrową i zieloną transformacją, wspieranie instytucji odpowiedzialnych za integrację społeczno-zawodową migrantów, rozwój potencjału instytucji działających w sferze integracji społecznej, usług społecznych i ekonomii społecznej, rozwój opieki nad najmłodszymi dziećmi m.in. poprzez tworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 i podnoszenie kompetencji kadr w tym obszarze zapewnienie równych szans dla osób z niepełnosprawnościami, wsparcie systemu ochrony zdrowia, w tym kształcenie podyplomowe lekarzy, pielęgniarek, położnych oraz innych zawodów związanych z ochroną zdrowia, budowanie potencjału partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego, rozwój innowacji społecznych i upowszechnianie przetestowanych rozwiązań. Planowany budżet Programu wynosi 21,7 mld zł, a wkład Unii Europejskiej: 18 mld zł.

Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027 to program, który obejmuje pomoc żywnościową w formie paczek żywnościowych lub posiłków oraz realizację działań towarzyszących (np. warsztaty, doradztwo), które mają na celu poprawę sytuacji osób potrzebujących i najuboższych. Budżet całego programu wynosi 2,7 mld zł, a wkład Unii Europejskiej 2,4 mld zł.

Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027 jest jednym z szesnastu programów regionalnych, służących finansowaniu na terenie województw inwestycji w zakresie transformacji klimatycznej transportu, infrastruktury zdrowotnej i kulturalnej oraz pomocy finansowej dla przedsiębiorców.

Kwota będąca w dyspozycji województwa łódzkiego wynosi 2,745 mld euro i uwzględnia trzy źródła finansowania programu: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (1,7 mld euro), Europejski Fundusz Społeczny Plus (658 mln euro) oraz Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (369,5 mln euro).

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego wspiera działania związane z inwestycjami w infrastrukturę transportową, zdrowotną oraz kulturalną. Część środków służy wsparciu przedsiębiorców w celu rozwoju biznesu, zaplecza technologicznego czy usprawnienia systemów produkcyjnych.

Europejski Fundusz Społeczny Plus przeznaczony jest na inicjatywy związane z ogólnym wsparciem społecznym. Służy on również dofinansowaniu szkoleń pracowników, kursów mających na celu przekwalifikowywanie, a także stypendiów dla studentów.

Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji wspiera działania służące przekształceniu gospodarki w bardziej zrównoważoną, nastawioną na walkę ze zmianami klimatu, a także zabezpieczeniu praw pracowniczych oraz stworzeniu technologii potrzebnych do usprawnienia sposobów produkcji.

Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030 jest dokumentem, który określa ramy strategiczne dla działań służących dalszemu ograniczaniu ubóstwa, rozwijaniu usług społecznych oraz wspieraniu integracji społecznej.

Głównym celem przyjętej polityki publicznej jest redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.

Określone w dokumencie priorytety i działania koncentrują się na następujących obszarach: przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży, przeciwdziałanie bezdomności, rozwijanie usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami, osób starszych i innych osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, wspieranie osób i rodzin poprzez działania instytucji pomocy społecznej oraz działania podmiotów ekonomii społecznej oraz wspieranie integracji cudzoziemców poprzez rozwój usług społecznych dla migrantów oraz ich integracji na rynku pracy.

Dokument ustanawiając ramy strategiczne tak dla działań ogólnokrajowych, jak i regionalnych, umożliwia planowanie i realizację przedsięwzięć w obszarze przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, finansowanych zarówno ze środków krajowych, jak i z funduszy europejskich, przewidzianych w perspektywie finansowej na lata 2021-2027.

Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej ma na celu wzmocnienie procesów

dotyczących zwiększania spójności i solidarności społecznej, a także rozwoju lokalnego i społeczno-gospodarczego, w szczególności w wymiarze wspólnot lokalnych i samorządowych. Dokument wyznacza kluczowe kierunki interwencji publicznej mające służyć kształtowaniu jak najlepszych warunków dla rozwoju ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych.

W programie przedstawiono przede wszystkim plany i działania realizowane przez administrację rządową na szczeblu krajowym oraz kompleksową strukturę systemu wsparcia ekonomii społecznej na poziomie regionalnym, z uwzględnieniem roli innych przedstawicieli sektora administracji rządowej, a także jednostek samorządu terytorialnego i sektora ekonomii społecznej i solidarnej.

Działania przewidziane w dokumencie ujęto w czterech obszarach tematycznych: 1. Solidarna wspólnota lokalna (obejmuje działania dotyczące współpracy podmiotów ekonomii społecznej z administracją publiczną, a w szczególności samorządową), 2. Solidarny rynek pracy (zawiera działania dotyczące reintegracji społecznej i zawodowej realizowanej przez różne podmioty ekonomii społecznej oraz określające warunki niezbędne do uzyskania statusu przedsiębiorstwa społecznego i najważniejsze instrumenty wsparcia zatrudnienia w tych podmiotach), 3. Konkurencyjna przedsiębiorczość społeczna (obejmuje działania, dzięki którym podmioty ekonomii społecznej będą mogły efektywniej konkurować z innymi przedsiębiorcami i wzmacniać swoją samodzielność), 4. Solidarne społeczeństwo (zawiera działania edukacyjne i promujące ekonomię społeczną).

Strategia w zakresie polityki społecznej województwa łódzkiego do 2030 roku jest dokumentem, który stanowi podstawę polityki społecznej województwa.

Cel główny dokumentu zakłada poprawę jakości życia w regionie i równy dostęp mieszkańców do szans na rozwój w różnych sferach życia, a kierunki jego realizacji przewidują w ramach wyznaczonych celów: budowę silnych społeczności lokalnych opartych na współpracy i zaufaniu, prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym i wspierającym na rzecz dzieci i rodzin, poprawę jakości i dostępności systemu pieczy zastępczej i adopcji, kompleksowe wsparcie dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej i placówek całodobowego pobytu, zapewnienie równego dostępu do opieki i edukacji włączającej jako wysokiej jakości edukacji dla wszystkich w całym województwie,

poczynając od opieki żłobkowej, a kończąc na edukacji dorosłych, jak również dostosowanie systemu kształcenia, zwłaszcza zawodowego, do potrzeb rynku pracy, wzmocnianie spójności społecznej oraz rozwijanie kapitału kreatywnego w województwie poprzez wspieranie działań z obszaru kultury i edukacji kulturalnej, poprawę sytuacji materialnej mieszkańców województwa, ograniczenie okresu pozostawania bez pracy oraz wydłużenie okresu aktywności zawodowej, zapewnienie dobrego standardu mieszkań dla słabiej uposażonych oraz młodych mieszkańców województwa, promocję i wspieranie aktywnego stylu życia mieszkańców, a przez to poprawę stanu zdrowia.

Za ważne uznano również rozwój działań profilaktycznych oraz wsparcia zdrowotnego dla osób z niepełnosprawnościami, integrację społeczną i zawodową ww. osób, wsparcie dla osób z ograniczeniami w codziennym funkcjonowaniu, spójną politykę społeczną na rzecz osób z niepełnosprawnościami, włączenie społeczne, aktywność i wsparcie zdrowotne dla osób starszych, podniesienie świadomości społecznej poprzez edukację zdrowotną i profilaktykę uzależnień, wzrost skuteczności w obszarze redukcji szkód, rehabilitacji i reintegracji społecznej osób uzależnionych oraz ich bliskich, ograniczenie skali bezdomności, poprawę jakości życia osób doświadczających bezdomności (szczególnie w zakresie opieki zdrowotnej), zwiększenie poziomu integracji cudzoziemców, zwiększenie dostępności transportowej, architektonicznej, cyfrowej, dostępności informacyjno-komunikacyjnej, z uwzględnieniem grup mieszkańców o szczególnych potrzebach (np. starszych i z niepełnosprawnością), rozwój aktywności społecznej i lokalnej, wzmocnienie podmiotów ekonomii społecznej w regionie i zwiększenie ich roli jako dostawcy usług i produktów odpowiadających lokalnym potrzebom oraz zwiększenie roli i jakości usług społecznych świadczonych w regionie.

Strategia Rozwoju Gminy Łask na lata 2021-2027 jest najważniejszym dokumentem planistycznym gminy, wyznaczającym kierunki jej rozwoju.

Do kluczowych zadań istotnych z punktu widzenia niniejszego dokumentu zaliczono m.in.: podnoszenie kwalifikacji zawodowych mieszkańców, wspieranie działań związanych z aktywizacją zawodową osób w wieku 25-34 lata oraz działań mających na celu zwiększenie adaptacji do nowych zawodów, zwiększenie absorpcji środków z Unii Europejskiej na programy służące podnoszeniu kwalifikacji osób pozostających bez pracy, aktywizację seniorów, organizowanie większej liczby festynów i imprez lokalnych, rozwijanie i tworzenie oferty

edukacji pozaszkolnej (zajęcia pozalekcyjne, sportowe, kursy itp.), organizowanie ferii i półkolonii aktywizujących dzieci i młodzież, budowę i modernizację obiektów rekreacyjno-sportowych (place zabaw, siłownie napowietrzne, altany), budowę ścieżek rowerowych i ciągów pieszo-rowerowych oraz wielofunkcyjnego zbiornika wodnego „Łask”, rozszerzenie oferty zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży oraz organizację wydarzeń kulturalnych o zasięgu ponadlokalnym.

Za ważne uznano również m.in. wsparcie wykorzystania potencjału obszaru terytorialnego gminy, wsparcie zróżnicowania działalności gospodarczej w kierunku działalności nierolniczej, zapewnienie mikro, małym i średnim przedsiębiorcom wsparcia instytucjonalnego, pomoc i ułatwienie dostępu do informacji o możliwościach pozyskania środków na utworzenie lub rozwój firmy, tworzenie i aktualizacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w zakresie nowych terenów pod działalność gospodarczą, uzbrojenie terenów pod zabudowę mieszkaniową, usługową, stosowanie niskich stawek podatkowych wobec inwestorów, pomoc organizacyjno-doradczą lokalnym i zewnętrznym przedsiębiorcom, wykorzystanie potencjału turystycznego gminy i mieszkańców, a także zdefiniowanych produktów lokalnych do promocji turystycznej gminy.

II. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Łask jest gminą miejsko-wiejską, położoną w województwie łódzkim, w powiecie łaskim. W obrębie powiatu łaskiego sąsiaduje z gminami Buczek, Sędziejowice i Wodzierady, a dalej z gminami Dobroń z powiatu pabianickiego, Żelów z powiatu bełchatowskiego oraz Zduńska Wola i Szadek z powiatu zduńskowolskiego.

Gmina zajmuje powierzchnię 145,37 km², co stanowi 23,5% powierzchni powiatu. W jej skład wchodzi: miasto Łask, z wydzieloną dzielnicą Kolumna, oraz 31 sołectw: Aleksandrówek, Anielin, Bałucz, Borszewice, Budy Stryjewskie, Gorczyn, Karszew, Kopyść, Krzucz, Łopatki, Mauryca, Okup Mały, Okup Wielki, Orchów, Ostrów, Rembów, Remiszew, Rokitnica, Sięganów, Stryje Księżę, Stryje Paskowe, Teodory, Wiewiórczyn, Wola Bałucka, Wola Łaska, Wola Stryjewska, Wronowice, Wrzeszczewice, Wrzeszczewice Nowe, Wydrzyn i Zielęcice.

Obszar gminy położony jest na Wysoczyźnie Łaskiej, będącej częścią Niziny Południowo-Wielkopolskiej, w dorzeczu rzeki Grabi. Krajobraz gminy jest urozmaicony, w większości równinny, ze znacznymi obniżeniami w dolinie rzeki. W granicach miasta znajdują się liczne formy ochrony przyrody, jak: Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Środkowej Grabi, Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy „Dolina Grabi” i Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy „Kolumna-Las”.

Łask położony jest 15 km od Zduńskiej Woli, 35 km od Bełchatowa oraz niespełna 40 km dzieli je od stolicy województwa – Łodzi. W południowej części gminy biegnie droga ekspresowa S8 relacji Wrocław – Warszawa – Białystok, ponadto miasto przecinają drogi wojewódzkie: nr 473 Piotrków Trybunalski – Łask – Koło, nr 481 Łask – Wieluń, nr 482 Łódź – Łask – Wieruszów, nr 483 Łask – Częstochowa. Przez Łask prowadzi linia kolejowa nr 14 relacji Łódź – Łask – Kalisz – Żagań – granica państwa, ze stacjami kolejowymi w Łasku, Kolumnie i Borszewicach. System komunikacyjny gminy uzupełniają sieci dróg powiatowych oraz gminnych. Długość gminnych dróg publicznych wynosi 199,86 km, w tym, 82,372 utwardzonych.

Historię Łasku dokumentują zachowane zabytki, świadczące o jego długiej historii i kulturze. Pierwsze wzmianki o wsi pochodzą z 1356 r., natomiast prawa miejskie (na prawie magdeburskim) Łask otrzymał od Władysława Jagiełły w 1422 r. Najważniejszymi zabytkami w gminie są: późnogotycki Kościół pw. NMP i św. Michała Archanioła w Łasku, ufundowany przez Jana Łaskiego Prymasa

Polski (obecnie w randze kolegiaty), Kościół pw. Świętego Ducha w Łasku, Kościół pw. św. Stanisława Biskupa. i św. Mikołaja Biskupa w Borszewicach, dwory w Ostrowie i w Woli Bałuckiej i Park Miejski im. Rodu Łaskich w Łasku z przełomu XVIII i XIX w.

III. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE.

OBSZARY PROBLEMOWE

1. UBÓSTWO I WYKLUCZENIE SPOŁECZNE

Ubóstwo odnosi się do osób, rodzin lub grup, których zasoby – materialne, kulturowe i społeczne są ograniczone w stopniu wykluczającym je z normalnego sposobu życia w kraju, w którym mieszkają. Wyróżnia się dwie postaci ubóstwa: absolutne i relatywne. Ubóstwo absolutne definiowane jest jako niemożność zaspokojenia potrzeb uznawanych za podstawowe, natomiast ubóstwo relatywne jest przedstawiane jako forma nadmiernej nierówności społecznej.

Wykluczenie jest sytuacją oznaczającą niemożność uczestnictwa w życiu społecznym na jego wielu płaszczyznach – w życiu gospodarczym, politycznym i kulturowym poprzez brak dostępu do zasobów, dóbr i instytucji lub ograniczenie praw. Wykluczenie dotyka i może dotyczyć m.in. osoby w kryzysie bezdomności, starsze, samotne, z niepełnosprawnościami, w konflikcie z prawem, naruszające normy społeczne, ubogie, o ograniczonym dostępie do informacji.

Działania przeciwdziałające ubóstwu i wykluczeniu zawarte są m.in. w Krajowym Programie Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030". Głównym ich założeniem jest tworzenie dla ludzi borykających się z ubóstwem i wykluczeniem perspektyw, szans i sposobności oraz zasobów, które przywrócą im możliwości pełnego uczestnictwa w życiu społecznym.

Dla efektywnego podjęcia działań zaradczych istotne jest ustalenie źródeł problemu, a te w przypadku ubóstwa znajdują się zarówno w czynnikach ekonomicznych, jak i pozaekonomicznych. W literaturze przedmiotu przyczyny ubóstwa są podzielone na trzy grupy: osobowe, subiektywne oraz obiektywno-strukturalne. Przyczyny należące do pierwszej grupy są niezależne od jednostki i zalicza się do nich kalectwo, niepełnosprawność umysłową i fizyczną, choroby długotrwałe czy podeszły wiek. Osoby znajdujące się w tej grupie trafiły tam m.in. poprzez wady wrodzone, choroby czy w wyniku tragicznych zdarzeń

losowych i nie są w stanie zapewnić sobie minimum egzystencji oraz brać swobodnego udziału w życiu społecznym. Druga grupa to obszar czynników subiektywnych, do której należą przyczyny zależne od jednostki. Zaliczamy do niej postawy i cechy charakteru osób dotkniętych przez ubóstwo, a są to m.in.: odmienny system wartości od powszechnie obowiązującego w danej społeczności, brak zasad, niechęć do pracy, a także do nauki, nieuczciwość, niezaradność i niegospodarność, lenistwo. Grupa trzecia to przyczyny obiektywno-strukturalne – niezależne od woli jednostki czy grupy. Zalicza się do niej pomoc udzielaną przez państwo, gdyż poprzez świadczenia socjalne lub inne działania społeczeństwo może także utracić motywację do pracy i kształcenia się.

Ubóstwo i wykluczenie mogą mieć podobne przyczyny, zwykle różnorodne występujące na poziomie bliższym jednostce i rodzinie oraz odnoszące się do całych społeczeństw. Zagrożeniami są m.in.: starość, niepełnosprawność, choroby, śmierć w rodzinie, rozwód, konflikt z prawem, wychowanie się w rodzinie dysfunkcyjnej, z niskimi zasobami materialnymi i kulturowymi; dyskryminujące zachowania w miejscu pracy, zderzenie z negatywnymi stereotypami (z uwagi na płeć, pochodzenie, religię, kolor skóry).

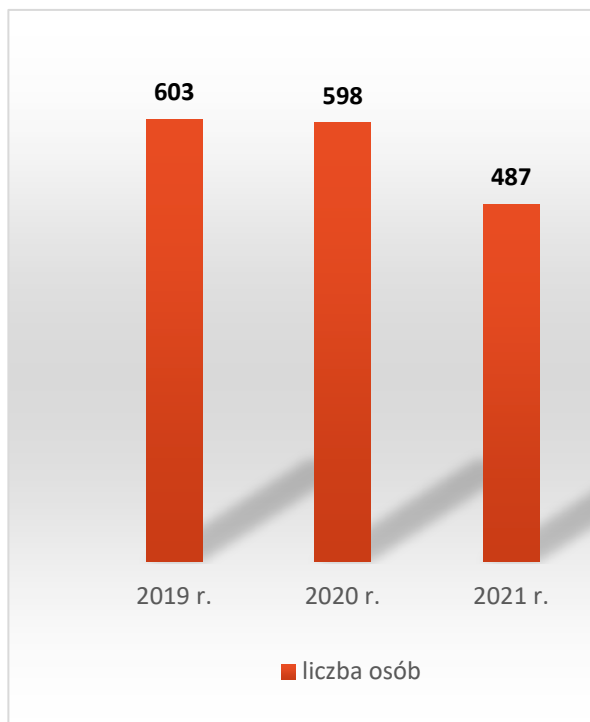
Jak wynika z danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2020 r. poniżej minimum egzystencji żyło prawie 2 mln Polaków. Zasięg skrajnego ubóstwa wzrósł w 2020 r. do poziomu 5,2% z 4,2% w 2019 r. Biorąc pod uwagę liczbę ludności Polski w 2019 i 2020 r., wspomniane wskaźniki przekładają się na wzrost liczby osób objętych skrajnym ubóstwem o około 377 tys. W grupie wiekowej 0-17 lat, której liczebność w 2020 r. wyniosła 6.954.000, liczba osób objętych skrajnym ubóstwem była równa 410.286 (wskaźnik 5,9%). Populacja Polaków w wieku 18-64 lata wyniosła 22.771.000 – wśród nich ubóstwo skrajne dotyczyło 1.161.321 osób (wskaźnik 5,1%). Liczba ludności po 65. roku życia wyniosła 7.120.000, co przełożyło się na 313.280 seniorów żyjących w skrajnym ubóstwie (wskaźnik 4,4%). Z uwagi na obecną sytuację geopolityczną i spodziewaną recesję można przypuszczać, że wzrośnie zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej.

W 2021 r liczba osób, którym udzielono pomocy i wsparcia w gminie Łask, była niższa niż w latach 2019-2020 (603 w 2019 r., 598 w 2020 r., 487 w 2021 r.). Stale spadała liczba osób w rodzinach, które otrzymały świadczenie (z 884 w 2019 r. do 682 w 2021 r.), świadczenie pieniężne (z 577 w 2019 r. do 523

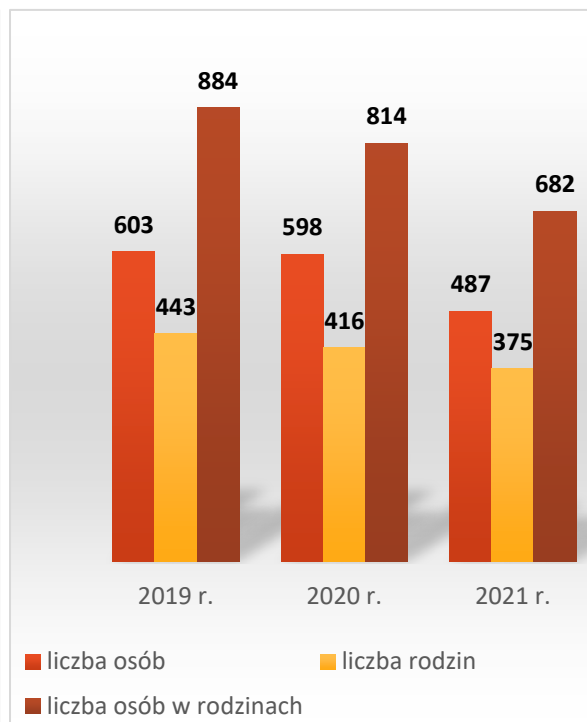
w 2021 r.) i niepieniężne (z 530 w 2019 r. do 384 w 2021 r.) oraz z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy (z 1.312 w 2019 r. do 926 w 2021 r.).

Poniższe wykresy przedstawiają dane szczegółowe na temat korzystających z pomocy społecznej w gminie.

Wykres 1. Osoby w gminie, którym w latach 2019-2021 udzielono pomocy i wsparcia

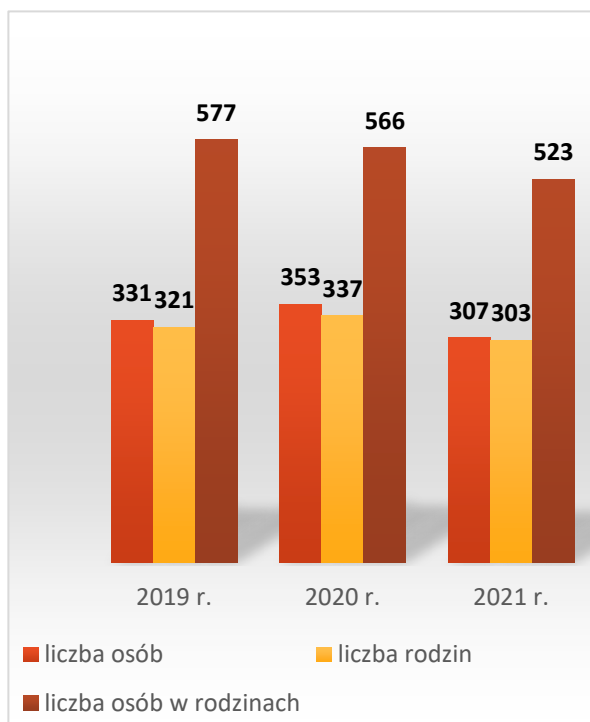

Wykres 2. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2019-2021 przyznano świadczenie

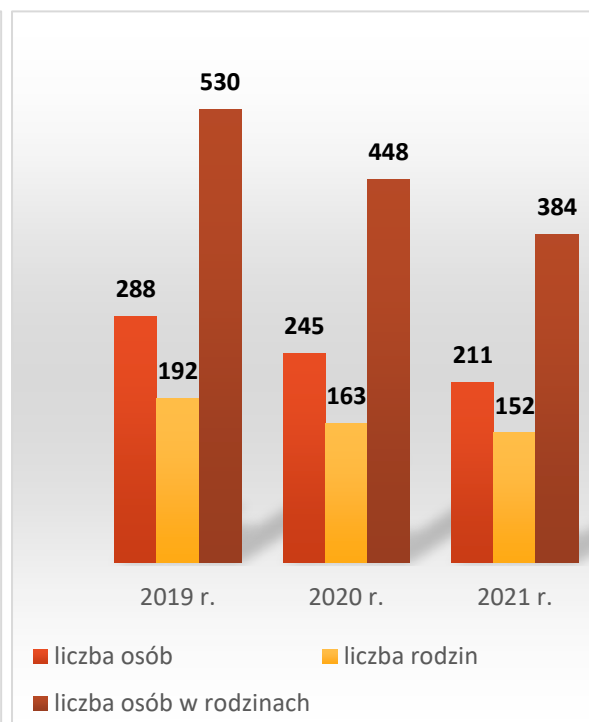

Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasku.

Wykres 3. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2019-2021 przyznano świadczenie pieniężne

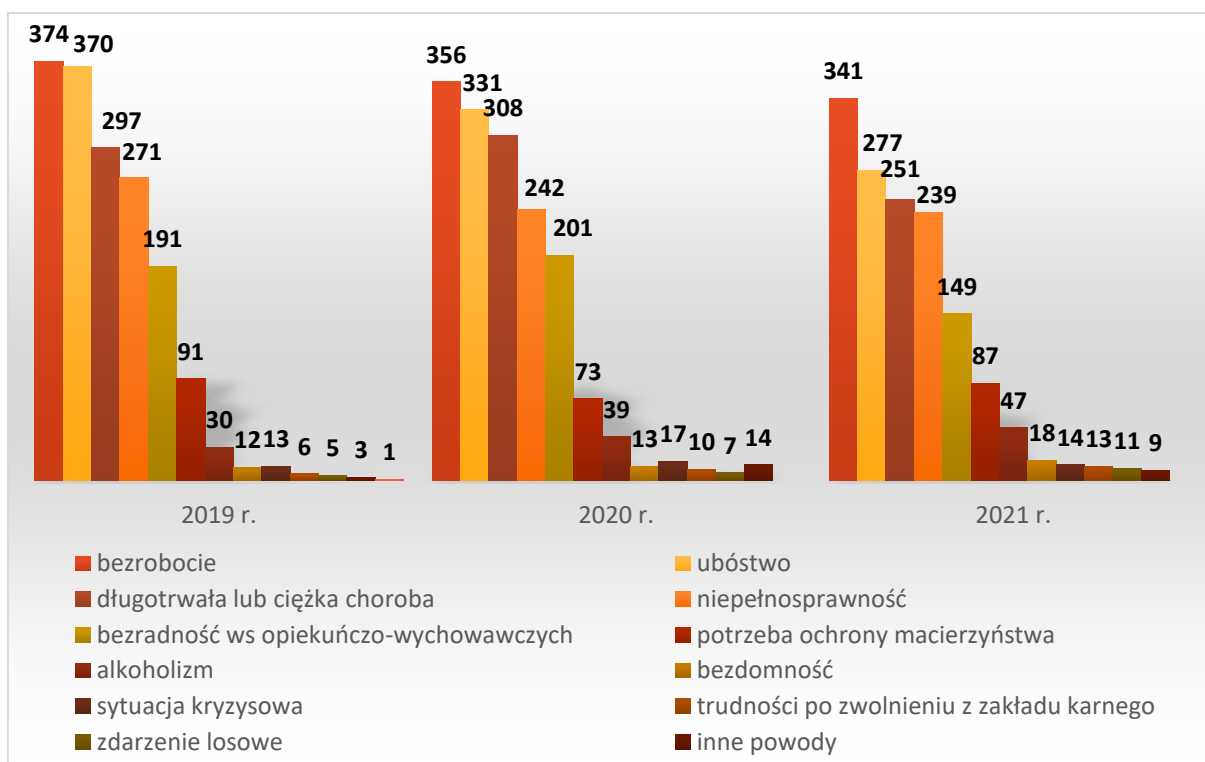

Wykres 4. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2019-2021 przyznano świadczenie niepieniężne

Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasku.

Wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia MGOPS-u w latach 2019-2020 najliczniejsze grupy stanowiły rodziny bezrobotne, żyjące w ubóstwie dotknięte długotrwałą lub ciężką chorobą i niepełnosprawnością oraz mające trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 5. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2019-2021 (liczba osób w rodzinach)

Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasku.

W latach 2019-2021 systematycznie spadała liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w gminie z powodu bezrobocia (z 374 w 2019 r. do 341 w 2021 r.), ubóstwa (z 370 w 2019 r. do 277 w 2021 r.) i niepełnosprawności (z 271 w 2019 r. do 239 w 2021 r.) oraz długotrwałej lub ciężkiej choroby (z 297 w 2019 r. do 251 w 2021 r.).

Po wzroście w 2020 r., rok później spadła liczba odbiorców wsparcia z grona osób dotkniętych długotrwałą lub ciężką chorobą (297 w 2019 r., 308 w 2020 r., 251 w 2021 r.) oraz doświadczających bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (191 w 2019 r., 201 w 2020 r., 149 w 2021 r.).

W analizowanym okresie stale rosła liczba osób w rodzinach zmagających się z problemem alkoholizmu (z 30 w 2019 r. do 47 w 2021 r.). Po spadku w 2020 r., w 2021 r. wzrosła także liczba odbiorców wsparcia wymagających ochrony macierzyństwa i wielodzietności (91 w 2019 r., 73 w 2020 r., 87 w 2021 r.).

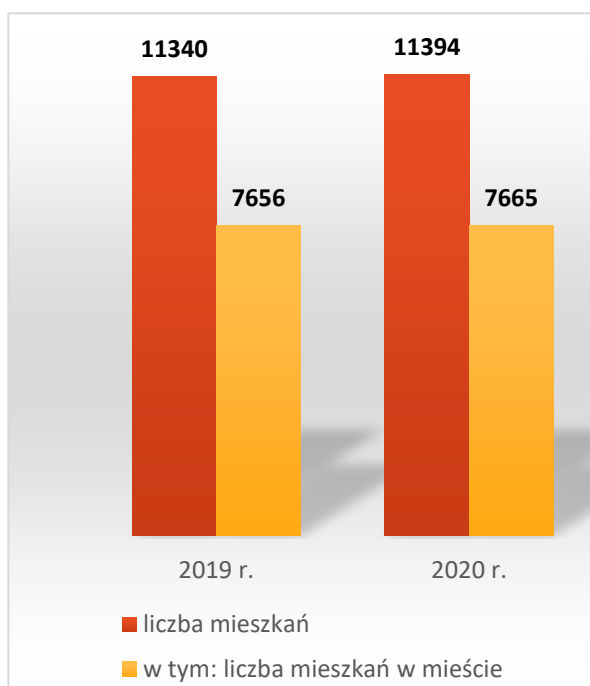
Według badań Głównego Urzędu Statystycznego, w 2021 r. 20% Polaków żyło poniżej relatywnej granicy ubóstwa; znaczna większość z nich to osoby starsze i rodziny wielodzietne. Skala ta sprawia, że wiele rodzin nie jest w stanie samodzielnie zabezpieczyć swoich potrzeb mieszkaniowych na odpowiednim

poziomie – Polska ma jeden z najniższych wskaźników liczby mieszkań na 1.000 mieszkańców (392) wśród krajów Unii Europejskiej. Z danych Eurostatu wynika z kolei, że na każdego mieszkańca Polski przypada 1,2 pokoju – to jeden z najgorszych wyników wśród krajów Wspólnoty. Blisko 37% Polaków mieszka w przeludnionych mieszkaniach.

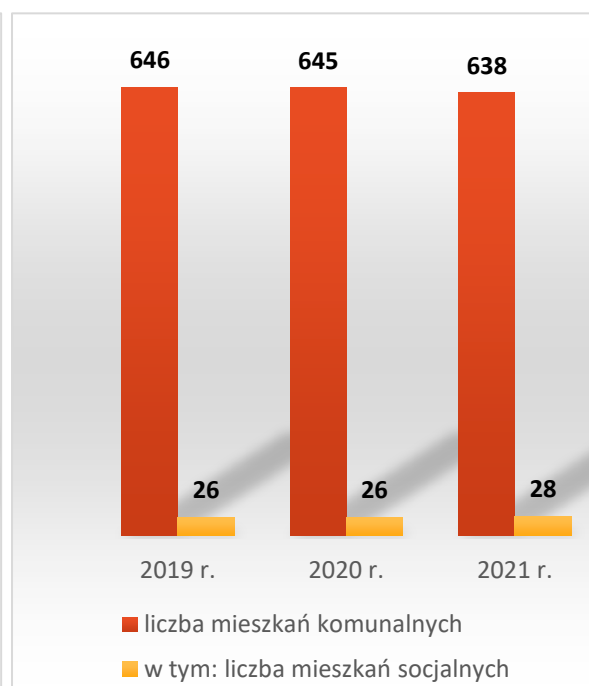
Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2020 r. liczba mieszkań w gminie zwiększyła się w porównaniu z rokiem poprzednim (z 11.340 w 2019 r. do 11.394 w 2020 r., brak danych za 2021 r.). Z kolei z informacji Urzędu Miejskiego w Łasku wynika, że w latach 2019-2021 liczba mieszkań komunalnych pozostających w zasobach gminy nieco się zmniejszyła (z 646 w 2019 r. do 638 w 2021 r.), natomiast liczba wyodrębnionych spośród nich mieszkań socjalnych nieznacznie wzrosła w 2021 r. (po 26 w latach 2019-2020, 28 w 2021 r.).

Dane szczegółowe na temat zasobów mieszkaniowych w gminie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 6. Mieszkania w gminie w latach 2019-2020

Wykres 7. Mieszkania pozostające w zasobach gminy w latach 2019-2021

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny oraz Urząd Miejski w Łasku.

Z danych Urzędu Miejskiego w Łasku wynika, że liczba wniosków o przydział mieszkania komunalnego w latach 2020-2021 była niższa niż w 2019 r. (69 w 2019 r., 59 w 2020 r., 62 w 2021 r.). W latach 2019-2020 na lokal socjalny oczekiwała 1 osoba, z kolei wyroki eksmisyjne bez wskazania lokalu zastępczego otrzymały 3 osoby w 2020 r. i 2 osoby w 2021 r.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2020 r. większość mieszkań w gminie była wyposażona w instalacje techniczno-sanitarne w postaci wodociągu, ustępu splukiwanego, łazienki i centralnego ogrzewania. Do sieci wodociągowej podłączonych było 96,8% mieszkań w mieście i 91,3% na terenie wiejskim gminy, ustęp splukiwany i łazienkę posiadało odpowiednio 92,5% i 89,7% mieszkań w mieście oraz 83,3% i 77,8% na wsi, a centralne ogrzewanie 82,9% mieszkań w mieście i 68,5% na wsi. Z kolei do sieci gazowej podłączonych było jedynie 11,2% mieszkań w mieście i 3,5% na terenie wiejskim gminy.

Mieszkańcy gminy, którzy z uwagi na trudną sytuację materialną nie byli w stanie pokryć kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, otrzymywali, po spełnieniu określonych warunków, dodatki mieszkaniowe oraz dodatki energetyczne. Są to świadczenia pieniężne udzielane w ramach zadań własnych gminy. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Dodatki mieszkaniowe i energetyczne przyznane w gminie w latach 2019-2021

	2019 r.	2020 r.	2021 r.
liczba gospodarstw, którym przyznano dodatki mieszkaniowe	307	350	340
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	680.538	654.371	652.634
liczba gospodarstw, którym przyznano dodatki energetyczne	76	85	89
wartość przyznanych dodatków energetycznych (w zł)	12.219	10.840	12.306

Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasku.

Problem ubóstwa i wykluczenia w szczególności dotyczy osoby będące w kryzysie bezdomności. Bezdomność wynika z wielu, często nakładających się na siebie przyczyn – zwykle jest to rozpad rodziny, uzależnienia, brak pracy, przemoc domowa, zadłużenia i eksmisja, nierzadko zaburzenia osobowości.

Z „Ogólnopolskiego badania liczby osób bezdomnych”, które odbyło się w nocy z 13 na 14 lutego 2019 r., wynika, że w Polsce z problemem bezdomności zmagają się ok. 30,3 tys. osób – 82,1% stanowią mężczyźni, 14,6% kobiety, a pozostałe 3,3% dzieci. Zdecydowana większość z nich – 80% – przebywa

w różnego rodzaju placówkach, a blisko 20% w miejscach niemieszkalnych, czyli np. w pustostanach, altanach działkowych, garażach. Ostatnie badania wykazały, że coraz częściej bezdomnością zagrożeni się młodzi ludzie opuszczający placówki instytucjonalnej pieczy zastępczej, młodzieżowe ośrodki wychowawcze oraz młodzież z rodzin defaworyzowanych.

Udzielanie schronienia, zapewnianie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom w kryzysie bezdomności to zadanie własne gmin. Zapobieganie bezdomności wymaga aktywnego, zintegrowanego i kompleksowego działania. Wykorzystanie istniejących zasobów środowiska i tworzenie warunków do wdrażania nowych form wsparcia na rzecz osób w kryzysie bezdomności i ich integracji z otoczeniem powinno stanowić podstawowy cel prowadzonej na szczeblu lokalnym polityki społecznej.

W gminie Łask zjawisko bezdomności występuje, a pomoc osobom nim zagrożonym i dotkniętym świadczy Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasku. Osobom w kryzysie bezdomności udzielane są świadczenia pomocy społecznej w formie zasiłków celowych, okresowych i stałych, a także są one kierowane do placówek zapewniających schronienie.

Wśród problemów osób w kryzysie bezdomności, którzy stracili swoje mieszkanie, wymienia się najczęściej: alkoholizm, utratę pracy, powodującą w konsekwencji brak środków do życia i eksmisję, rozpad rodziny, powrót z zakładu karnego bez możliwości zamieszkania, przemoc domową oraz opuszczenie domu dziecka czy szpitala psychiatrycznego bez określonego miejsca powrotu.

W 2021 r. liczba osób objętych pomocą społeczną w gminie z powodu bezdomności była wyższa niż w latach 2019-2020 (12 w 2019 r., 13 w 2020 r., 18 w 2021 r.). W analizowanym okresie pomoc w formie schronienia była udzielana odpowiednio 7, 5 i 8 mieszkańcom gminy Łask. Koszt utrzymania w schroniskach wyniósł: 57.456 zł w 2019 r., 38.196 zł w 2020 r., 34.762 zł w 2021 r. Wsparcie w tym zakresie świadczone było w następujących placówkach:

w	2019	r.
-	w Schronisku dla Osób Bezdomnych MARKOT w Bełchatowie prowadzonym przez Stowarzyszenie MONAR (gmina Buczek; 2 osoby), Schronisku dla Bezdomnych Mężczyzn im. bł. Franciszka Drzewieckiego prowadzonym przez Zgromadzenie Małe Dzieło Boskiej Opatrzności – Braci Orionistów w Henrykowie (gmina Zduńska Wola; 1 osoba),	przez Stowarzyszenie „Labor” – później

Fundacja „Horyzont” (Brodnia Górna 15a; 2 osoby), Dom dla Matek z Małoletnimi Dziećmi i Kobiet w Ciąży w Łabuniach (2 osoby) oraz w 2020 r. – w Schronisku dla Osób Bezdomnych MARKOT w Bełchatowie prowadzonym przez Stowarzyszenie MONAR (gmina Buczek; 3 osoby) i Domu dla Matek z Małoletnimi Dziećmi i Kobiet w Ciąży w Łabuniach (2 osoby), a w 2021 r. – przez Centrum Wsparcia Społecznego

– Schronisko dla osób bezdomnych w Biłgoraju (gmina Kleszczów; 7 osób) i Schronisko dla osób bezdomnych z Usługami Opiekuńczymi w Biłgoraju (gmina Kleszczów; 1 osoba), Dom Samotnej matki im. Stanisławy Leszczyńskiej w Łodzi (1 osoba) oraz przez Stowarzyszenie MONAR – Schronisko dla osób bezdomnych Markot w Malenii (gmina Buczek; 1 osoba).

Jedną z form wykluczenia jest wykluczenie komunikacyjne. Jest ono przeszkodą w realizacji konstytucyjnych praw i wolności obywatelskich, przy czym określanie potrzeb w zakresie komunikacji i zaspokajanie ich leży obecnie w gestii samorządów. Warto wyjaśnić, iż problem definiowany jako prawa i wolności obywatelskie ma bardzo przyziemny aspekt, a mianowicie są to utrudnienia w dojeździe do pracy, niemożność dotarcia do placówki służby zdrowia w razie choroby, do instytucji gminnych w razie potrzeby skorzystania z jakiejś formy pomocy, do placówek wsparcia dziennego i samopomocy (np. dziennego domu pobytu, klubu seniora, klub AA, placówek kulturalnych, jak np. biblioteka. Problem dotyczy szczególnie mieszkańców mniejszych miejscowości a nasilił się w okresie pandemii Covid-19 wobec bankructw części przewoźników i zmniejszenia liczby tras, przystanków oraz częstotliwości kursów.

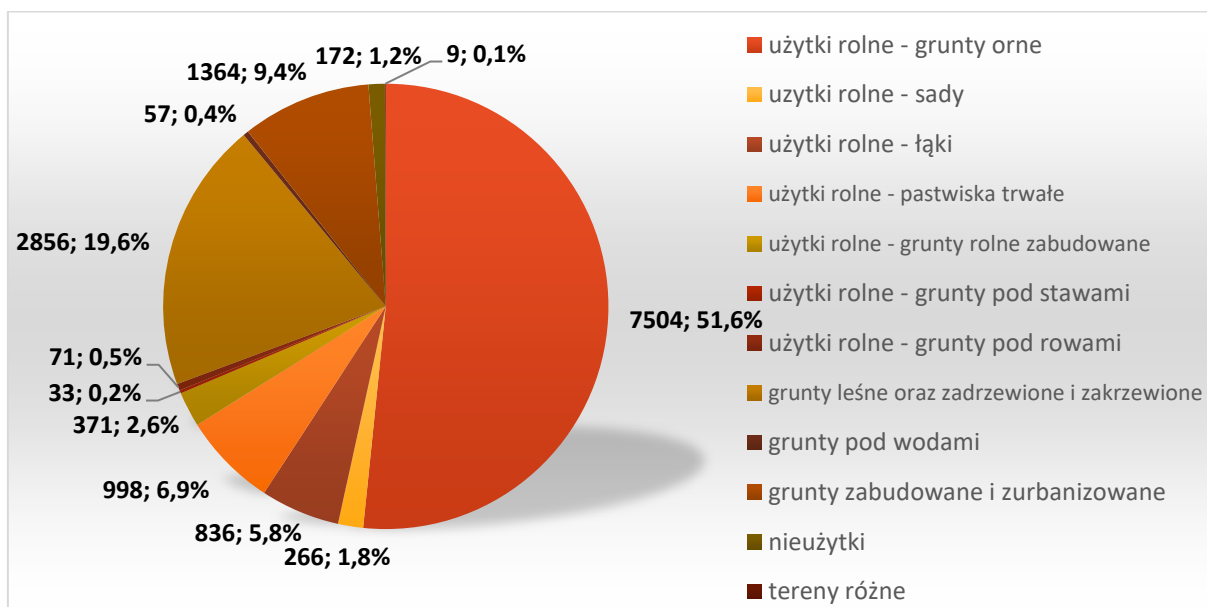
Do 2019 r. w Polsce dominowały przewozy uruchamiane przez przewoźników komercyjnych. Jednostki samorządu terytorialnego nie podejmowały się organizacji przewozów o charakterze użyteczności publicznej, argumentując swoje decyzje brakiem wsparcia finansowego na uruchomienie takich przewozów. W celu zachęcenia samorządów do organizacji połączeń autobusowych, resort infrastruktury przygotował mechanizmy wsparcia finansowego, które zawarte są w ustawie z dnia 16 maja 2019 r. o Funduszu rozwoju przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej. Przepisy ustawy weszły w życie z dniem 18 lipca 2019 r. Fundusz jest pierwszym na tak dużą skalę narzędziem wsparcia finansowego jednostek samorządu terytorialnego w organizacji publicznego transportu zbiorowego, choć nie ma obecnie danych, na ile realnie przełożyło się to na likwidację wykluczenia komunikacyjnego.

W gminie Łask usługi w zakresie lokalnego transportu zbiorowego świadczy Zakład Komunikacji Miejskiej w Łasku. Ocenia się, że dobre połączenia komunikacyjne mają mieszkańcy dzielnicy Kolumna oraz miejscowości: Łopatki, Sięganów, Orchów i Okup, natomiast trudności w dostępie do komunikacji publicznej doświadczają mieszkańcy Wrzeszczewic, Wydrzyna, Anielina, Wiewiórczyna i Krzucza.

2. POTENCJAŁ GOSPODARCZY I PROBLEM BEZROBOCIA

Gmina Łask jest gminą o charakterze rolniczym, przy czym głównymi gałęziami gospodarki miasta są przemysł i usługi. W strukturze użytkowania gruntów dominują użytki rolne (69,3%), w tym grunty orne (51,6%), łąki i pastwiska (12,7%). Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione zajmują 19,6% obszaru gminy. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 8. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki (w ha) w gminie

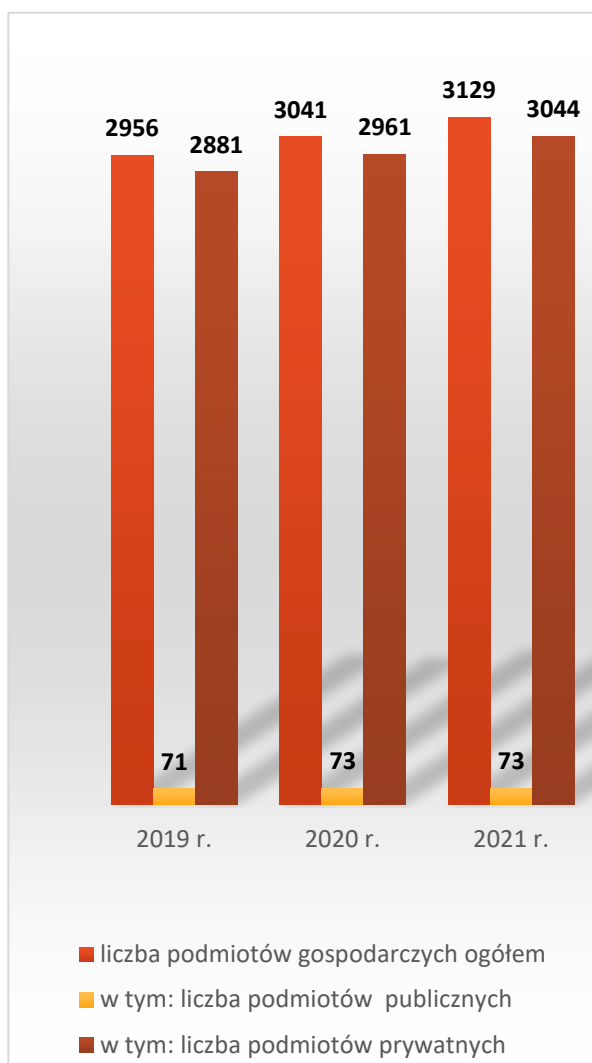
Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

W gminie występują mało urodzajne gleby, przeważnie IV, V i VI klasy bonitacyjnej. Z danych Powszechnego Spisu Rolnego 2020 wynika, że w gminie Łask znajdowało się 956 gospodarstw rolnych, z czego 954 gospodarstwa indywidualne. Przeważały gospodarstwa małe o powierzchni 1-5 ha (514). Spośród gospodarstw rolnych w gminie, 640 prowadziło sprzedaż swoich produktów, natomiast 316 działało wyłącznie na własne potrzeby.

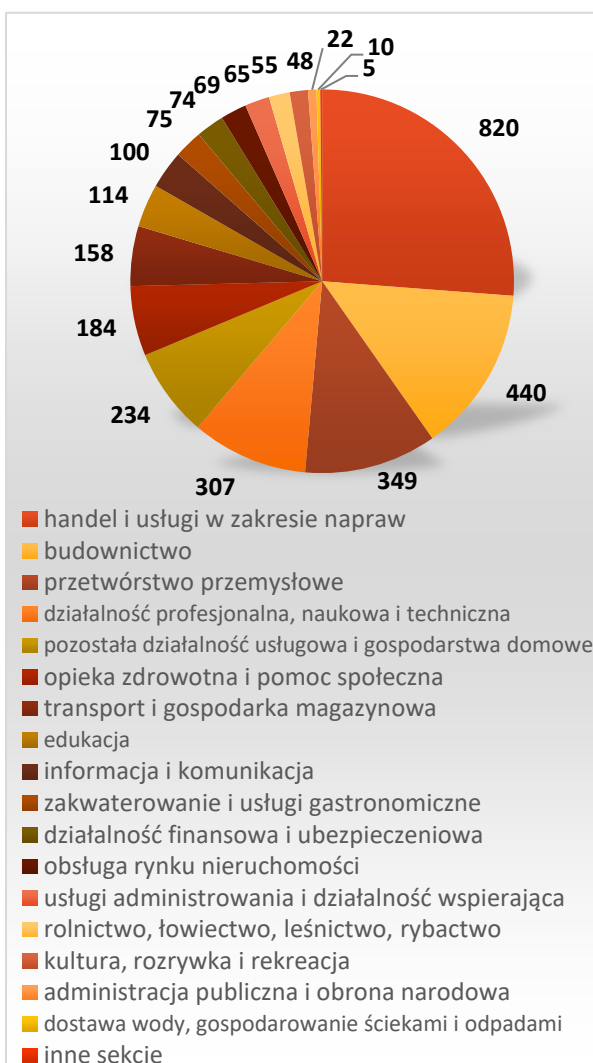
W latach 2019-2021 liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie zwiększała się z roku na rok (z 2.956 w 2019 r. do 3.129 w 2021 r.). Zdecydowana większość z nich znajdowała się w rękach prywatnych (2.881 w 2019 r., 2.961 w 2020 r., 3.044 w 2021 r.). Najwięcej podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w gminie działało w takich branżach, jak: handel i usługi w zakresie napraw (820 podmiotów), budownictwo (440), przetwórstwo przemysłowe (349) oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (307).

Dane szczegółowe na temat podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 9. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2019-2021

Wykres 10. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2021 r.

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

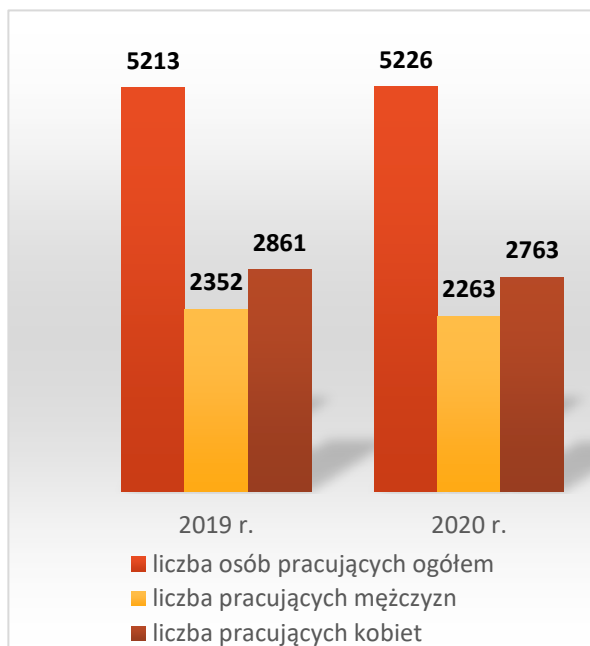
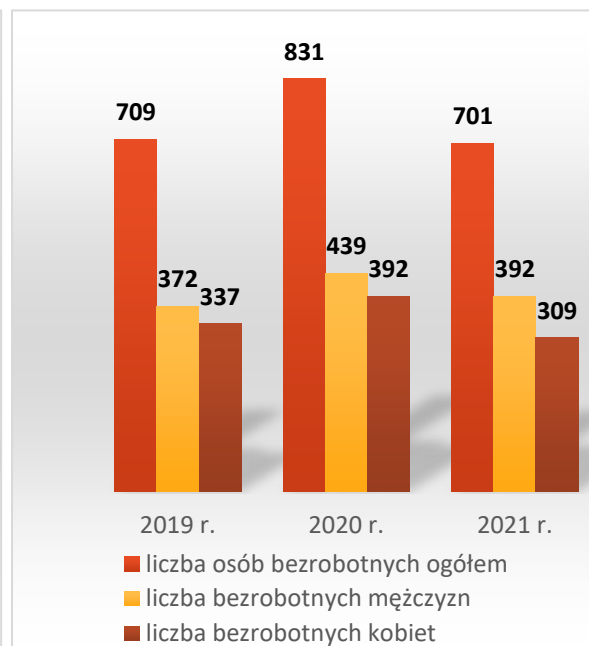
Zasoby podmiotów gospodarczych na terenie gminy tworzą przede wszystkim jednoosobowe działalności gospodarcze oraz firmy mikro, tj. podmioty zatrudniające do 9 pracowników. W ostatnich latach coraz większe znaczenie w gospodarce gminy zyskują handel i usługi, budownictwo oraz przetwórstwo przemysłowe. Szans dla rozwoju gospodarczego gminy upatruje się w rozwoju turystyki, poprzez m.in. bazę sportowo-rekreacyjną.

Sytuacja gospodarcza w gminie wpływa na kondycję lokalnego rynku pracy. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2020 r. liczba posiadających zatrudnienie mieszkańców gminy Łask nieco zwiększyła w stosunku do 2019 r. (z 5.213 w 2019 r. do 5.226 w 2020 r.; brak danych za 2021 r.). Zmniejszyła się natomiast liczba osób pracujących na 1.000 mieszkańców w wieku produkcyjnym (z 313 w 2019 r. do 306,1 w 2020 r.).

Szacuje się, że liczba miejsc pracy w gminie nie jest wystarczająca, a jej mieszkańcy często podejmują zatrudnienie w Łodzi, Zduńskiej Woli i Pabianicach. Do największych pracodawców na jej terenie należą: „Instalplast Łask” – producent systemów instalacyjnych i inżynieryjnych z tworzyw sztucznych; „Xella Teodory” – producent silikatowych materiałów budowlanych, wykorzystujący piasek z własnej odkrywki; „Petecki” – producent stolarki okiennej; Zakład Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej – producent serów, masła, śmietany, jogurtów i twarogów; Studio Mody Teresy Kopias w Łasku – projektowanie i szycie damskich ubiorów; „Ł&K” – producent stolarki budowlanej i sprzętu oświetleniowego, „Lupol” – firma z branży drzewnej; „Packservice” – producent folii; Over Group – producent produktów pielęgnacyjnych i suplementów diety dla zwierząt; BK Bussines – skład budowlany; Polwet-Centrowet – hurtownia leków weterynaryjnych.

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że po wzroście w 2020 r., rok później liczba osób bezrobotnych w gminie spadła do poziomu niższego niż w 2019 r. Wśród osób pozostających bez pracy większość stanowili mężczyźni (372 w 2019 r., 439 w 2020 r., 392 w 2021 r.). Udział osób bezrobotnych w ogóle mieszkańców gminy będących w wieku produkcyjnym w 2021 r. zmniejszył się w porównaniu z 2020 r. wracając do poziomu z 2019 r. (4,3% w 2019 r., 5,1% w 2020 r., 4,3% w 2021).

Dane szczegółowe na temat pracujących i bezrobotnych mieszkańców gminy przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 11. Mieszkańcy gminy posiadający zatrudnienie w latach 2019-2020***Wykres 12. Bezrobotni w gminie według płci w latach 2019-2021**

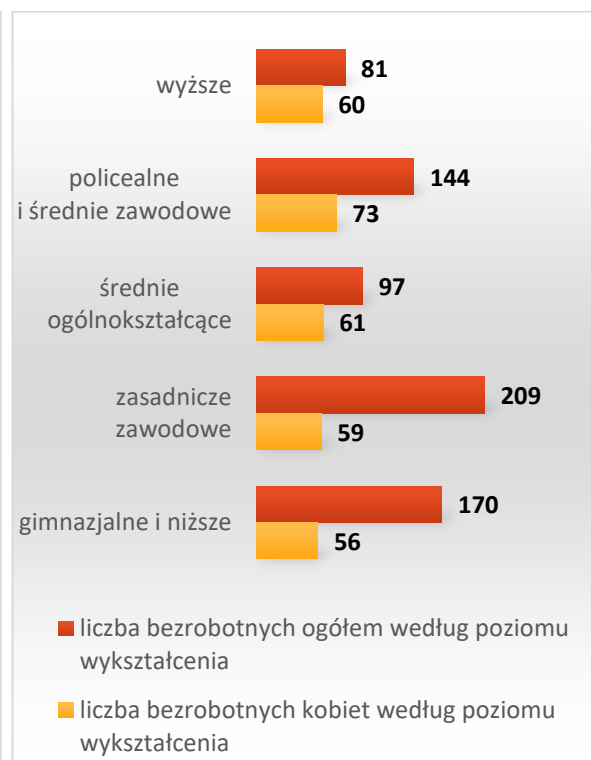
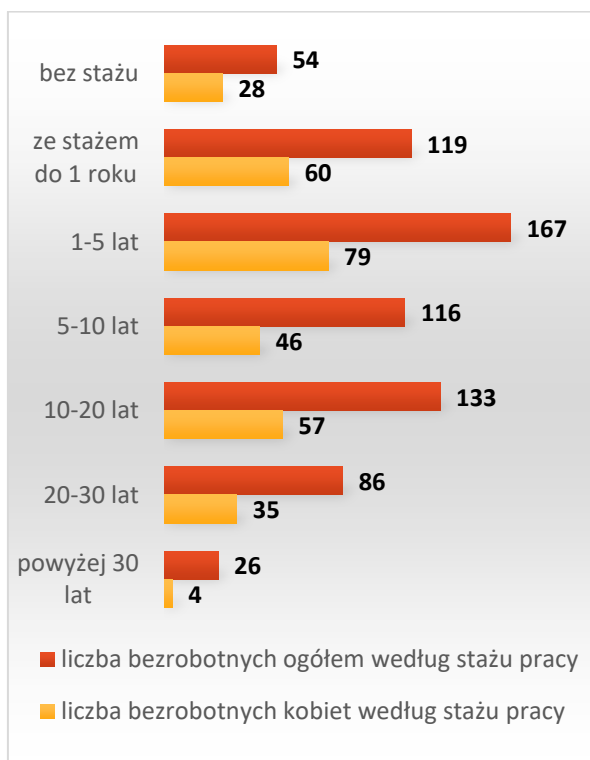
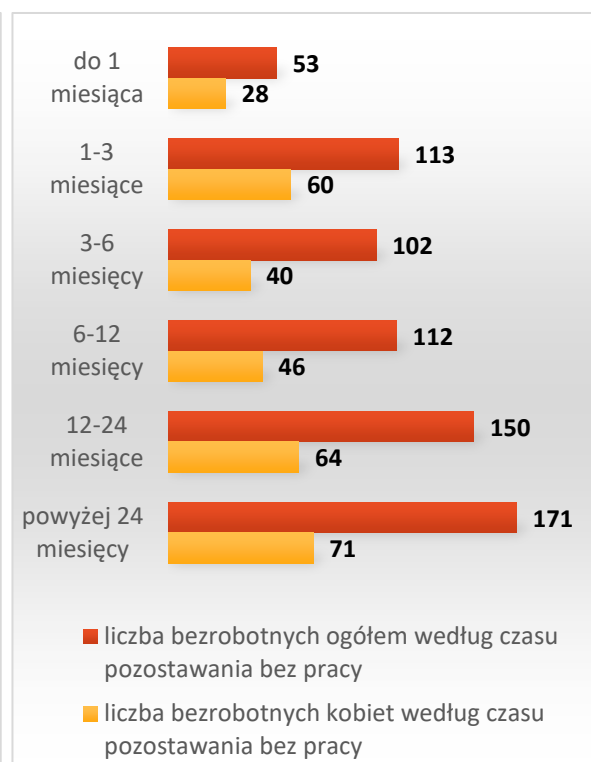
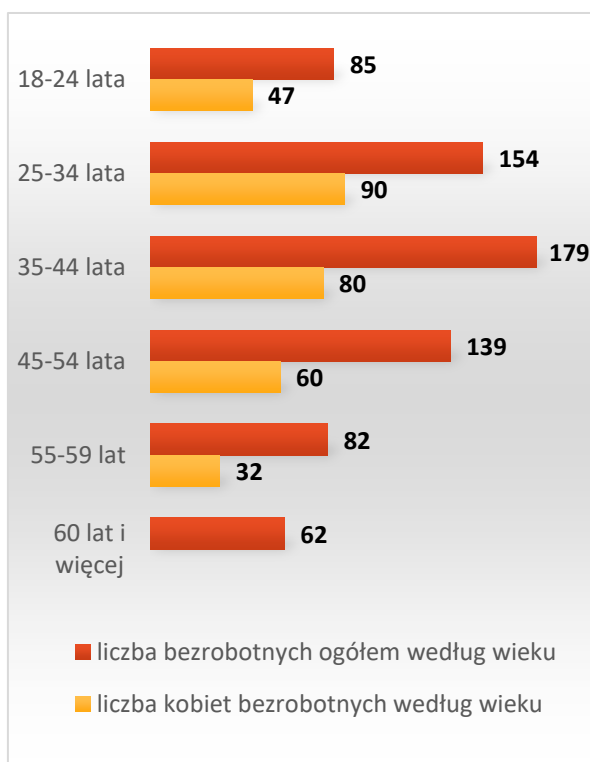
Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

*bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach, bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

Na koniec 2021 r. wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby w wieku 35-44 lata (179 osób, w tym 80 kobiet), osoby pozostające bez zatrudnienia długotrwale, powyżej 24 miesięcy (171 osób, w tym 71 kobiet), osoby z krótkim stażem pracy – od roku do 5 lat (167 osób, w tym 179 kobiet), a także osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (209 osób w tym 59 kobiet).

Dane szczegółowe uwzględniające podział bezrobotnych w gminie według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i poziomu wykształcenia przedstawiają poniższe wykresy.

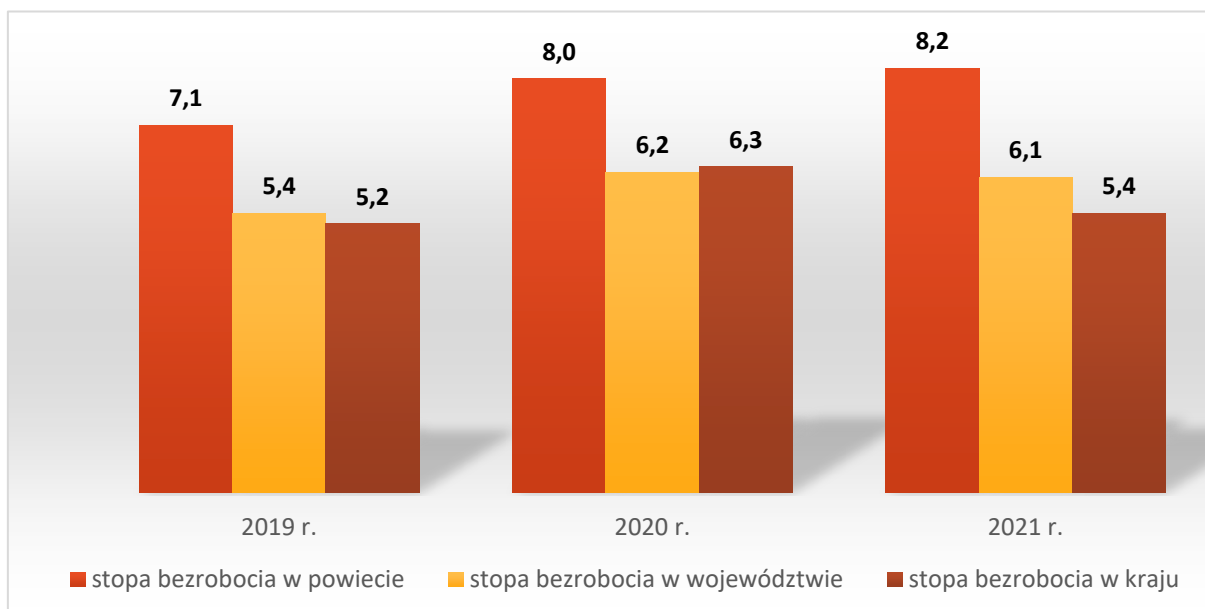
Wykresy 13-16. Bezrobotni w gminie na koniec 2021 r. według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy oraz poziomu wykształcenia

Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Łasku.

W latach 2019-2021 stopa bezrobocia w powiecie łaskim była wyższa niż w województwie łódzkim i w kraju. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 17. Stopa bezrobocia w powiecie łaskim, w województwie łódzkim i w kraju w latach 2019-2021 (w %)

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Analizując dobre i bardzo dobre informacje o malejących wskaźnikach bezrobocia w całym kraju warto zwrócić uwagę, iż o rzeczywistej kondycji rynku pracy świadczy stan zatrudnienia i bierności zawodowej. Bierni zawodowo to osoby, które nie miały zatrudnienia, nie szukały go i nie były gotowe do podjęcia żadnej zawodowej aktywności.

Powodów bierności zawodowej jest kilka, przy czym ekonomiści i eksperci najczęściej wymieniają wyższe świadczenia socjalne jako element, który wiele osób zdolnych do podjęcia pracy zniechęca do jakiegokolwiek aktywności; obniżenie wieku emerytalnego, które dezaktywowało dużą grupę osób oraz przyczyny kulturowe – w Polsce dla znacznej grupy obywateli praca nie jest wartością, pracują tylko ci, którzy muszą, by przeżyć.

Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) w 2021 r. wykazało, że biernych zawodowo w Polsce było ponad 13 mln obywateli (przy ok. 17 mln aktywnych), w tym ponad 1/3 jest w wieku produkcyjnym. Poważnym problemem jawi się również zjawisko zwane NEET (ang. not in employment education or training), określające młodzież pozostającą poza sferą zatrudnienia i edukacji, czyli tych, którzy nie uczą się i nie pracują. Według danych Eurostatu młodzi ludzie w wieku 20-34 lata niepracujący i nieuczący się stanowią ponad

16% swojej grupy wiekowej. Osobnym zagadnieniem jest tzw. „szara strefa” – osoby pracujące bez rejestracji, często za granicą. Według szacunków Głównego Urzędu Statystycznego, w szarej strefie pracuje ok. 900 tys. osób, czyli ponad 5% aktywnych zawodowo. Możliwe jednak, że jest to liczba mocno niedoszacowana.

3. PRZEZWYCIĘŻANIE TRUDNYCH SYTUACJI ŻYCIOWYCH I WSPIERANIE RODZIN

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 2 pkt 1 i art. 3 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej). Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to z kolei zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji (art. 2 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej).

W gminie Łask zadania z zakresu pomocy społecznej i wspierania rodziny wykonuje Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasku. Podejmuje on działania m.in. na podstawie następujących przepisów prawa: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o świadczeniach rodzinnych, ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej, ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, ustawa o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, ustawa o Karcie Dużej Rodziny, ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci i ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, ustawa o dodatkach mieszkaniowych oraz ustawa – Prawo energetyczne.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasku funkcjonuje w oparciu o mieszaną strukturę organizacyjną, w której występują działy, równorzędne komórki i stanowiska indywidualne – Dział Pomocy i Wsparcia, Dział Świadczeń Społecznych, Dział Świadczeń Rodzinnych, Dział Finansowo-Księgowy, Dział Organizacyjny, a także placówki wchodzące w skład systemu pomocy społecznej – Warsztat Terapii Zajęciowej i Środowiskowy Dom Samopomocy w Łasku, Punkt Konsultacyjny w Łasku, Placówka Wsparcia Dziennego z filiami. Według stanu na

koniec 2021 r. zadania pomocy społecznej w gminie Łask realizowało 66 osób zatrudnionych na 61,50 etatach. Ponadto 25 osób pracowało w ramach umowy zlecenia (usługi opiekuńcze, punkt konsultacyjny, placówki wsparcia dziennego).

Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w MGOPS-ie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Kadra MGOPS-u w 2021 r. z podziałem na komórki i ośrodki wsparcia

	liczba osób
Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasku	43
Kierownik	1
Dział Pomocy i Wsparcia	15
w tym: Dział Świadczeń Społecznych	11
Dział Finansowo-Księgowy	5
Dział Świadczeń Rodzinnych	7
Dział Organizacyjny	4
Warsztat Terapii Zajęciowej w Łasku	10
Kierownik	1
w tym: Dział Opiekuńczo-Terapeutyczny	6
Dział Administracyjny	1
Dział Gospodarczy i Obsługi	2
Środowiskowy Dom Samopomocy w Łasku	13
Kierownik	1
w tym: Dział Terapeutyczno-Opiekuńczy	8
Dział Finansowo-Księgowy	1
Dział Gospodarczy	3

Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasku.

W 2021 r. kadrę samego MGOPS-u stanowiło 56 osób, w tym 4 osoby kadry kierowniczej, 14 pracowników socjalnych oraz 28 pozostałych pracowników, w tym część zatrudniona na umowy zlecenia. Wśród zatrudnionych pracowników, 27 osób posiadało wykształcenie wyższe, a 3 osoby specjalizację z organizacji pomocy społecznej.

W analizowanym roku Ośrodek spełniał wynikający z art. 110 ust. 11-12 ustawy o pomocy społecznej obowiązek zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców lub 50 rodzin na 1 pracownika socjalnego, nie mniej niż 3 pracowników.

W latach 2020-2021 wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie były wyższe niż w 2019 r. (36.103.037 zł w 2019 r., 40.203.661 zł w 2020 r., 40.880.845 zł w 2021 r.). Przyczynił się do tego głównie wzrost wydatków na świadczenia

wychowawcze (z 21.200.774 zł w 2019 r., 27.412.448 zł w 2020 r., 27.271.759 zł w 2021 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie w latach 2019-2021

rozdziały	wysokość wydatków (w zł)		
	w 2019 r.	w 2020 r.	w 2021 r.
ogółem	36.103.037	40.203.661.	40.880.845
w tym w budżecie MGOPS-u	35.710.451	40.151.807.	40.724.476
ochrona zdrowia			
przeciwdziałanie narkomanii	0	1.898.	17.400
przeciwdziałanie alkoholizmowi	337.951	156.284.	184.647
pomoc społeczna			
ośrodki wsparcia	693.052	0	0
składki na ubezpieczenia zdrowotne	54.635	47.768.	48.180
zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	293.259	256.729	263.668
dodatki mieszkaniowe	692.820	665.302	665.065
zasiłki stałe	606.635	534.488	520.765
Ośrodek Pomocy Społecznej	1.914.770	2.058.772	2.233.147
usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	539.016	556.692	651.871
pomoc w zakresie dożywiania	248.724	211.339	238.782
pozostała działalność	920.507	935.849	887.205
pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej			
rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych	0	36.767	0
edukacyjna opieka wychowawcza			
pomoc materialna dla uczniów	0	85.985	61.129
rodzina			
świadczenie wychowawcze	21.200.774	27.412.448	27.271.759
świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	7.305.782	7.110.891	7.367.349
wspieranie rodziny	1.175.980	0	308.294
składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne	119.132	132.449	161.584

Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasku.

Świadczenia pomocy społecznej udzielane przez MGOPS mają głównie charakter pieniężny, niepieniężny i usługowy. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2019-2021 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez MGOPS w latach 2019-2021

formy świadczeń	liczba osób, którym przyznano świadczenie			kwota świadczeń			
	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.	
pieniężne	zasiłek stały	114	104	95	606.635	534.488	520.765
	zasiłek okresowy	153	110	105	228.530	202.932	203.530
	zasiłek celowy	186	202	230	150.453	156.111	186.054
niepieniężne	posiłek	211	174	132	96.234	43.202	53.623
	schronienie	7	5	9	57.957	38.196	34.762
	ubranie	0	0	0	0	0	0
	sprawienie pogrzebu	1	0	1	2.160	0	3.500
usługi	odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej	36	40	31	911.629	918.229	866.955
	usługi opiekuńcze	70	65	67	180.654	197.160	221.229
	specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0
	specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi	0	0	0	0	0	0
	poradnictwo specjalistyczne	68*	241*	152*	X	X	X
	praca socjalna	364*	326*	424*	X	X	X
	interwencja kryzysowa	16*	0*	4*	X	X	X
	kontrakt socjalny	38	9	10	X	X	X
	projekt socjalny	0	0	0	X	X	X

*liczba rodzin

Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasku.

Spośród świadczeń pieniężnych najczęściej udzielaną formą pomocy w latach 2019-2021 był zasiłek celowy. Jest on przyznawany na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, obuwia, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, dopłat za gaz, energię, wodę i czynsz, a także kosztów pogrzebu. W latach 2019-2021 liczba osób objętych zasiłkiem celowym stale rosła (z 186 w 2019 r. do 230 w 2021 r.).

Dominujący rodzaj pomocy niepieniężnej stanowił z kolei posiłek, który był wsparciem udzielanym głównie dzieciom w ramach wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Posiłek w szkole i w domu”. Program na lata 2019-2023 zakłada wsparcie finansowe gmin w udzieleniu pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów

żywnościowych. Program „Posiłek w szkole i w domu” zapewnia pomoc zarówno osobom starszym, niepełnosprawnym, o niskich dochodach, jak i dzieciom, które wychowują się w rodzinach znajdujących się w trudnej sytuacji. Istotnym elementem Programu jest zapewnienie dzieciom i młodzieży w wieku szkolnym gorącego posiłku przygotowanego w stołówce szkolnej. W ramach Programu mogą być także posiłki dowożone osobom dorosłym, w tym osobom niewychodzącym z domu (np. ze względu na podeszły wiek czy niepełnosprawność), niebędącym w stanie przygotować sobie codziennie gorącego posiłku. W latach 2019-2021 liczba osób objętych posiłkiem zmniejszała się z roku na rok (z 211 w 2019 r. do 132 w 2021 r.).

Warto dodać, że w 2019 r. MGOPS współpracował ze Stowarzyszeniem „Nasza Kolumna” w realizacji Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa na lata 2014-2020 współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym. Pomoc w formie żywności kierowana była do osób i rodzin o niskich dochodach; objęto nią 410 osób i rodzin.

Wśród usług kluczową rolę odgrywała praca socjalna mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych i tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Po spadku w 2020 r., rok później liczba rodzin objętych pracą socjalną wzrosła do poziomu wyższego niż w 2019 r. (364 w 2019 r., 326 w 2020 r., 424 w 2021 r.).

Działania podejmowane w ramach pracy socjalnej polegały m.in. na: udzielaniu poradnictwa, pomocy w wypełnianiu różnego rodzaju wniosków i pism urzędowych, podejmowaniu działań na rzecz uzyskiwania alimentów, świadczeń rodzinnych, pielęgnacyjnych, dodatków mieszkaniowych, udzielaniu pomocy w ubieganiu się o uzyskanie orzeczeń o stopniu niepełnosprawności, udzielaniu pomocy przy kompletowaniu dokumentów niezbędnych do otrzymania renty, emerytury, innych świadczeń; umożliwianiu klientom bezpłatnych konsultacji medycznych, prawnych, terapeutycznych w zależności od występujących potrzeb; uczeniu racjonalnego gospodarowania posiadanymi środkami; występowaniu w charakterze przedstawiciela i rzecznika spraw podopiecznych szczególnie niezaradnych życiowo; pomocy w rejestracji w Powiatowym Urzędzie Pracy, informowaniu o ofertach pracy oraz ofertach szkoleniowych; pomocy terapeutycznej, tj. kierowaniu wniosków do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Poradni Zdrowia Psychicznego, Poradni

Psychologiczno-Pedagogicznej; uświadamianiu klientom skutków choroby alkoholowej, motywowanie do podjęcia leczenia odwykowego, kierowanie członków rodzin dotkniętych problemem alkoholowym do poradni, klubu, lub Punktu Konsultacyjnego, prowadzeniu procedury „Niebieskie Karty”, współpracy z ofiarami i sprawcami przemocy. W ramach pracy socjalnej MGOPS współpracował z pedagogami szkolnymi, sądem rodzinnym, kuratorami zawodowymi i społecznymi, policją, prokuraturą, placówkami służby zdrowia w zakresie problemów zdrowotnych klientów oraz z organizacjami pozarządowymi.

Ważną rolę wśród usług odgrywało poradnictwo specjalistyczne. Działający przy MGOPS Punkt Konsultacyjny udzielał pomocy osobom uzależnionym, współuzależnionym, doświadczającym przemocy i osobom stosującym przemoc, osobom zmagającym się z problemami osobistymi i opiekuńczo-wychowawczymi. Wsparcie świadczyli: psycholog, prawnik i terapeuci uzależnień.

Głównymi powodami zgłaszania się do Punktu Konsultacyjnego były: problemy związane z uzależnieniem własnym i członka rodziny, trudności w komunikacji w rodzinie, kryzysy osobiste i rodzinne związane z pandemią i izolacją społeczną oraz zawodową, konflikty pokoleniowe (rodzice – dzieci), szczególnie związane z izolacją domową wywołaną pandemią, problemy osobiste (braki w asertywności, niskie poczucie własnej wartości, nieradzenie sobie z emocjami, wstyd i poczucie winy), depresja, zaburzenia dwubiegunowe, agresja jednego ze współmałżonków, przejawy agresji słownej i fizycznej u dzieci i młodzieży, postawy buntu, braku szacunku, negatywizm w stosunku do osób dorosłych i rówieśników.

Realizując zadania z zakresu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej, MGOPS zapewniał pomoc asystenta rodziny dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. W latach 2019-2020 pracował 1 asystent rodziny (w 2019 r. środki na pokrycie kosztów jego zatrudnienia pozyskano w ramach Programu „Asystent rodziny i koordynator pieczy zastępczej”, a w latach 2020-2021 w ramach Programu „Asystent rodziny”), pod którego opieką pozostawało kilkanaście rodzin (14 w 2019 r., po 12 w latach 2020-2021).

W latach 2019-2021 gmina ponosiła również odpłatność za pobyt w pieczy zastępczej. Po spadku w 2020 r., w kolejnym roku ich liczba wzrosła do poziomu z 2019 r. (26 w 2019 r., 20 w 2020 r., 26 w 2021 r.). Dane szczegółowe na

temat rodzin objętych wsparciem przez asystenta rodziny oraz dzieci z gminy w pieczy zastępczej przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny oraz dzieci z gminy w pieczy zastępczej w latach 2019-2021

dzieci w pieczy zastępczej	2019 r.	2020 r.	2021 r.
liczba asystentów rodziny	1	1	1
liczba rodzin objętych wsparciem przez asystenta rodziny	14	12	12
liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej ogółem	26	20	26
liczba dzieci w rodzinie zastępczej	20	12	12
w tym: liczba dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	6	6	14
odpłatność gminy za pobyt dzieci w pieczy zastępczej (w zł)	196.965	245.886	296.629

Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasku.

W analizowanym okresie MGOPS wypłacał świadczenia wychowawcze. Ich liczba w latach 2020-2021 była wyższa niż w 2019 r. (42.146 w 2019 r., 54.873 w 2020 r., 54.542 w 2021 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Świadczenia wychowawcze przyznane w gminie w latach 2019-2021

świadczenia wychowawcze	2019 r.	2020 r.	2021 r.
liczba przyznanych świadczeń	42.146	54.873	54.542
liczba rodzin, którym przyznano świadczenie	2.939	2.927	2.918
kwota przyznanych świadczeń (w zł)	20.964.158	27.259.312	27.110.268

Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasku.

W latach 2019-2021 Ośrodek zajmował się także przyznawaniem świadczeń rodzinnych, których ogólna liczba stale zmniejszała się (z 32.731 w 2019 r. do 25.177 w 2021 r.), podobnie jak liczba wypłaconych zasiłków rodzinnych i dodatków do zasiłków (z 25.280 w 2019 r. do 17.678 w 2021 r.). Uwagę zwracały wzrost liczby przyznanych świadczeń pielęgnacyjnych (z 832 w 2019 r. do 1.134 w 2021 r.).

Dane szczegółowe na temat przyznanych w gminie świadczeń rodzinnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2019-2021

	2019 r.	2020 r.	2021 r.
zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych			
liczba świadczeń	25.280	21.774	17.678
zasiłek pielęgnacyjny			
liczba świadczeń	5.538	5.549	5.636
świadczenia pielęgnacyjne			
liczba świadczeń	832	847	1.134
specjalny zasiłek opiekuńczy			
liczba świadczeń	305	281	196
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka			
liczba świadczeń	181	136	100
świadczenie rodzicielskie			
liczba świadczeń	595	513	433
ogółem			
liczba świadczeń	32.731	29.100	25.177

Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasku.

W analizowanym okresie Ośrodek przyznawał także zasiłek dla opiekunów osób z niepełnosprawnością. Przysługuje on osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 roku w związku z wygaśnięciem z mocy prawa (na podstawie art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 roku o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2012 r., poz. 1548) decyzji przyznającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego. W latach 2019-2021 MGOPS wypłacił odpowiednio 70, 32 i 14 zasiłków dla opiekuna na łączną kwotę odpowiednio 43.400, 19.260 i 8.437 zł.

W latach 2019-2021 Ośrodek przyznał odpowiednio 4, 1 i 3 jednorazowe świadczenia z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Świadczenie to przyznawane jest w oparciu o art. 10 ustawy z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, wynosi 4.000 zł i jest finansowane z dotacji celowej z budżetu państwa.

Kolejną formę pomocy udzielanej przez MGOPS stanowiły świadczenia z funduszu alimentacyjnego, które służą wsparciu osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych. W latach 2019-2021 liczba rodzin, którym przyznano tę pomoc, była na zbliżonym poziomie (83 w 2019 r., 89 w 2020 r., 87 w 2021 r.), podobnie jak liczba wydanych świadczeń (1.650 w 2019 r., 1.660 w 2020 r.,

1.663 w 2021 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2019-2021

	2019 r.	2020 r.	2021 r.
liczba rodzin, którym przyznano świadczenie	83	89	87
liczba przyznanych świadczeń	1.650	1.660	1.663
łączna kwota wypłaconych świadczeń (w zł)	648.661	650.608	653.697

Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasku.

W latach 2019-2020 MGOPS przyznawał także świadczenie „Dobry Start” – jednorazowe wsparcia dla uczniów rozpoczynających rok szkolny w wysokości 300 zł. Ośrodek objął tego rodzaju świadczeniami odpowiednio 3.116 i 3.048 dzieci na łączną kwotę odpowiednio 934.800 i 913.350 zł. W 2021 r., w związku ze zmianami przepisów prawa, obsługę programu „Dobry Start” przekazano do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Świadczenia „Dobry Start” przyznane w gminie w latach 2019-2020

	2019 r.	2020 r.
liczba dzieci objętych świadczeniami	3.116	3.048
łączna kwota wypłaconych świadczeń (w zł)	934.800	913.350

Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasku.

Realizując zapisy ustawy o Karcie Dużej Rodziny, stanowiącej system zniżek dla rodzin wielodzietnych, w latach 2019-2021 Ośrodek zajmował się również wydawaniem Kart Dużej Rodziny. Liczba rodzin, którym wydano karty w latach 2020-2021 była znacznie niższa niż w 2019 r. (125 w 2019 r., 47 w 2020 r., 46 w 2021 r.). Dane szczegółowe na temat przyznanych w gminie Kart Dużej Rodziny przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Karty Dużej Rodziny przyznane w gminie w latach 2019-2021

	2019 r.	2020 r.	2021 r.
liczba przyznanych Kart Dużej Rodziny	361	160	210
liczba rodzin, którym wydano Kartę Dużej Rodziny	125	47	46
koszt obsługi Kart Dużej Rodziny (w zł)	1.094	494	702

Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasku.

W analizowanym okresie w gminie działał także wojewódzki program działań na rzecz rodzin wielodzietnych pn. Wojewódzka Karta Rodzin Wielodzietnych, Wnioski przyjmuje i karty wydaje Regionalne Centrum Polityki Społecznej w Łodzi.

W analizowanym okresie MGOPS realizował również zadania z zakresu przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, świadcząc pracę socjalną wobec ofiar i sprawców przemocy, zapewniając rodzinom wsparcie psychologa oraz będąc odpowiedzialnym za obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego w Łasku. W latach 2019-2021 wszczęto odpowiednio 31, 40 i 34 procedury „Niebieskie Karty”, powołano odpowiednio 27, 26 i 39 grup roboczych, które odbyły odpowiednio 40, 45 i 34 spotkania. Członkowie grup roboczych opracowywali indywidualne plany pomocy rodzinie, przy współpracy – w zależności od sytuacji – z policją, kuratorami sądowymi i pedagogami.

W 2019 r. kierowano do grup edukacyjno-terapeutycznych dla osób doświadczających i stosujących przemoc w rodzinie; uczestniczyło w nich 18 osób z gminy. W latach 2020-2021, z uwagi na pandemię Covid-19, grupy robocze działały okresowo w trybie pracy zdalnej, a pomoc osobom potrzebującym udzielana była telefonicznie lub mailowo.

Pomoc społeczna polega również na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Obejmuje ona zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. Na terenie gminy Łask, oprócz Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, funkcjonują inne placówki pomocowe, zarówno jako jednostki organizacyjne gminy, jak i powiatu. Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Podmioty udzielające wsparcia w gminie

nazwa i adres instytucji	zakres oferowanych usług oraz kategoria klienta
Środowiskowy Dom Samopomocy w Łasku, ul. Lutomińska, 98-100 Łask	Zakres oferowanych usług: ośrodek wsparcia; rozwijanie i podtrzymywanie umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym. Kategoria klienta: osoby z zaburzeniami psychicznymi.
Warsztat Terapii Zajęciowej w Łasku, ul. Kościuszki 14, 98-100 Łask	Zakres oferowanych usług: rehabilitacja społeczna i zawodowa w zakresie przywracania lub pozyskiwania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Kategoria klienta: osoby z niepełnosprawnością intelektualną i fizyczną.

**Placówka Wsparcia
Dziennego, Filia w Łasku,**
ul. Batorego 31, 98-100 Łask

Zakres oferowanych usług: wsparcie dzienne: pomoc w nauce, organizacja czasu wolnego, wspieranie rozwoju i zdrowych zachowań, pobudzanie zainteresowań.

Kategoria klienta: dzieci i młodzież w wieku szkolnym z rodzin dysfunkcyjnych.

**Placówka Wsparcia
Dziennego, Filia w Łasku,**
ul. Toruńska 1, 98-100 Łask

Zakres oferowanych usług: wsparcie dzienne: pomoc w nauce, organizacja czasu wolnego, wspieranie rozwoju i zdrowych zachowań, pobudzanie zainteresowań.

Kategoria klienta: dzieci i młodzież w wieku szkolnym z rodzin dysfunkcyjnych.

**Placówka Wsparcia
Dziennego, Filia
w Bałuczu,** Bałucz,
98-100 Łask

Zakres oferowanych usług: wsparcie dzienne: pomoc w nauce, organizacja czasu wolnego, wspieranie rozwoju i zdrowych zachowań, pobudzanie zainteresowań.

Kategoria klienta: dzieci i młodzież w wieku szkolnym z rodzin dysfunkcyjnych.

**Placówka Wsparcia
Dziennego, Filia w Okupie,**
Okup, ul. Akacyjowa 4,
98-100 Łask

Zakres oferowanych usług: wsparcie dzienne: pomoc w nauce, organizacja czasu wolnego, wspieranie rozwoju i zdrowych zachowań, pobudzanie zainteresowań.

Kategoria klienta: dzieci i młodzież w wieku szkolnym z rodzin dysfunkcyjnych.

**Placówka Wsparcia
Dziennego,
Filia w Teodorach,**
Teodory, 98-100 Łask

Zakres oferowanych usług: wsparcie dzienne: pomoc w nauce, organizacja czasu wolnego, wspieranie rozwoju i zdrowych zachowań, pobudzanie zainteresowań.

Kategoria klienta: dzieci i młodzież w wieku szkolnym z rodzin dysfunkcyjnych.

**Placówka Wsparcia
Dziennego, Filia
w Wiewiórczynie,**
Wiewiórczyn, ul. Szkolna 1,
98-100 Łask

Zakres oferowanych usług: wsparcie dzienne: pomoc w nauce, organizacja czasu wolnego, wspieranie rozwoju i zdrowych zachowań, pobudzanie zainteresowań.

Kategoria klienta: dzieci i młodzież w wieku szkolnym z rodzin dysfunkcyjnych.

**Placówka Wsparcia
Dziennego, Filia
we Wrzeszczewicach,**
Wrzeszczewice, 98-100 Łask

Zakres oferowanych usług: wsparcie dzienne: pomoc w nauce, organizacja czasu wolnego, wspieranie rozwoju i zdrowych zachowań, pobudzanie zainteresowań.

Kategoria klienta: dzieci i młodzież w wieku szkolnym z rodzin dysfunkcyjnych.

**Placówka Wsparcia
Dziennego, Filia
w Łopatkach,** Łopatki,
98-100 Łask

Zakres oferowanych usług: wsparcie dzienne: pomoc w nauce, organizacja czasu wolnego, wspieranie rozwoju i zdrowych zachowań, pobudzanie zainteresowań.

Kategoria klienta: dzieci i młodzież w wieku szkolnym z rodzin dysfunkcyjnych.

**Powiatowe Centrum
Pomocy Rodzinie w Łasku,**
ul. 9 Maja 33, 98-100 Łask

Zakres oferowanych usług: realizacja zadań powiatu z zakresu pomocy społecznej, rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej, przeciwdziałania przemocy domowej, rehabilitacji społecznej oraz organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Kategoria klienta: mieszkańcy powiatu.

**Punkt Interwencji
Kryzysowej w Łasku,**
ul. 9 Maja 33, 98-100 Łask

Zakres oferowanych usług: wsparcie socjalne, psychologiczne, emocjonalne, poradnictwo prawne, udzielanie informacji.

Kategoria klienta: osoby i rodziny w sytuacji kryzysowej.

**Placówka Opiekuńczo-
Wychowawcza w Łasku,**
ul. Mickiewicza 6,
98-100 Łask

Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka i wychowanie zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wsparciu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Kategoria klienta: dzieci pozbawione opieki rodzicielskiej.

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Łasku, ul. Mickiewicza 6, 98-100 Łask

Punkt Konsultacyjny w Łasku, ul. Batorego 31, 98-100 Łask

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Łasku, ul. 9 Maja 33, 98-100 Łask

Zakres oferowanych usług: edukacja, terapia, wspomaganie rozwoju, nauka zawodu, rozwijanie zainteresowań.

Kategoria klienta: dzieci i młodzież. z niepełnosprawnością intelektualną oraz sprzężoną.

Zakres oferowanych usług: poradnictwo psychologiczno-terapeutyczne i pedagogiczne.

Kategoria klienta: osoby w kryzysie, uzależnione i współuzależnione, ofiary przemocy, rodziny z problemami wychowawczymi.

Zakres oferowanych usług: udzielanie dzieciom i młodzieży pomocy psychologiczno-pedagogicznej, logopedycznej, pomocy w wyborze zawodu i kierunku kształcenia oraz udzielanie rodzicom i nauczycielom porad związanych z wychowywaniem i kształceniem dzieci i młodzieży.

Kategoria klienta: dzieci, młodzież, pedagodzy, nauczyciele i rodzice.

Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasku, Starostwo Powiatowe i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łasku.

Mieszkańcy gminy mają również możliwość korzystania z oferty instytucji wsparcia poza gminą. Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Podmioty udzielające wsparcia poza gminą, z oferty których mogą korzystać lub korzystają mieszkańcy gminy

nazwa i adres instytucji	zakres oferowanych usług oraz kategoria klienta
Schronisko dla Kobiet i Dzieci im. Św. Brata Alberta w Łodzi , ul. Starorudzka 15/17, 93-403 Łódź	Zakres oferowanych usług: schronienie, pomoc socjalna i psychologiczna. Kategoria klienta: osoby w kryzysie, ofiary przemocy.
Schronisko dla Osób Bezdomnych w Biłgoraju , Biłgoraj 1, 97-410 Kleszczów	Zakres oferowanych usług: całodobowe schronienie z wyżywieniem; usługi opiekuńcze. Kategoria klienta: osoby w kryzysie bezdomności.
Dom Pomocy Społecznej w Chorzeszowie , Chorzeszów 37, 98-105 Wodzierady	Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. Kategoria klienta: osoby dorosłe z niepełnosprawnością intelektualną.
Dom Pomocy Społecznej w Zduńskiej Woli , ul. Łaska 42, 98-220 Zduńska Wola	Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. Kategoria klienta: osoby przewlekle somatycznie chore.
Dom Pomocy Społecznej w Przatówku , 98-240 Przatówek 1	Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. Kategoria klienta: osoby dorosłe z niepełnosprawnością intelektualną.

**Dom Pomocy Społecznej
im. Jana Pawła II**

w Głownie, ul. Karasicka 51,
95-015 Głowno

Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców.

Kategoria klienta: osoby w podeszłym wieku.

**Dom Pomocy Społecznej
w Pabianicach**

ul. Wiejska 55/61,
95-200 Pabianice

Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców.

Kategoria klienta: osoby w podeszłym wieku, somatycznie chore, z niepełnosprawnością.

**Dom Pomocy Społecznej
„Bankowiec” w Sieradzu**

ul. Armii Krajowej 34,
98-200 Sieradz

Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców.

Kategoria klienta: osoby w podeszłym wieku i przewlekłe somatycznie chore.

**Dom Pomocy Społecznej
w Sieradzu**

ul. Dominikańska 16,
98-200 Sieradz

Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców.

Kategoria klienta: osoby dorosłe oraz dzieci i młodzież z niepełnosprawnością intelektualną

**Dom Pomocy Społecznej
w Chróście Wsi**

Chróscin 50,
98-430 Bolesławiec

Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców.

Kategoria klienta: osoby przewlekłe psychicznie chore.

**Dom Pomocy Społecznej
w Skrzynnie**

98-311 Skrzynno 13

Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców.

Kategoria klienta: osoby przewlekłe psychicznie chore.

**Dom Pomocy Społecznej
Nr 2 w Tomaszowie
Mazowieckim**

ul. Jana Pawła II 37,
97-200 Tomaszów
Mazowiecki

Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców.

Kategoria klienta: osoby w podeszłym wieku.

**Dom Pomocy Społecznej
w Borówku**

Borówek 56,
99-423 Bielawy

Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców.

Kategoria klienta: osoby przewlekłe psychicznie chore

**Dom Pomocy Społecznej
w Sieradzu**

ul. Dominikańska 16,
98-200 Sieradz

Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców.

Kategoria klienta: dzieci i osoby dorosłe z niepełnosprawnością intelektualną.

Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasku i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łasku.

4. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA I PROCES STARZENIA SIĘ

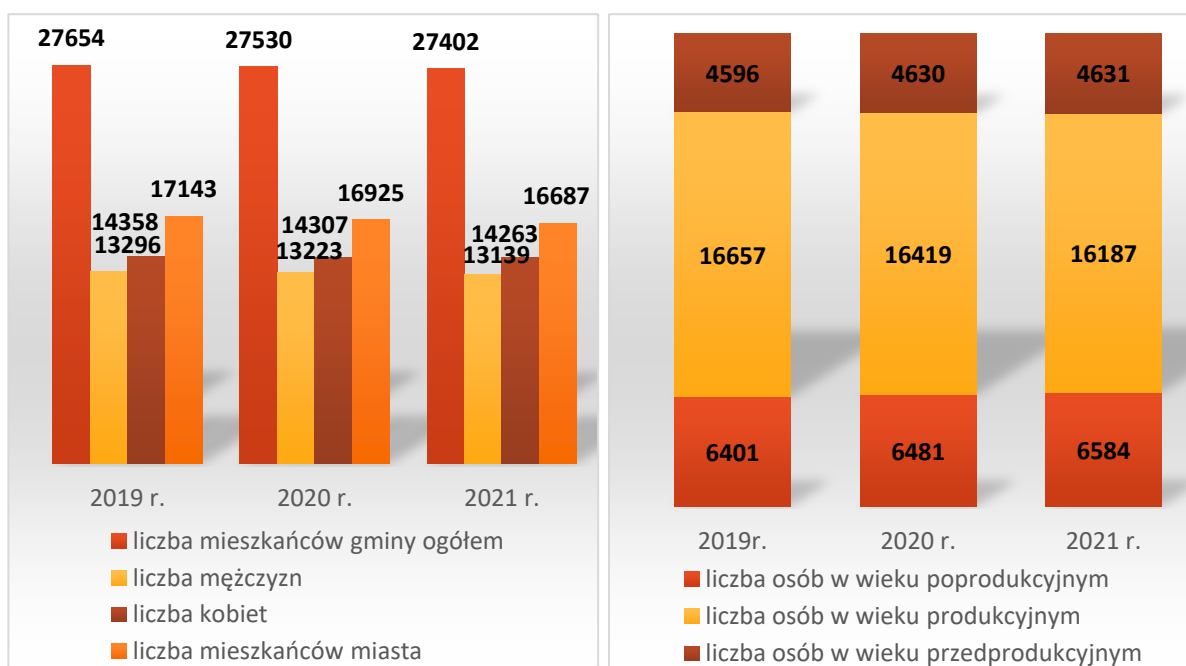
Z danych Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021 wynika, że w Polsce mieszka 38.036 tys. osób (48,3% populacji stanowią mężczyźni, a 51,7% kobiety). W ciągu dekady liczba ludności kraju zmniejszyła się o 476 tys. osób.

Liczba ludności Polski spada systematycznie od 2013 r., a demografowie prognozują, że trend spadkowy utrzyma się przez wiele następnych lat i prawdopodobne, że w 2035 r. Polska liczyć będzie już tylko ok. 36 mln mieszkańców. Jako możliwe przyczyny wskazywane są uwarunkowania ekonomiczne, demograficzne i kulturowe. Przy czym procesy nie przebiegają jednakowo dla każdego regionu.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2019-2021 liczba ludności gminy Łask zmniejszała się z roku na rok (z 27.654 w 2019 r. do 27.402 w 2021 r.). Na koniec kolejnych lat większość wśród mieszkańców stanowiły kobiety. Na terenach wiejskich gminy zamieszkiwało 39% ogółu jej ludności.

W analizowanym okresie stale zmniejszała się liczba osób w wieku produkcyjnym, nieco wzrosła liczba dzieci i młodzieży, znacznie natomiast wzrosła liczba osób starszych. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy 18-19. Ludność gminy oraz jej struktura wiekowa w latach 2019-2021

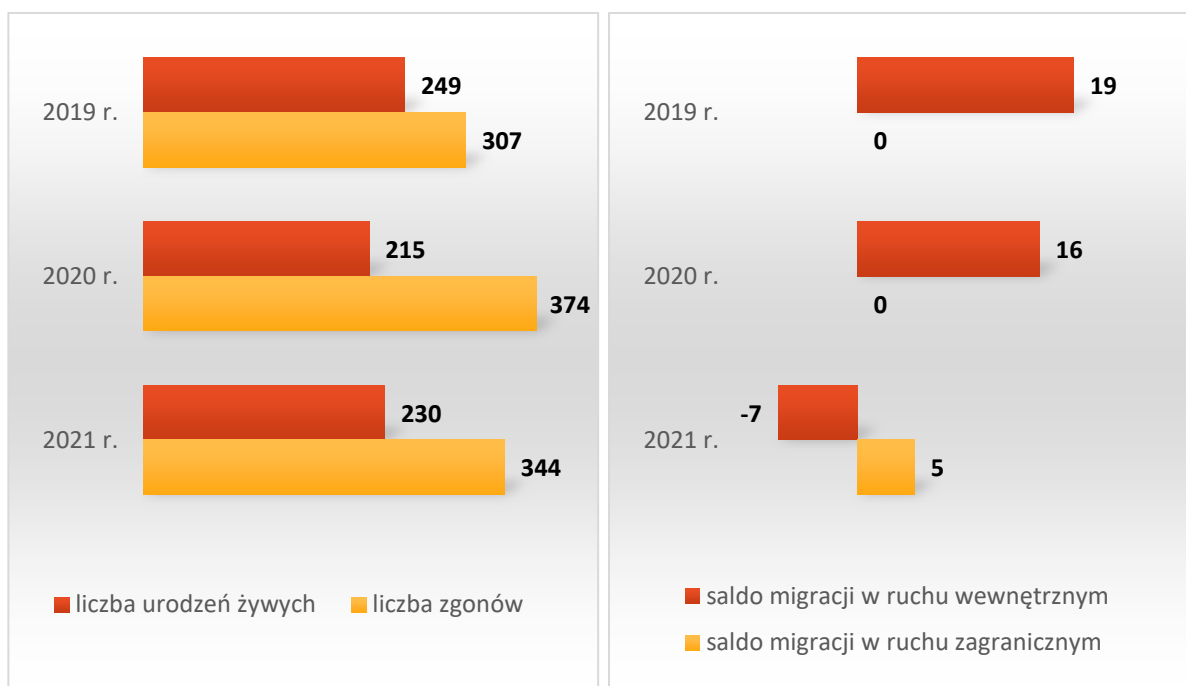

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w analizowanym okresie przyrost naturalny w gminie był ujemny i w latach 2020-2021 bardziej niekorzystny niż w 2019 r. (-58 w 2019 r., -159 w 2020 r., -114 w 2021 r.). O ile saldo migracji w 2019-2020 było dodatnie (+19 w 2019 r., +16 w 2020 r.) w efekcie osiedlenia się na terenie gminy ludności z innych jednostek w kraju, o tyle w 2021 r. było ujemne (-2.). Na teren gminy chętnie przeprowadzają się mieszkańcy dużych miast, m.in. Łodzi, za sprawą korzystnego usytuowania komunikacyjnego.

Poniższe wykresy przedstawiają dane szczegółowe na temat ruchu naturalnego i salda migracji mieszkańców gminy.

Wykresy 20-21. Ruch naturalny i saldo migracji ludności gminy w latach 2019-2021

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Analizując sytuację demograficzną w gminie, należy zwrócić uwagę na systematycznie rosnący udział osób starszych w populacji gminy. W latach 2019-2021 współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi był wysoki i stale zwiększał się (28,2 w 2019 r., 29,3 w 2020 r., 30,6 w 2021 r.), podobnie jak odsetek osób w wieku 65+ wśród ogółu mieszkańców gminy (18,9 w 2019 r., 19,5 w 2020 r., 20,1 w 2021 r.) Na tej podstawie przypuszczać należy, że gmina doświadcza postępującego procesu starzenia się społeczności lokalnej.

Wyniki Narodowego Spisu Powszechnego 2021 wskazują na duże zmiany w strukturze ludności według ekonomicznych grup wieku w całym kraju. W

okresie międzypisowym zmniejszył się odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym

– z 18,7% w 2011 r. do 18,4% w 2021 r., a także w wieku produkcyjnym – z 64,4% w 2011 r. do 59,3% w 2021 r. Wyraźnie zwiększył się natomiast udział ludności w wieku poprodukcyjnym – z 16,9% do 22,3%, co oznacza, że w ciągu dekady przybyło blisko 2 miliony osób w grupie wieku 60/65 lat i więcej, a tym samym już więcej niż co 5 mieszkańców Polski ma ponad 60 lat.

Mający obecnie miejsce dynamiczny proces starzenia się społeczeństw postępuje wskutek nakładania się spadku liczby urodzeń przy jednoczesnym wydłużaniu średniej długości życia. Według prognoz Głównego Urzędu Statystycznego do 2025 r. będzie wzrastał udział „młodszej” subpopulacji, tj. osób w wieku 65-79 lat, bowiem tę grupę będą sukcesywnie zasilaly osoby urodzone w latach 1949-1965, a jednocześnie będzie ubywało osób w wieku 80 lat i więcej urodzonych w latach 1934-1945. Po 2025 r. znacząco wzrośnie odsetek osiemdziesięciolatków i osób starszych z uwagi na fakt, że ten wiek – w kolejnych latach – osiągną osoby urodzone w czasie powojennego boomu urodzeń. Szacuje się, że w 2040 r. osoby w zaawansowanej starości (ponad osiemdziesięcioletnie) będą stanowiły aż 36% zbiorowości osób starszych.

Systematyczne postępowanie zjawiska starzenia się wymaga podjęcia z wyprzedzeniem, działań zmierzających do stworzenia nowoczesnego systemu polityki społecznej ukierunkowanej na zaspokajanie specyficznych potrzeb osób starszych. Starzenie się i starość jawią się jednym z kluczowych problemów zarówno w aspekcie ekonomicznym i medycznym, jak i etycznym.

Postępujący proces starzenia się lokalnej społeczności staje się nowym wyzwaniem dla pomocy społecznej. Należy przy tym pamiętać, że w najbliższej perspektywie – do 2025 r. będziemy mieć do czynienia z 2. grupami seniorów – młodszą (do 79 lat) i starszą (80 lat i więcej). Istnieje więc potrzeba podjęcia działań adresowanych do obu grup – prewencyjnych, zapobiegających chorobom i niedołęstwu, umożliwiających podnoszenie jakości życia i wykorzystanie potencjału młodszych oraz opiekuńczych wobec starszych.

Mając na uwadze zróżnicowanie grupy seniorów nie można postrzegać ich potrzeb i potencjału w jednakowy sposób. W tej grupie znajdują się zarówno osoby aktywne fizycznie i społecznie, samodzielne, utrzymujące satysfakcjonujące relacje z bliskimi i przyjaciółmi; osoby samodzielne, które mają potencjał i chęć rozwoju, ale potrzebują zachęty, informacji i wskazówek do

aktywnego udziału w życiu społecznym; osoby częściowo zależne, które potrzebują czasowego wsparcia i opieki, jak również osoby niesamodzielne, całkowicie zależne od pomocy innych. Planując i realizując działania na rzecz seniorów należy więc uwzględnić potrzeby każdej z tych grup.

W gminie Łask obserwuje się wzrost liczby osób starszych, samotnych, o niskich dochodach, które nie mogą liczyć na pomoc najbliższej rodziny lub w ogóle jej nie mają. W związku z tym zwiększa się zapotrzebowanie na takie świadczenia, jak usługi opiekuńcze i kierowanie do domów pomocy społecznej. Seniorzy w gminie doświadczają także dyskryminacji na rynku pracy, utrudnień w dostępie do lekarzy specjalistów, a osoby pobierające świadczenia pomocy społecznej otrzymują je na bardzo niskim poziomie. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasku wspiera seniorów, m.in. poprzez pracę socjalną, usługi opiekuńcze, pomoc finansową, pomoc rzeczową w postaci posiłków i kierowanie do domów pomocy społecznej. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13. Formy świadczeń dla osób starszych (65 lat i więcej) udzielonych w gminie w latach 2019-2021

formy świadczeń	liczba osób, którym przyznano świadczenie			liczba i kwota świadczeń		
	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.
zasiłek stały	57	51	41	608, 300.226	517, 259.883	443, 237.289
zasiłek okresowy	29	19	18	173, 52.192	149, 48.535	169, 54.485
zasiłek celowy	2	2	26	9, 1.140	6, 900	30, 4.600
schronienie osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi	0	0	1	0, 0	0, 0	1, 600
odpłatność za pobyt w DPS	24	28	20	258, 579.539	261, 611.304	211, 565.260
zasiłek pielęgnacyjny	98	112	115	1.030, 192.892	1.154, 245.590	1.102, 235.266
świadczenie pielęgnacyjne	2	2	21	13, 19.607	24, 43.389	176, 338.497

Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasku.

Na terenie gminy organizowane są przedsięwzięcia kulturalne, rozrywkowe i sportowo-rekreacyjne, w których uczestniczą lub mogą uczestniczyć seniorzy. W Łaskim Domu Kultury w Łasku działa Łaski Uniwersytet Trzeciego Wieku, który w ramach oferty posiada cykl wykładów odbywających się co dwa tygodnie oraz

zajęcia w sekcjach zainteresowań. Wśród nich wyróżniła się w 2021 r. grupa taneczno-teatralna „Ad Rem”, która z powodzeniem zrealizowała autorski spektakl pt. „Jak to drzewiej bywało”, nawiązujący do 600. rocznicy nadania praw miejskich Łaskowi. Na terenie gminy organizowane są także liczne wycieczki krajoznawcze, koncerty. W 2021 r. zakończył się także projekt prowadzony przez Stowarzyszenie Forum 4 czerwca pn. „Twoje słowa – Moja godność”. Seniorzy są również uczestnikami wielu innych wydarzeń, m.in. Jarmarku Łaskiego, Festiwalu Róż, spotkań autorskich, wystaw organizowanych w Bibliotece Publicznej w Łodzi.

Poza Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Łasku, na terenie gminy działają także inne podmioty świadczące i mogące, w razie potrzeby, świadczyć wsparcie seniorom z gminy. Są to: Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Oddział w Łasku (ul. Narutowicza 11, 98-100 Łask) i Stowarzyszenie Emerytów „Senior” (ul. Jana Pawła II 10, 98-100 Łask) organizujące m.in. spotkania okolicznościowe i wycieczki, Polski Czerwony Krzyż, Oddział w Łasku (ul. Słowackiego 14, 98-100 Łask); Łaskie Stowarzyszenie Harcerskie „Grabia” (ul. 9 Maja 28, 98-100 Łask), a także Stowarzyszenia Kobiet Wiejskich działające we Wrzeszczewicach, Kopyści i Woli Stryjeńskiej oraz liczne Koła Gospodyń Wiejskich.

Dla mieszkańców gminy Łask w wieku 60 lat i powyżej dostępna jest także Karta Seniora Województwa Łódzkiego, stanowiąca zbiór ulg i uprawnień oferowanych mieszkańcom województwa łódzkiego. Karta wydawana jest bezpłatnie i jest bezterminowa.

5. ZDROWIE I PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

W gminie Łask funkcjonuje 7 podmiotów wykonujących działalność leczniczą oraz działa 9 aptek. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14. Podmioty lecznicze i apteki w gminie

nazwa podmiotu	adres podmiotu
Gminny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Łasku – Przychodnia Nr 1 w Łasku	ul. Polna 12, 98-100 Łask
Gminny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Łasku – Przychodnia Nr 2 w Łasku – Kolumnie	Łask– Kolumna, Plac Szarych Szeregów 1, 98-100 Łask
Gminny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Łasku – Ośrodek Zdrowia we Wrzeszczewicach	Wrzeszczewice, 98-100 Łask
Gminny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Łasku – Ośrodek Zdrowia w Bałuczu	Bałucz, 98-100 Łask

Szpital Powiatowy Sp. z o.o. – Szpital w Łasku	ul. Warszawska 62, 98-100 Łask
Powiatowy Zespół Poradni w Łasku Sp. z o. o.	ul. Warszawska 62, 98-100 Łask
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „VITAL” w Łasku	ul. Dębowa 1, 98-100 Łask
Centrum Medyczne „GEMINI” w Łasku	ul. Batorego 65, 98-100 Łask
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „RODZINA” w Łasku	ul. Warszawska 79, 98-100 Łask
Zakład Rehabilitacji „PROMYK” w Łasku	ul. Polna 68, 98-100 Łask
Apteka „Witaminka 2” w Łasku	ul. Warszawska 65, 98-100 Łask
Apteka „Dbam o zdrowie” w Łasku	ul. Jana Pawła II 7, 98-100 Łask
Apteka „Dbam o zdrowie” w Łasku	ul. Polna 12, 98-100 Łask
Apteka „Dbam o zdrowie” w Łasku	ul. Dębowa 1 98-100 Łask
Apteka Prywatna w Łasku	pl. 11-go Listopada 30, 98-100 Łask
Apteka „Aloes 3” w Łasku	ul. Warszawska 33, 98-100 Łask
Apteka „Kwiaty Polskie” w Łasku	ul. Jana Pawła II 1, 98-100 Łask
Apteka „Słoneczne Centrum Farmaceutyczne” w Łasku	ul. Jana Pawła II 7, 98-100 Łask
Apteka „Leśna” w Łasku	pl. Szarych Szeregów 1A, 98-100 Łask

Źródło danych: Urząd Miejski w Łasku.

W 2021 r. Gminny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Łasku zatrudniał 14 lekarzy na umowę o pracę i 3 lekarzy specjalistów (kardiolog, radiolog, endokrynolog) oraz 23 pielęgniarki i położne. Placówka zapewniała opiekę zdrowotną pacjentom w niej zadeklarowanym i innym w ostrych przypadkach z uwzględnieniem praw pacjenta określonych w Karcie Pacjenta. Ponadto w ramach umów, jako podwykonawca, wykonuje dla innych przychodni badania laboratoryjne, USG i RTG.

W 2021 r. liczba osób zadeklarowanych do lekarzy GPZOZ wynosiła 21 678, do pielęgniarek – 21.841, do położnych – 12.333, a do pielęgniarek szkolnych – 3.463. W analizowanym roku udzielono i wykonano 96.729 porad i 7.771 teleporad, 819 badań USG jamy brzusznej, 488 USG serca, 326 USG tarczycy, 3.255 badań EKG, 397 holterów, 7.640 badań RTG (3.978 dla pacjentów własnych oraz 3.662 dla pacjentów obcych), 32 spirometrie.

W 2021 r. Ośrodek realizował dwa programy profilaktyczne: program układu krążenia oraz program profilaktyczny gruźlicy. Niezadawalająca była jednak niska zgłaszalność pacjentów.

Rok 2021 był kolejnym rokiem epidemii Covid-19. W okresach kolejnych fal pandemii liczba pacjentów zgłaszających się do lekarzy sięgała 60-70 dziennie do każdego lekarza. Pracę w Ośrodku dostosowywano do tzw. pacjentów „covidowych”, jednocześnie zajmując się pacjentami z dolegliwościami leczonymi w ramach podstawowej opieki zdrowotnej. W zorganizowanym przez Ośrodek punkcie szczepień wykonano 10.294 szczepienia.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, po spadku w 2020 r., rok później wzrosła liczba porad udzielonych w gminie w ramach podstawowej opieki zdrowotnej (126.635 w 2019 r., 106.089 w 2020 r., 115.761 w 2021 r.), podobnie jak liczba porad udzielonych w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (208.298 w 2019 r., 167.948 w 2020 r., 182.649 w 2021 r.). Na terenie gminy brakuje lekarzy specjalistów z zakresu: ortopedii, pulmonologii, kardiologii i endokrynologii.

Schorzeniami najczęściej stwierdzanymi u dorosłej populacji są choroby układu krążenia. Obok schorzeń narządów ruchu i neurologicznych należą one do najczęstszych przyczyn niepełnosprawności, która oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Relatywnie rzadziej o obniżonej sprawności w codziennym życiu decydują uszkodzenia narządu wzroku i słuchu, choroba psychiczna oraz upośledzenie umysłowe.

Orzecznictwem o niepełnosprawności w odniesieniu do mieszkańców gminy Łask zajmuje się Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Łasku. Według jego danych, po spadku w 2020 r., rok później liczba wydanych mieszkańcom gminy orzeczeń o niepełnosprawności (dla dzieci do 16. roku życia) wzrosła (87 w 2019 r., 75 w 2020 r., 92 w 2021 r.), podobnie jak liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności (dla osób powyżej 16. roku życia; 864 w 2019 r., 796 w 2020 r., 848 w 2021 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 15. Mieszkańcy gminy zaliczeni przez PZON w Łasku do osób niepełnosprawnych i stopnia niepełnosprawności w latach 2019-2021

	2019 r.	2020 r.	2021 r.
liczba osób zaliczonych do niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności	951	871	940
w tym: liczba osób do 16. roku życia zaliczonych do niepełnosprawności	87	75	92
w tym: liczba osób w wieku 16 lat i więcej zaliczonych do stopnia niepełnosprawności	864	796	848
w tym: do znacznego stopnia niepełnosprawności	192	198	240
w tym: do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności	367	334	357
w tym: do lekkiego stopnia niepełnosprawności	305	264	251

Źródło danych: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Łasku.

Do najczęstszych przyczyn niepełnosprawności wśród osób do 16. roku życia należały: całościowe zaburzenia rozwojowe (20 osób w 2019 r., 18 osób w 2020 r., 25 w 2021 r.), inne przyczyny, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego (19 w 2019 r., 15 w 2020 r., 19 w 2021 r.) i choroby neurologiczne (po 14 osób w latach 2019-2020, 17 osób w 2021 r.), a wśród osób w wieku 16 lat i więcej upośledzenie narządu ruchu (276 osób w 2019 r., 237 osób w 2020 r., 263 osób w 2021 r.), choroby układu oddechowego i krążenia (139 osób w 2019 r., 143 osoby w 2020 r., 173 osoby w 2021 r.), choroby neurologiczne (102 osoby w 2019 r., 112 osób w 2020 r., 103 osoby w 2021 r.), oraz choroby psychiczne (102 osoby w 2019 r., 100 osób w 2020 r., 95 osób w 2021 r.).

Placówka Terenowa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w Zduńskiej Woli w ramach swojej działalności zajmuje się m.in. wydawaniem orzeczeń o całkowitej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym i samodzielnej egzystencji oraz o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2019-2021 w odniesieniu do mieszkańców gminy Łask przedstawia poniższa tabela.

Tabela 16. Orzeczenia o niezdolności do samodzielnej egzystencji oraz o całkowitej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym wydane mieszkańcom gminy przez KRUS w latach 2019-2021

	2019 r.	2020 r.	2021 r.
liczba orzeczeń o trwałej niezdolności do samodzielnej egzystencji	5	19	7
liczba orzeczeń o okresowej niezdolności do samodzielnej egzystencji	5	2	9
liczba orzeczeń o trwałej całkowitej niezdolności do pracy	2	3	5
liczba orzeczeń o okresowej całkowitej niezdolności do pracy	6	8	8

Źródło danych: Placówka Terenowa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w Zduńskiej Woli.

Oddział Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Zduńskiej Woli w ramach swojej działalności m.in. wydaje orzeczenia o trwałej lub okresowej całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji, o trwałej całkowitej lub okresowej całkowitej niezdolności do pracy oraz o trwałej częściowej lub okresowej częściowej niezdolności do pracy. Dane szczegółowe w tym zakresie za 2021 r. w odniesieniu do mieszkańców gminy Łask przedstawia poniższa tabela.

Tabela 17. Osoby* z orzeczoną niezdolności do pracy zamieszkałe w gminie, otrzymujące świadczenia wypłacane z ZUS** na koniec 2021 r.

	liczba osób (w tys.) w 2021 r.
trwała całkowita niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	0,23
okresowa całkowita niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	0,08
trwała całkowita niezdolność do pracy	0,19
okresowa całkowita niezdolność do pracy	0,07
trwała częściowa niezdolność do pracy	0,25
okresowa częściowa niezdolność do pracy	0,12

Źródło danych: Oddział Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Zduńskiej Woli.

* bez osób pobierających świadczenia na mocy umów międzynarodowych oraz bez osób mających również prawo do świadczenia rolniczego (dane bezpośrednio z badania świadczeń emerytalno-rentowych)

** osoby otrzymujące świadczenia wypłacane przez ZUS to osoby, które pobierają: emerytury, renty z tytułu niezdolności do pracy, renty socjalne oraz osoby uprawnione do rent rodzinnych

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasku obejmuje wsparciem część osób z niepełnosprawnością, pomagając im wypełniać role społeczne i zawodowe. W 2019 r. z powodu niepełnosprawności ze świadczeń pomocy społecznej w gminie skorzystało 169 rodzin liczących 271 osób, rok później – 147 rodzin liczących 242 osoby, a w 2021 r. – 143 rodziny liczące 239 osób.

Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat form pomocy udzielanej przez MGOPS osobom z niepełnosprawnością w gminie.

Tabela 18. Formy świadczeń dla osób z niepełnosprawnością udzielonych w gminie w latach 2019-2021

formy świadczeń	liczba osób, którym przyznano świadczenie			liczba i kwota świadczeń (w zł)		
	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.
zasiłek stały	114	104	95	1.177,606.635	1.042,534.488	976,520.765
zasiłek okresowy (z powodu niepełnosprawności)	34	16	13	153,42.507	67,19.201	48,13.592
dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	59	60	59	660,69.684,77	697,73.219,32	646,68.206,90
zasiłek pielęgnacyjny	512	478	499	5538,1.049.728	5549,1.197.688	5636,1.216.402
świadczenie pielęgnacyjne	78	74	96	832,1.313.031	847,1.543.006	1134,2.219.946
specjalny zasiłek dla opiekuna	32	29	23	305,188.640	281,171.917	196,120.879

Źródło: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasku.

Poza Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Łasku, do podmiotów działających na rzecz mieszkańców gminy z niepełnosprawnością należą: m.in.: Środowiskowy Dom Samopomocy w Łasku (ul. Lutomińska, 98-100 Łask), Warsztat Terapii Zajęciowej w Łasku (ul. Kościuszki 14, 98-100 Łask), Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Łasku (ul. Mickiewicza 6, 98-100 Łask), Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łasku (ul. 9 Maja 33, 98-100 Łask), Dom Pomocy Społecznej w Przatówku (Przatówek 1, 98-240 Szadek), Dom Pomocy Społecznej w Chróście-Wsi (Chróście 50, 98-430 Bolesławiec), Dom Pomocy Społecznej w Chorzeszowie (Chorzeszów 37, 98-105 Wodzierady), Dom Pomocy Społecznej w Gostkowie (Gostków, 99-220 Wartkowice), Dom Pomocy Społecznej w Sieradzu (ul. Dominikańska 16, 98-200 Sieradz), Dom Pomocy Społecznej w Skrzynnie (98-311 Skrzynno 13), Dom Pomocy Społecznej w Borówku (Borówek 56, 99-423 Bielawy), Dom Pomocy Społecznej w Sieradzu (ul. Dominikańska 16, 98-200 Sieradz) i Dom Pomocy Społecznej w Pabianicach (ul. Wiejska 55/61, 95-200 Pabianice), a także Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów

– Zarząd Oddziału Rejonowego w Łasku (ul. Narutowicza 11, 98-100 Łask), Polski Związek Niewidomych, Okręg Łódź, Koło w Łasku (ul. Warszawska 14, 98-100 Łask), Związek Inwalidów Wojennych RP – Zarząd Oddziału w Łasku (ul. Jana Pawła II 10, 98-100 Łask), Stowarzyszenie Amazonek Łask – Kolumna (ul. Łączna 1, 98-100 Łask), Stowarzyszenie Wspierania Rozwoju Osób Niepełnosprawnych „Krań Dobrych Serc” w Łasku (ul. Mickiewicza 6, 98-100 Łask) oraz Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Osób z Niepełnosprawnością „Nadzieja”.

Na terenie gminy organizowane są przedsięwzięcia i programy, m.in. socjalne, kulturalne i sportowo-rekreacyjne, dla osób z niepełnosprawnością. Należą do nich m.in.: działania integracyjne organizowane w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Łasku dla uczestników Środowiskowego Domu Samopomocy i Warsztatu Terapii Zajęciowej w Łasku oraz uczniów Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Łasku, coroczny konkurs plastyczny organizowany pod patronatem Burmistrza Łasku, Wojewódzka Olimpiada Osób Niepełnosprawnych „Ziemia Łódzka”.

6. DZIAŁANIA GMINY W ZWIĄZKU Z PANDEMIĄ COVID-19

Pandemia Covid-19 znacząco wpłynęła na większość dziedzin życia, tworząc nową rzeczywistość a z nią nowe problemy społeczne. Szczególnie uwydatniły się braki kadrowe w służbie zdrowia i domach pomocy społecznej; wyraźniej zarysowała samotność seniorów, przemoc w rodzinach, cyberprzemoc, uzależnienia behawioralne (głównie od sieci Internet), pojawiły się problemy psychiczne wynikające z izolacji.

Skutki pandemii to także groźba utraty pracy, a co za tym idzie prowadzące do ubóstwa zmniejszenie lub utrata dochodów osób i rodzin, pogorszenie stanu zdrowia z uwagi na utrudnienia w dostępie do lekarzy, w tym specjalistów (zarówno rzeczywiste, jak i wynikające z lęku pacjentów). Szczególne trudności dotknęły osoby wykluczone, w tym osoby w kryzysie bezdomności, które z powodu „zdalnego” działania większości placówek i instytucji nie mogły skorzystać z ich oferty i pomocy, ponieważ kontakt odbywał się przez telefon lub Internet – media, do których dostępu nie mają osoby wykluczone. Analizując ofertę pomocy w związku z pandemią Covid-19, należy podkreślić, iż większy

problem krył się w dotarciu z informacją o dostępnej i możliwej pomocy niż z jej rzeczywistym brakiem.

W gminie Łask, w czasie trwania pandemii Covid-19, podejmowano działania służące jej ograniczeniu oraz zapewnieniu pomocy i wsparcia osobom najbardziej jej skutkami dotkniętym. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasku wdrożył rekomendacje Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej dla ośrodków pomocy społecznej oraz zalecenia zawarte w informacjach o zmianach w pomocy społecznej. Podczas realizacji zadań, poza tradycyjnymi, wykorzystywano zdalne kanały komunikacji, głównie korespondencję e-mail i rozmowy telefoniczne. W czasie trwania pandemii okresowo wstrzymywano lub przenoszono w tryb zdalny działalność Warsztatów Terapii Zajęciowej i Środowiskowego Domu Samopomocy w Łasku oraz placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.

W trybie zdalnym odbywały się posiedzenia grup roboczych Zespołu Interdyscyplinarnego w Łasku, a specjaliści zatrudnieni w Punkcie Konsultacyjnym w Łasku udzielali wsparcia w postaci indywidualnych porad i konsultacji z zachowaniem reżimu sanitarnego, jak również w formie teleporad.

Ze względu na pandemię, zakres przedsięwzięć planowanych przez instytucje gminne i organizacje pozarządowe, m.in. przez placówki oświatowe i kulturalne został ograniczony. Część z nich odwołano, część przeprowadzono w reżimie sanitarnym lub w trybie online.

W połowie maja 2022 r. stan epidemii został w Polsce zastąpiony stanem zagrożenia epidemicznego. Władze gminy oceniają, iż nabyły doświadczenie i wypracowały mechanizmy sprawnego reagowania w razie powrotu zagrożenia.

7. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC DOMOWA

Alkoholizm, narkomania i przemoc domowa są problemami społecznymi, które powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka. Wpływają negatywnie na poczucie bezpieczeństwa społecznego, ogólny stan zdrowia, relacje rodzinne i międzyludzkie, a także zdolność do konkurencji na rynku pracy.

Wśród przyczyn popadania w alkoholizm zasadniczą rolę odgrywają uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych i utrata zatrudnienia. Szerzeniu się narkomanii sprzyjają natomiast coraz większa powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie, chęć poszukiwania nowych wrażeń i doznań oraz traktowanie narkotyków jako środków umożliwiających ucieczkę od trudności życia

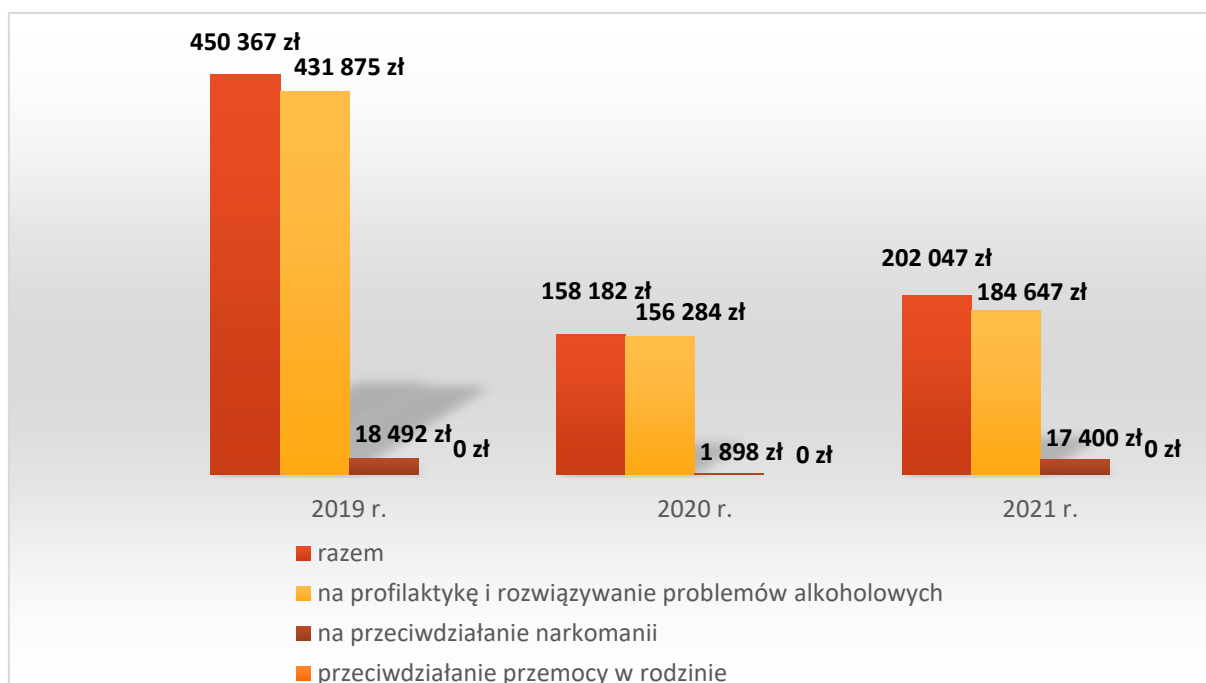

codziennego, rozładowanie stresu i konfliktów. Przemoc jest z kolei problemem mającym często swoje źródło w uzależnieniach i ubóstwie, choć występuje również w rodzinach o wysokim statusie społecznym. Doznającymi przemocy są niejednokrotnie osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne od osoby stosującej przemoc. Na ogół są to kobiety i dzieci, rzadziej osoby z niepełnosprawnością, starsze i chore.

Prowadzenie działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy domowej oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych należy do zadań własnych gminy. Działania te podejmowane są w oparciu o gminne programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej oraz przy wykorzystaniu zaplanowanych w ich ramach środków finansowych.

Poniższy wykres przedstawia wysokość środków finansowych wydatkowanych w gminie Łask na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii i przemocy w rodzinie w latach 2019-2021.

Wykres 22. Środki finansowe wydatkowane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2019-2021

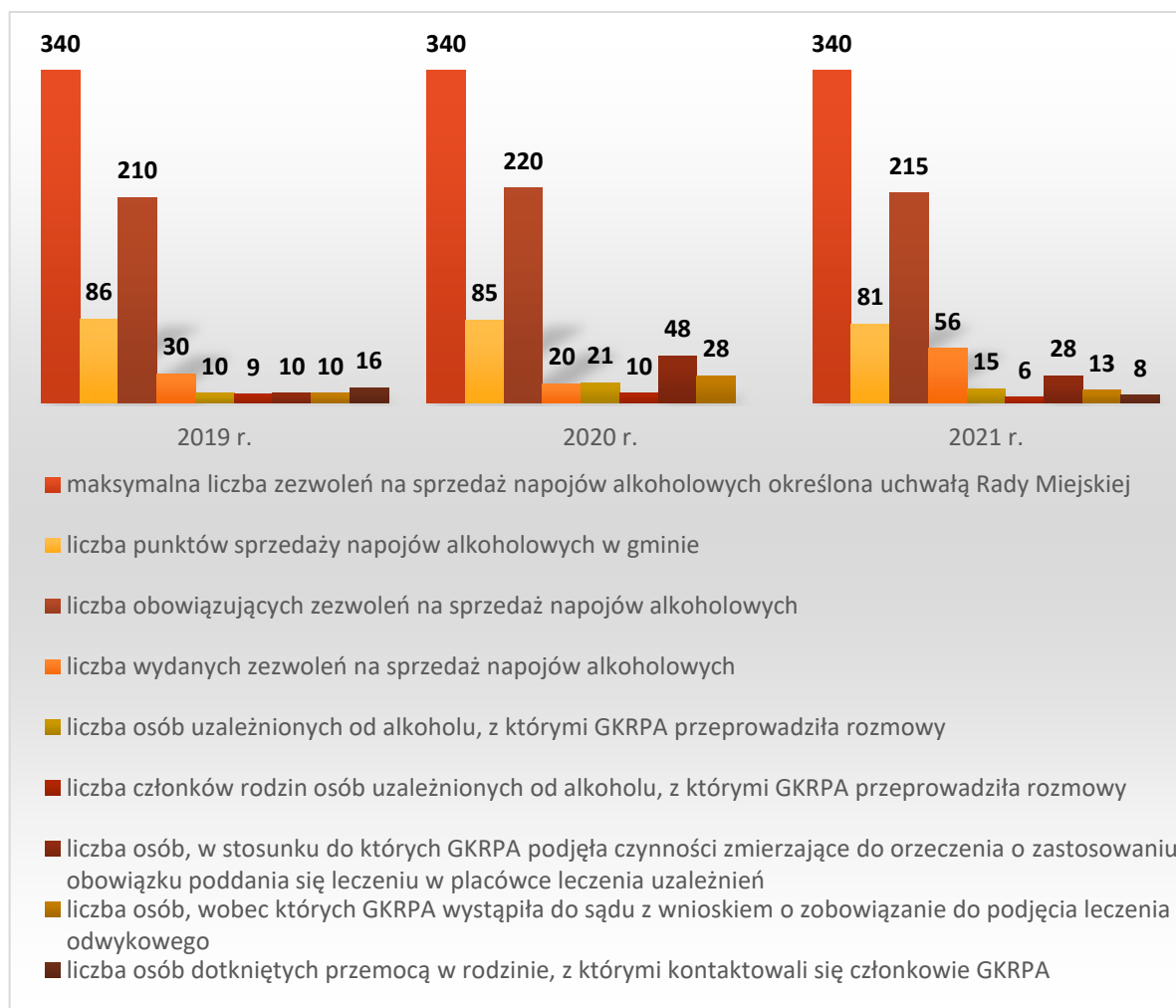
Źródło danych: Urząd Miejski w Łasku.

W latach 2020-2021 wysokość środków finansowych wydatkowanych w gminie na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz

przeciwdziałanie narkomanii była znacznie niższa niż w 2019 r. (450.367 zł w 2019 r., 158.182 zł w 2020 r., 202.047 zł w 2021 r.).

Poniższy wykres przedstawia wybrane dane na temat rynku napojów alkoholowych w gminie Łask, a także aktywności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która zajmuje się inicjowaniem działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień oraz integracją społeczną osób uzależnionych. W ramach swoich zadań Komisja m.in. opiniuje wnioski w sprawie wydania lub cofnięcia zezwolenia na alkohol, kontroluje punkty prowadzące sprzedaż napojów alkoholowych, monitoruje sytuację rodzin, w których stwierdzono problem alkoholowy, przeprowadza rozmowy motywujące, udziela porad osobom uzależnionym od alkoholu oraz członkom ich rodzin oraz podejmuje czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.

Wykres 23. Wybrane dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie oraz działalności GKRPA w latach 2019-2021

Źródło danych: Urząd Miejski w Łasku.

W latach 2019-2021 określona uchwałą Rady Gminy maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w gminie była taka sama (po 340), a liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych była na zbliżonym poziomie (86 w 2019 r., 85 w 2020 r., 81 w 2021 r.), podobnie jak liczba obowiązujących zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych (210 w 2019 r., 220 w 2020 r., 215 w 2021 r.). Z kolei liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych po spadku w 2020 r., rok później znacznie wzrosła (30 w 2019 r., 20 w 2020 r., 56 w 2021 r.).

Po wzroście w 2020 r., rok później liczba osób uzależnionych od alkoholu, z którymi GKPRRA przeprowadzała rozmowy, spadła (10 w 2019 r., 21 w 2020 r., 15 w 2021 r.), a liczba członków rodzin tych osób, z którymi Komisja podjęła rozmowy w 2021 r. była niższa niż w latach 2019-2020 (9 w 2019 r., 10 w 2020 r., 6 w 2021 r.).

W analizowanym okresie GKPRPA podejmowała także czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnień (wobec 10 osób w 2019 r., 48 osób w 2020 r., 28 osób w 2021 r.) i występowała do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia alkoholowego (w stosunku do 10 osób w 2019 r., 28 osób w 2020 r., 13 osób w 2021 r.).

W 2019 r. członkowie Komisji kontaktowali się z 7 osobami doznającymi przemocy w rodzinie, a w latach 2019-2020 z odpowiednio 9 i 8 osobami ją stosującymi.

Obok Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych istotną rolę w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy domowej na terenie gminy odgrywają: działające w Łasku – Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i działające przy nim Punkt Konsultacyjny i Zespół Interdyscyplinarny, funkcjonująca w strukturach Powiatowego Zespołu Poradni w Łasku Poradnia Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia od Alkoholu, Ośrodek Terapii Uzależnień „Dom Magnificat”, grupy wsparcia AA i Al-Anon, Placówka wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży wraz z filiami, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i działający przy nim Punkt Interwencji Kryzysowej, Komenda Powiatowa Policji, a także Stowarzyszenie Abstynentów Klubu „MERCURY” i grupa AA „Oaza” w Ostrowie.

Dane szczegółowe na temat podmiotów mogących wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy domowej przedstawia poniższa tabela.

Tabela 19. Podmioty mogące wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy domowej

nazwa podmiotu	adres podmiotu
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Łasku	98-100 Łask
Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasku	ul. Batorego 31, 98-100 Łask
Punkt Konsultacyjny przy Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Łasku	ul. Batorego 31, 98-100 Łask
Zespół Interdyscyplinarny w Łasku	ul. Batorego 31, 98-100 Łask
Powiatowy Zespół Poradni w Łasku Sp. z o.o. – Poradnia Terapii Uzależnienia i Współzależnienia od Alkoholu	ul. Warszawska 62, 98-100 Łask
Ośrodek Terapii Uzależnień Dom Magnificat w Łasku	ul. Swojska 4, 98-100 Łask
Stowarzyszenie Abstynentów Klubu „MERCURY” w Ostrowie	Ostrów 55, 98-100 Łask
Grupa AA „Oaza” w Ostrowie	Ostrów 55, 98-100 Łask
Grupa AI-Anon w Ostrowie	Ostrów 55, 98-100 Łask
Placówka Wsparcia Dziennego, Filia w Łasku	ul. Batorego 31, 98-100 Łask
Placówka Wsparcia Dziennego, Filia w Łasku	ul. Toruńska 1, 98-100 Łask
Placówka Wsparcia Dziennego Filia w Wiewiórczynie,	Wiewiórczyn, ul. Szkolna 1, 98-100 Łask
Placówka Wsparcia Dziennego, Filia w Bałuczu	Bałucz, 98-100 Łask
Placówka Wsparcia Dziennego Filia w Okupie,	Okup, ul. Akacyjowa 4, 98-100 Łask
Placówka Wsparcia Dziennego, Filia we Wrzeszczewicach	Wrzeszczewice, 98-100 Łask
Placówka Wsparcia Dziennego Filia w Teodorach	Teodory, 98-100 Łask
Placówka Wsparcia Dziennego Filia w Łopatkach	Łopatki, 98-100 Łask
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łasku	9 Maja 33, 98-100 Łask
Punkt Interwencji Kryzysowej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Łasku	9 Maja 33, 98-100 Łask
Komenda Powiatowa Policji w Łasku	ul. 9 Maja 32/36, 98-100 Łask

Źródło danych: Urząd Miejski w Łasku.

Z danych Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łasku wynika, że w latach 2019-2021 liczba rodzin objętych wsparciem z powodu alkoholizmu stale zwiększała się (15 rodzin liczących 30 osób w 2019 r., 18 rodzin liczących 39 osób w 2020 r., 23 rodziny liczące 47 osób w 2021 r.). Nieznacznie rosła

również liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu narkomanii (1 rodzina licząca 3 osoby w 2019 r., 2 rodziny liczące 7 osób w 2020 r., 3 rodziny liczące 5 osób w 2021 r.). Z kolei w 2021 r., w stosunku do roku poprzedniego, liczba rodzin objętych przez Ośrodek wsparciem z powodu przemocy w rodzinie spadła (2 rodziny liczące 7 osób w 2020 r., 1 rodzina licząca 3 osoby w 2021 r.).

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasku zapewnia obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego w Łasku. W latach 2019-2021 do Zespołu wpłynęło odpowiednio 31, 40 i 34 „Niebieskie Karty”, powołano odpowiednio 27, 39 i 26 grup roboczych, sporządzono odpowiednio 27, 35 i 25 „Niebieskich Kart”.

W działającym przy Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Łasku Punkcie Konsultacyjnym usługi świadczą: specjalista psychoterapii uzależnień, psycholog, prawnik i pedagog – terapeuta rodzinny. W latach 2019-2021 w jego ramach objęto wsparciem odpowiednio 39, 24 i 95 osób z problemem alkoholowym, odpowiednio 37, 10 i 12 dorosłych członków rodzin osób z problemem alkoholowym (w tym współuzależnionych i Dorosłych Dzieci Alkoholików), odpowiednio 30, 12 i 33 osoby doznające przemocy i odpowiednio 7, 5 i 33 osoby stosujące przemoc.

Prowadzona w gminie działalność profilaktyczna z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej (w szczególności w funkcjonujących na jej terenie placówkach oświatowych i placówce wsparcia dziennego z filiami dla dzieci i młodzieży) obejmuje m.in. organizowanie i realizowanie programów profilaktycznych, jednorazowych prelekcji i pogadanek, spektakli profilaktycznych, festynów i innych imprez plenerowych, imprez sportowych, konkursów, pozalekcyjnych zajęć sportowych, zajęć w ramach placówki wsparcia dziennego i jej filii, wypoczynku dla dzieci i młodzieży oraz szkoleń i warsztatów z zakresu profilaktyki problemowej dla rodziców, nauczycieli i wychowawców.

Skierowanymi do dzieci i młodzieży programami z obszaru profilaktyki uniwersalnej objęto w latach 2020-2021 odpowiednio 150 i 300 uczniów, po 10 nauczycieli i 100 rodziców w 2021 r., w jednorazowych i prelekcjach i pogadankach uczestniczyło w latach 2019-2020 odpowiednio 100 i 200 osób, w spektaklach profilaktycznych odpowiednio 255 i 120 osób, w festynach i innych imprezach plenerowych – 400 osób w 2019 r. i 300 osób w 2021 r., w imprezach sportowych – 150 osób w 2021 r., w konkursach – 35 osób w 2019 r. i 200 osób

w 2021 r., w pozalekcyjnych zajęciach sportowych – 90 osób w 2019 r. i 25 osób w 2021 r., w zajęciach w ramach placówki wsparcia dziennego i jej filii – po 160 dzieci w latach 2019-2020 i 120 dzieci w 2021 r., w tym odpowiednio 119, 50 i 60 dzieci z rodzin z problemem alkoholowym, w koloniach i obozach z programem zajęć profilaktycznych – 1 dziecko w 2019 r. i 60 dzieci w 2021 r., w szkoleniach i warsztatach z zakresu profilaktyki problemowej dla rodziców – 200 osób w 2019 r. i 50 osób w 2020 r., a w szkoleniach i warsztatach w obszarze profilaktyki problemowej dla nauczycieli i wychowawców – 20 osób w 2019 r. i 30 osób w 2020 r.

W ramach działalności profilaktycznej z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie zrealizowano m.in. następujące przedsięwzięcia: spotkania profilaktyczne dla rodziców i uczniów „Profilaktyka zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży”, szkolenia dla rady pedagogicznej i warsztaty psychoedukacyjne dla rodziców i uczniów pn. „Profilaktyka uzależnień”, przedstawienia profilaktyczne pt. „Złodziej empatii”, warsztaty poświęcone tematyce zachowania silnych wartości chroniących przed uzależnieniem od środków psychoaktywnych czy zajęcia letnie pn. „Aktywne Wakacje”.

8. EDUKACJA I WYCHOWANIE, OPIEKA NAD DZIEĆMI DO LAT 3.

Gmina Łask posiada bazę oświatową, na którą składa się: 5 publicznych przedszkoli, w tym 1 przedszkole z oddziałami integracyjnymi, oraz 3 oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych, 6 publicznych szkół podstawowych i 1 liceum ogólnokształcące, przy czym 1 szkoła podstawowa i liceum są połączone organizacyjnie w zespół szkół. W gminie działają także placówki niepubliczne – są to 3 szkoły podstawowe, w skład organizacyjny których wchodzi także przedszkola.

W roku szkolnym 2021/2022 do publicznych przedszkoli i oddziałów przedszkolnych uczęszczało 807 dzieci, a do niepublicznych przedszkoli i oddziałów przedszkolnych 164 dzieci. W publicznych szkołach podstawowych uczyło się 2.292 uczniów, w niepublicznych – 169 uczniów, a w liceum ogólnokształcącym – 151 uczniów. W 2021 r. w publicznych i niepublicznych placówkach oświatowych w gminie zatrudnionych było 363 nauczycieli (w tym 205 dyplomowanych).

Na terenie gminy Łask działają także placówki oświatowe prowadzone przez Starostę Łaskiego. Są to: I Liceum Ogólnokształcące im. Tadeusza Kościuszki w Łasku, Zespół Szkół Ponadpodstawowych Nr 1 im. Władysława Andersa w Łasku,

Zespół Szkół Mundurowo-Technicznych w Ostrowie oraz Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Łasku.

Dane szczegółowe na temat działających w gminie placówek oświatowych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 20. Placówki oświatowe w gminie

nazwa placówki	adres placówki
Przedszkole Publiczne nr 1 w Łasku	ul. Jana Pawła II 6b, 98-100 Łask
Przedszkole Publiczne nr 3 im. Misiaczek w Łasku	ul. Narutowicza 11a, 98-100 Łask
Przedszkole Publiczne nr 4 im. Leśne Skrzaty w Łasku	ul. Łączna 1, 98-100 Łask
Przedszkole Publiczne nr 5 im. Juliana Tuwima w Łasku	ul. Jana Pawła II 11, 98-100 Łask
Przedszkole Publiczne nr 6 im. Słoneczko w Łasku	ul. Batorego 32, 98-100 Łask
w tym: Oddział w budynku Szkoły Podstawowej nr 5 w Łasku	ul. Szkolna 1, 98-100 Łask
Szkoła Podstawowa nr 1 im. Tadeusza Kościuszki w Łasku (2 budynki)	ul. 9 Maja 12, 98-100 Łask ul. Narutowicza 28, 98-100 Łask
Szkoła Podstawowa nr 5 im. Mikołaja Kopernika w Łasku (2 budynki)	ul. Szkolna 1, 98-100 Łask ul. Inki – Danuty Siedzikówny 1, 98-100 Łask
Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Bałuczu	Kolonia Bałucz 32, 98-100 Łask
w tym: Oddział Przedszkolny	
Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka w Okupie	Okup ul. Akacyjowa 4, 98-100 Łask
w tym: Oddział Przedszkolny	
Szkoła Podstawowa im. Wojska Polskiego w Wiewiórczynie	Wiewiórczyn, ul. Szkolna 1, 98-100 Łask
w tym: Oddział Przedszkolny	
Zespół Szkół Ogólnokształcących im. Ignacego Jana Paderewskiego w Łasku – Kolumnie	ul. Toruńska 1, 98-100 Łask
w tym: Szkoła Podstawowa nr 4	
Liceum Ogólnokształcące	
Niepubliczna Szkoła Podstawowa im. Lotników Łaskich w Teodorach	Teodory 62, 98-100 Łask
w tym: Szkoła Podstawowa z oddziałami przedszkolnymi	
Niepubliczne Przedszkole	
Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Łopatkach	Łopatki, 98-100 Łask
w tym: Szkoła Podstawowa	
Niepubliczne Przedszkole „Iskierka” w Łopatkach	
Niepubliczna Szkoła Podstawowa we Wrzeszczewicach	Wrzeszczewice 14, 98-100 Łask
w tym: Szkoła Podstawowa	
Niepubliczne Przedszkole „Promyczek”	
I Liceum Ogólnokształcące im. Tadeusza Kościuszki w Łasku	ul. Mickiewicza 1, 98-100 Łask

Zespół Szkół Ponadpodstawowych Nr 1
im. Władysława Andersa w Łasku

ul. 9 Maja 28, 98-100 Łask

Zespół Szkół Mundurowo-Technicznych w Ostrowie

ul. Dworska 2, 98-100 Łask

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Łasku

ul. Mickiewicza 6, 98-100 Łask

Źródło danych: Urząd Miejski w Łasku i Starostwo Powiatowe w Łasku.

Na terenie gminy funkcjonują placówki świadczące opiekę nad dziećmi do lat 3. Należą do nich: Żłobek Gminny w Łasku (ul. Narutowicza 11a, 98-100 Łask) oraz 2 kluby dziecięce – „Mała Pszczółka II” i „Mała Pszczółka III”, a także instytucja opiekuna dziennego, prowadzona przez osoby fizyczne. W ramach Resortowego programu rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3. „Maluch+”, w 2021 r. gmina Łask otrzymała dwa dofinansowania na zapewnienie funkcjonowania 71 miejsc opieki w Żłobku Gminnym w Łasku w wysokości 68.160 i 76.680 zł. Prywatne kluby dla maluchów oferują 55 miejsc a opiekun dzienny dysponuje 8 miejscami.

Warto dodać, e według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2019-2021 liczba dzieci w wieku do lat 3. zmniejszała się w gminie z roku na rok (1.005 w 2019 r., 974 w 2020 r., 942 w 2021 r.).

9. KULTURA, SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA

Działalność kulturalna w gminie ogniskuje się wokół Łaskiego Domu Kultury w Łasku, podejmującego działania również w ramach filii w Kolumnie i Kamienicy w Łasku, oraz Biblioteki Publicznej im. Jana Łaskiego Młodszego w Łasku i jej filii – dla dzieci w Łasku, w Kolumnie, Bałuczu i Wrzeszczewicach.

Priorytetem działalności Łaskiego Domu Kultury jest pozyskiwanie i przygotowywanie mieszkańców gminy do aktywnego uczestnictwa w kulturze, współtworzenia jej wartości oraz promocja dorobku kulturalnego w gminie, kraju i zagranicą. Placówka prowadzi wielokierunkową działalność, a do jej podstawowych zadań należy: prowadzenie edukacji kulturalnej i artystycznej dla wszystkich grup wiekowych, wspieranie, organizowanie oraz promocja amatorskiego ruchu artystycznego, rozpoznawanie, rozbudzanie i zaspokajanie potrzeb oraz zainteresowań kulturalnych mieszkańców, upowszechnianie kultury, sztuki i edukacji, kształtowanie postaw, budowanie tożsamości kulturowej mieszkańców gminy, organizowanie wydarzeń kulturalnych o zasięgu lokalnym, krajowym i międzynarodowym, działalność na rzecz integracji społeczności lokalnej, współpraca z instytucjami, stowarzyszeniami i związkami twórczymi

oraz twórcami indywidualnymi, współpraca i wymiana kulturalna krajowa i zagraniczna, działalność integracyjna w sferze kultury dla osób z niepełnosprawnością; prowadzenie działalności instruktażowo-metodycznej, szkoleń, warsztatów, a także tworzenie warunków dla rozwoju rękodzieła artystycznego.

Łaski Dom Kultury organizuje i współorganizuje spektakle, koncerty, wystawy, wernisaże, spotkania, wydarzenia rozrywkowe, turystyczne, artystyczne, edukacyjne i rekreacyjne; prowadzi różnorodne formy edukacji kulturalnej

– ogniska artystyczne, warsztaty artystyczno-kulturalne. W placówce działa Łaski Uniwersytet Trzeciego Wieku.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2021 r. Ośrodek Kultury zorganizował 47 imprez kulturalnych, w których wzięło udział 3.289 osób.

Biblioteka Publiczna im. Jana Łaskiego Młodszego w Łasku wraz z filiami zajmuje się w szczególności gromadzeniem, opracowywaniem, przechowywaniem i ochroną materiałów bibliotecznych, udostępnianiem zbiorów na miejscu i wypożyczaniem na zewnątrz, prowadzeniem wypożyczeń międzybibliotecznych z uwzględnieniem szczególnych potrzeb dzieci i młodzieży. Obok podstawowej działalności prowadzi działania kulturalno-oświatowe i promocyjne organizując m.in.: wystawy, spotkania autorskie, lekcje biblioteczne, konkursy, imprezy okolicznościowe.

W 2021 r. jej księgozbiór liczył 100.785 woluminów, liczba czytelników wyniosła 2.652, a liczba wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz 63.804 woluminy. Placówka umożliwiała czytelnikom korzystanie z komputerów z dostępem do sieci Internet; w analizowanym roku na jej wyposażeniu było 36 komputerów, z czego 13 dostępnych dla czytelników.

Oprócz filii, w skład Biblioteki wchodzi Izba muzealna pn. „Muzeum Historii Łasku” oraz Punkt informacji turystycznej, a także „Galeria pod Korabiem”.

Poniższa tabela zawiera wykaz placówek kulturalnych funkcjonujących w gminie.

Tabela 21. Placówki kulturalne w gminie

nazwa placówki	adres placówki
Łaski Dom Kultury	ul. Narutowicza 11, 98-100 Łask
w tym: Filia w Kolumnie	ul. Toruńska 1, 98-100 Łask
Filia Kamienica w Łasku	Plac 11 Listopada 7, 98-100 Łask
Biblioteka Publiczna im. Jana Łaskiego Młodszego w Łasku	ul. 9 Maja 6, 98-100 Łask
Filia dla dzieci w Łasku	ul. 9 Maja 6, 98-100 Łask
Filia w Kolumnie	ul. Toruńska 1, 98-100 Łask
w tym: Filia w Bałuczu	Bałucz 32, 98-100 Łask
Filia we Wrzeszczewicach	Wrzeszczewice 14, 98-100 Łask
Izba muzealna „Muzeum Historii Łasku”	Plac 11 Listopada 7, 98-100 Łask

Źródło: Urząd Miejski w Łasku.

Do najważniejszych imprez o charakterze kulturalno-rozrywkowym zorganizowanych w gminie w 2021 r. należały: Jarmark Łaski, Biesiada pod Złotym Liściem, Dzień Kultury Żydowskiej, cykl koncertów Porcja Jazzu, piknik obywatelski na Placu Szarych Szeregów z okazji Święta Flagi, koncerty kameralne, Festiwal Róż.

Organizacją życia sportowego i rekreacji w gminie zajmuje się Centrum Sportu i Rekreacji w Łasku. Do jego zadań należy organizowanie i współorganizowanie imprez sportowo-rekreacyjnych oraz administrowanie, utrzymanie i udostępnianie obiektów sportowych i rekreacyjnych.

Upowszechnianiu kultury fizycznej, sportu i rekreacji w gminie służy dostępna na jej terenie infrastruktura sportowo-rekreacyjna. Składają się na nią m.in.: boiska sportowe, kąpielisko miejskie, kryta pływalnia, tereny rekreacyjne i skatepark. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 22. Obiekty sportowo-rekreacyjne w gminie

nazwa obiektu	adres obiektu
kompleks boisk sportowych „ORLIK 2012”	ul. Szkolna, 98-100 Łask
kompleks boisk sportowych „ORLIK 2012”	ul. Lipowa 2b, 98-100 Łask
boiska sportowe	ul. Armii Krajowej 5a, 98-100 Łask
kąpielisko miejskie	ul. Armii Krajowej 75, 98-100 Łask
pływalnia kryta	ul. Szkolna 2, 98-100 Łask
tereny rekreacyjne	ul. Narutowicza 28, 98-100 Łask
skatepark	Orchów, 98-100 Łask
boisko sportowe	Bałucz 32, 98-100 Łask

Źródło danych: Urząd Miejski w Łasku.

Na obiektach sportowych w gminie odbywają się szkolne i pozaszkolne zajęcia sportowo-rekreacyjne dla dzieci i młodzieży, treningi łaskich klubów sportowych w różnych dyscyplinach sportu (piłka nożna, pływanie, piłka siatkowa), rozgrywki piłkarskie A i B klasy seniorów, liga okręgowa trampkarzy, młodzików, orlików, cykliczne zawody pływackie, zawody sportowe szkół, zawody sportowe służb mundurowych, festyny integracyjne klubów, stowarzyszeń, szkół, firm.

Do najważniejszych przedsięwzięć sportowo-rekreacyjnych organizowanych w gminie należą: Supermaraton Jastrzębi Łaskich – zawody rowerowe organizowane przez Klub Rowerowy Jastrzębie Łaskie, Zawody Modelarskie, Wakacyjna Liga Siatkówki Plażowej, turnieje piłki nożnej, zawody pływackie.

Gmina Łask posiada zasoby przyrodnicze i kulturowe pozwalające na rozwój na jej terenie różnych form wypoczynku i rekreacji. Największą atrakcją przyrodniczą i turystyczną gminy Łask jest dolina rzeki Grabi, która jest jedną z najczystszych rzek centralnej Polski, i jej bogaty świat zwierzęcy i roślinny. Dumą miasta są zabytki sakralne. Najważniejszymi z nich są: kościół kolegiacki pw. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny i św. Michała Archanioła w Łasku, wzniesiony w latach 1517-1523 w stylu późnego gotyku (jego fundatorem był Jan Łaski – Prymas Polski; najcenniejszym dziełem sztuki w kościele jest alabastrowa płaskorzeźba przedstawiająca Madonnę z Dzieciątkiem wykonana we Florencji na początku XVI w.), Kościół pw. Świętego Ducha w Łasku, Kościół pw. św. Stanisława Biskupa. i św. Mikołaja Biskupa w Borszewicach, dwory w Ostrowie i w Woli Bałuckiej i Park Miejski im. Rodu Łaskich w Łasku z przełomu XVIII i XIX w.

Przez gminę przebiegają liczne szlaki turystyczne – piesze, rowerowe, konne, kajakowe i samochodowe, m.in.: Szlak Pabianice-Łask (26 km); Szlak młynów nad Grabią (36 km), samochodowy Szlak wschodnioeuropejskiego frontu I wojny światowej, na którym znajdują się najcenniejsze obiekty i miejsca będące świadkami wydarzeń z lat 1914-1918, Łódzki szlak konny, Szlak Łask – Pabianice (180 km), Szlak Ziemi Sieradzkiej, kajakowy Szlak nad Grabią.

Dzielnica Łasku – Kolumna, posiada rozbudowaną bazę turystyczno-wypoczynkową oraz zaplecze agroturystyczne.

10. EKONOMIA SPOŁECZNA I SOLIDARNA

Ekonomia społeczna i solidarna to sfera będąca przejawem społeczeństwa obywatelskiego, w której działalność ekonomiczna i pożytku publicznego służy realizacji celów społecznych. Należą do nich: zatrudnianie i reintegracja osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej i zagrożonych wykluczeniem społecznym (w szczególności osób z niepełnosprawnością, bezrobotnych oraz seniorów), wspieranie podmiotowości i samodzielności tych osób oraz odbudowa ich zdolności do pełniejszego uczestniczenia w życiu społecznym i zawodowym, a także działalność na rzecz rozwoju lokalnego.

Cele ekonomii społecznej i solidarnej realizowane są przez podmioty ekonomii społecznej, do których zalicza się:

- przedsiębiorstwa społeczne (np. spółdzielnie socjalne), które zatrudniają osoby zagrożone wykluczeniem społecznym;
- jednostki reintegracyjne (m.in. zakłady aktywności zawodowej, warsztaty terapii zajęciowej czy centra integracji społecznej, których głównym celem jest ponowna integracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- podmioty działające w sferze pożytku publicznego – organizacje pozarządowe oraz podmioty sfery gospodarczej utworzone w związku z realizacją celu społecznego – spółki non-profit i spółdzielnie, których celem jest zatrudnienie np. inwalidów i niewidomych.

W gminie Łask funkcjonuje kilkadziesiąt podmiotów ekonomii społecznej. Obok Warsztatu Terapii Zajęciowej w Łasku są to organizacje pozarządowe, z którymi samorząd gminy podejmuje wspólne działania na podstawie uchwalanego corocznie programu współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Jego celem głównym jest budowanie i umacnianie partnerstwa pomiędzy gminą a organizacjami oraz objęcie współpracą możliwie najszerszych obszarów aktywności obywatelskiej w społeczności lokalnej. W szczególności chodzi o wykorzystanie potencjału organizacji do jak najlepszego zaspokajania potrzeb mieszkańców, poszerzenie i popieranie postaw obywatelskich, tworzenie warunków do zwiększania aktywności lokalnej, inicjowanie, wspieranie oraz podtrzymywanie współpracy pomiędzy gminą a organizacjami, promocja działalności organizacji uczestniczących w realizacji programu.

Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat aktywnie działających w gminie podmiotów ekonomii społecznej. Uwzględniają one m.in. informacje na temat obszarów i odbiorców ich działań, które określają ich zdolności do realizacji usług społecznych, w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1-14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych.

Tabela 23. Podmioty ekonomii społecznej aktywnie działające w gminie

nazwa i adres organizacji	obszary działań	odbiorcy działań
Warsztat Terapii Zajęciowej w Łasku , ul. Kościuszki 14, 98-100 Łask	ochrona zdrowia	dorośli z niepełnosprawnością
Łaskie Towarzystwo Kulturalne , ul. Narutowicza 11, 98-100 Łask	kultura, sztuka, tradycja	społeczność lokalna
Otwarta Pracownia Rozwijania Uzdolnień „Asymptota” , ul. Kononowicza 5/4, 98-100, Łask	edukacja i wychowanie	dzieci i młodzież, rodzina, społeczność lokalna
Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Łaskiej , ul. 9 Maja 6, 98-100 Łask	rozwój lokalny	społeczność lokalna
Stowarzyszenie „Las Kolumna” , ul. Wileńska 25, 98-100 Łask	kultura, sztuka, tradycja	społeczność lokalna
Szkolne Stowarzyszenie Integracji Europejskiej , ul. Toruńska 1, 98-100 Łask	edukacja i wychowanie	dzieci i młodzież
Wiejskie Stowarzyszenie „Nasze Sprawy” , Teodory 62, 98-100 Łask	rozwój lokalny	społeczność lokalna
Wiejskie Stowarzyszenie „Wieś dzieciom” , Łopatki 24, 98-100 Łask	rozwój lokalny, edukacja i wychowanie	dzieci i młodzież, rodzina, społeczność lokalna
Stowarzyszenie Nauczycieli Języka Polskiego Powiatu Łaskiego „Równe Szanse” , ul. Szkolna 2, 98-100 Łask	edukacja wychowanie	dzieci i młodzież, rodzina, wszyscy zainteresowani
Łaskie Bractwo Strzelców Kurkowych , Plac Lotników Łaskich 1, 98-100 Łask	kultura, sztuka, tradycja, sport, turystyka, rekreacja, hobby	społeczność lokalna
Stowarzyszenie „Nasza Szkoła- Wrzeszczewice” , Wrzeszczewice 14, 98-100 Łask	edukacja wychowanie	dzieci i młodzież, rodzina, wszyscy zainteresowani
Stowarzyszenie Rękodziela Łaskiego „Szuflandia” , ul. Słoneczna 4, 98-100 Łask	rozwój lokalny kultura, sztuka, tradycja	społeczność lokalna
Stowarzyszenie Przyjaciół LO im. T. Kościuszki w Łasku , ul. Mickiewicza 1, 98-100 Łask	edukacja wychowanie	dzieci i młodzież, rodzina, wszyscy zainteresowani
Stowarzyszenie Plastyków Amatorów Ziemi Łaskiej , ul. 9 Maja 24/1, 98-100 Łask	kultura, sztuka, tradycja	społeczność lokalna
Stowarzyszenie Rozwoju Ziemi Łaskiej , ul. Warszawska 38, 98-100 Łask	rozwój lokalny	społeczność lokalna

<p>Związek Harcerstwa Polskiego Chorągiew Łódzka Hufiec Łask im. Dywizjonu 303, ul. Przemysłowa 3, 98-100 Łask</p>	<p>edukacja wychowanie</p>	<p>dzieci i młodzież, rodzina, wszyscy zainteresowani</p>
<p>Polski Czerwony Krzyż, Oddział Rejonowy w Łasku, ul. Słowackiego 14, 98-100 Łask</p>	<p>usługi socjalne, pomoc społeczna, ochrona zdrowia, działalność międzynarodowa</p>	<p>społeczność lokalna</p>
<p>Stowarzyszenie – Rodzina Wojskowa Koło nr 19, Plac Lotników Łaskich 1, 98-100 Łask</p>	<p>inne</p>	<p>kobiety</p>
<p>Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Zarząd Oddziału Rejonowego w Łasku, ul. Narutowicza 11, 98-100 Łask</p>	<p>usługi socjalne, pomoc społeczna</p>	<p>osoby starsze, kombatanci</p>
<p>Stowarzyszenie Abstynentów Klubu „Merkury”, ul. Warszawska 42, 98-100 Łask</p>	<p>ochrona zdrowia</p>	<p>osoby uzależnione od alkoholu</p>
<p>Polski Związek Niewidomych okręg Łódź koło w Łasku, ul. Warszawska 14, 98-100 Łask</p>	<p>usługi socjalne, pomoc społeczna</p>	<p>dzieci z niepełnosprawnością, dorośli z niepełnosprawnością</p>
<p>Polskie Stowarzyszenie Diabetyków, Oddział Miejsko-Powiatowy w Łasku, ul. Warszawska 14, 98-100 Łask</p>	<p>ochrona zdrowia</p>	<p>osoby chore</p>
<p>Stowarzyszenie Pomocy „Arka Noego”, Oddział w Łasku, ul. 9 Maja 28, 98-100 Łask</p>	<p>ochrona zdrowia</p>	<p>dzieci i młodzież</p>
<p>Lokalna Grupa Działania „Dolina rzeki Grabi”, ul. Batorego 31, 98-100 Łask</p>	<p>rozwój lokalny</p>	<p>społeczność lokalna</p>
<p>Stowarzyszenie Przyjaciół Lotnictwa, Plac Lotników Łaskich 1, 98-100 Łask</p>	<p>sport, turystyka, rekreacja, hobby, kultura, sztuka, tradycja</p>	<p>wszyscy zainteresowani</p>
<p>Stowarzyszenie Nasze Wronowice, Wronowice 94e, 98-100 Łask</p>	<p>rozwój lokalny</p>	<p>społeczność lokalna</p>
<p>Stowarzyszenie Miłośników Lotnictwa Ziemi Łaskiej, Plac Lotników Łaskich 1, 98-100 Łask</p>	<p>sport, turystyka, rekreacja, hobby, kultura, sztuka, tradycja</p>	<p>wszyscy zainteresowani</p>
<p>Stowarzyszenie Amazonek Łask – Kolumna, ul. Łączna 1, 98-100 Łask</p>	<p>ochrona zdrowia</p>	<p>osoby chore, kobiety</p>
<p>Łaskie Stowarzyszenie Harcerskie „Grabia”, ul. 9 Maja 28, 98-100 Łask</p>	<p>kultura, sztuka, tradycja, edukacja wychowanie, ochrona zdrowia</p>	<p>organizacje pozarządowe, rodzina, dzieci, młodzież, dzieci z niepełnosprawnością, dorośli z niepełnosprawnością, osoby bezrobotne, osoby starsze, kombatanci</p>

<p>Stowarzyszenie Wspierania Rozwoju Osób Niepełnosprawnych „Krań Dobrych Serc” w Łasku, ul. Mickiewicza 6, 98-100 Łask</p>	<p>edukacja, wychowanie, ochrona zdrowia</p>	<p>dzieci z niepełnosprawnością</p>
<p>Towarzystwo Społeczno-Kulturalne „Obroń Gminy”, ul. Rodziny Bujnowskich 1/1, 98-100 Łask</p>	<p>kultura, sztuka, tradycja</p>	<p>społeczność lokalna</p>
<p>Stowarzyszenie Abstynentów „Nad Grabią”, ul. Sikorkowa 34, 98-100 Łask</p>	<p>ochrona zdrowia</p>	<p>osoby uzależnione od alkoholu</p>
<p>Stowarzyszenie Entuzjastów Lotnictwa „Grupa Archeo Łask”, ul. Narutowicza 25/30, 98-100 Łask</p>	<p>sport, turystyka, rekreacja, hobby, kultura, sztuka, tradycja</p>	<p>wszyscy zainteresowani</p>
<p>Związek Inwalidów Wojennych RP, Zarząd Oddziału, ul. Jana Pawła II 10, 98-100 Łask</p>	<p>usługi socjalne, pomoc społeczna</p>	<p>dorośli z niepełnosprawnością, osoby starsze, kombatanci</p>
<p>Stowarzyszenie Emerytów „Senior” w Łasku, ul. Jana Pawła II 10, 98-100 Łask</p>	<p>kultura, sztuka, tradycja, sport, turystyka, rekreacja, hobby</p>	<p>osoby starsze, kombatanci</p>
<p>Bernardyn – Fundacja Zwierząt Skrzywdzonych, Anielin 51, 98-100 Łask</p>	<p>ekologia, pomoc społeczna</p>	<p>wszyscy zainteresowani</p>
<p>Stowarzyszenie Kobiet Wiejskich we Wrzeszczewicach, Wrzeszczewice 5a, 98-100 Łask</p>	<p>rozwój lokalny, kultura, sztuka, tradycja</p>	<p>społeczność lokalna, kobiety</p>
<p>Stowarzyszenie Kobiet Wiejskich w Kopyści, Kopyść 11a, 98-100 Łask</p>	<p>rozwój lokalny, kultura, sztuka, tradycja</p>	<p>społeczność lokalna, kobiety</p>
<p>Stowarzyszenie Kobiet Wsi Wola Bałucka i Wola Stryjewska, Wola Bałucka 18b, 98-100 Łask</p>	<p>rozwój lokalny, kultura, sztuka, tradycja</p>	<p>społeczność lokalna, kobiety</p>
<p>Koło Gospodyń Wiejskich we Wrzeszczewicach, Wrzeszczewice, 98-100 Łask</p>	<p>rozwój lokalny, kultura, sztuka, tradycja</p>	<p>społeczność lokalna, kobiety</p>
<p>Koło Gospodyń Wiejskich w Teodorach, Teodory, 98-100 Łask</p>	<p>rozwój lokalny, kultura, sztuka, tradycja</p>	<p>społeczność lokalna, kobiety</p>
<p>Koło Gospodyń Wiejskich „Gorczyńki” w Górczynie, Górczyn, 98-100 Łask</p>	<p>rozwój lokalny, kultura, sztuka, tradycja</p>	<p>społeczność lokalna, kobiety</p>
<p>Koło Gospodyń Wiejskich w Okupie Małym „Okupianki”, Okup Mały, 98-100 Łask</p>	<p>rozwój lokalny, kultura, sztuka, tradycja</p>	<p>społeczność lokalna, kobiety</p>
<p>Koło Gospodyń Wiejskich w Woli Bałuckiej „Ptasica i Przyjaciele”, Wola Bałucka, 98-100 Łask</p>	<p>rozwój lokalny, kultura, sztuka, tradycja</p>	<p>społeczność lokalna, kobiety</p>
<p>Koło Gospodyń Wiejskich w Woli Stryjewskiej, Wola Stryjewska, 98-100 Łask</p>	<p>rozwój lokalny, kultura, sztuka, tradycja</p>	<p>społeczność lokalna, kobiety</p>
<p>Koło Gospodyń Wiejskich w Borszewicach, Borszewice, 98-100 Łask</p>	<p>rozwój lokalny, kultura, sztuka, tradycja</p>	<p>społeczność lokalna, kobiety</p>

Koło Gospodyń Wiejskich „Aktywne kobiety” w Łopatkach, Łopatki, 98-100 Łask	rozwój lokalny, kultura, sztuka, tradycja	społeczność lokalna, kobiety
Koło Gospodyń Wiejskich w Anielinie „Anielinianki”, Anielin, 98-100 Łask	rozwój lokalny, kultura, sztuka, tradycja	społeczność lokalna, kobiety
Koło Gospodyń Wiejskich w Wiewiórczynie, Wiewiórczyn, 98-100 Łask	rozwój lokalny, kultura, sztuka, tradycja	społeczność lokalna, kobiety
Koło Gospodyń Wiejskich „Sięganowianki” w Sięganowie, Sięganów, 98-100 Łask	rozwój lokalny, kultura, sztuka, tradycja	społeczność lokalna, kobiety
Koło Gospodyń Wiejskich w Bałuczu, Bałucz, 98-100 Łask	rozwój lokalny, kultura, sztuka, tradycja	społeczność lokalna, kobiety
Powiatowe Zrzeszenie Ludowe Zespoły Sportowe, ul. Południowa 1, 98-100 Łask	sport, turystyka, rekreacja, hobby	społeczność lokalna
Międzyszkolny Uczniowski Ludowy Klub Sportowy przy CSiR, ul. Armii Krajowej 5A, 98-100 Łask	sport, turystyka, rekreacja, hobby	dzieci, młodzież
Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „Grabia” Kolumna, ul. Toruńska 1, 98-100 Łask	sport, turystyka, rekreacja, hobby	dzieci, młodzież
Stowarzyszenie Ludowy Uczniowski Klub Sportowy Bałucz, Bałucz 32, 98-100 Łask	sport, turystyka, rekreacja, hobby	dzieci, młodzież
Łaski Międzyszkolny Ludowy Klub Sportowy, ul. Armii Krajowej 5a, 98-100 Łask	sport, turystyka, rekreacja, hobby	społeczność lokalna
Klub Sportowy Rokita Rokitnica, ul. Batorego 11/1, 98-100 Łask	sport, turystyka, rekreacja, hobby	społeczność lokalna
Łaski Klub Sztuk Walki, ul. Szkolna 2, 98-100 Łask	sport, turystyka, rekreacja, hobby	społeczność lokalna
Łaskie Bractwo Thratlonu Sztuki Walki w Łasku, ul. Orzechowa 4/12, 98-100 Łask	sport, turystyka, rekreacja, hobby	społeczność lokalna
Łaski Szkolny Związek Sportowy, ul. Południowa 1, 98-100 Łask	sport, turystyka, rekreacja, hobby	dzieci, młodzież
Klub Strzelecki „Kruk” LOK - Łask, ul. Żeromskiego 14, 98-100 Łask	sport, turystyka, rekreacja, hobby	społeczność lokalna
Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy „Wodnik”, ul. Szkolna 2, 98-100 Łask	sport, turystyka, rekreacja, hobby	społeczność lokalna
Klub Modelarstwa Lotniczego i Kosmicznego przy ŁDK, ul. Narutowicza 11, 98-100 Łask	sport, turystyka, rekreacja, hobby	społeczność lokalna
Klub Rowerowy „Jastrzębie Łaskie”, ul. Armii Krajowej 5A, 98-100 Łask	sport, turystyka, rekreacja, hobby	społeczność lokalna
Uczniowski Klub Sportowy „Olimpijczyk” w Bałuczu, Kolonia Bałucz 32, 98-100 Łask	sport, turystyka, rekreacja, hobby	dzieci, młodzież
Stowarzyszenie „Akcja Dla Kolarstwa”, ul. Jodłowa 5/9, 98-100 Łask	sport, turystyka, rekreacja, hobby	społeczność lokalna

Okręg Polskiego Związku Wędkarskiego w Sieradzu, Koło Grabia w Łasku, Plac Lotników Łaskich 1, 98-100 Łask	sport, turystyka, rekreacja, hobby	społeczność lokalna
Stowarzyszenie „Wehikuł 4x4”, ul. Narutowicza 34, 98-100 Łask	sport, turystyka, rekreacja, hobby	społeczność lokalna
Klub Sportowy „Centrum Świadomej Jazdy”, Teodory 54, 98-100 Łask	sport, turystyka, rekreacja, hobby	społeczność lokalna
Uczniowski Klub Sportowy „Akademia Sportu Funinio”, ul. Jodłowa 4/6, 98-100 Łask	sport, turystyka, rekreacja, hobby	dzieci, młodzież
Uczniowski Miejski Klub Sportowy Korab Łask, ul. Wróblewskiego 4/13, 98-100 Łask	sport, turystyka, rekreacja, hobby	dzieci, młodzież
Oddział Miejsko-Gminny Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP, ul. Warszawska 14, 98-100 Łask	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna
Ochotnicza Straż Pożarna w Łasku, ul. Strażacka 4, 98-100 Łask	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna
Ochotnicza Straż Pożarna w Sięganowie, Sięganów 10a, 98-100 Łask	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna
Ochotnicza Straż Pożarna we Wrzeszczewicach, Wrzeszczewice 2a, 98-100 Łask	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna
Ochotnicza Straż Pożarna w Bałuczu, Bałucz 19, 98-100 Łask	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna
Ochotnicza Straż Pożarna w Okupie, Okup Wielki, ul. Sieradzka 2a, 98-100 Łask	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna
Ochotnicza Straż Pożarna w Anielinie Anielin 37, 98-100 Łask	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna
Ochotnicza Straż Pożarna w Wiewiórczynie, ul. Hallera 29, 98-100 Łask	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna
Ochotnicza Straż Pożarna w Teodorach, Teodory 32, 98-100 Łask	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna
Ochotnicza Straż Pożarna w Kolumnie, ul. Leśników Polskich 63, 98-100 Łask	ratownictwo, bezpieczeństwo	społeczność lokalna

Źródło danych: Urząd Miejski w Łasku.

Na rok 2023 Gmina Łask zaplanowała zlecenie w trybach, o których mowa w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, zadań publicznych, o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie dotyczących:

- pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób,
- ochrony i promocji zdrowia,

- działalności na rzecz osób z niepełnosprawnością,
- działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych,
- edukacji, oświaty i wychowania,
- działalności na rzecz dzieci i młodzieży, w tym wypoczynku dzieci i młodzieży,
- kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego,
- wspierania i upowszechniania kultury fizycznej,
- przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym,
- ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego,
- turystyki i krajoznawstwa,
- porządku i bezpieczeństwa publicznego.

11. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Przestępczość jest dynamicznym, podlegającym rozwojowi zjawiskiem społecznym, które stanowi zagrożenie dla obowiązującego porządku prawnego. W zależności od swej intensywności i częstotliwości wpływa na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciska piętno na jej funkcjonowaniu.

Zapobieganie przestępczości wymaga zastosowania rozwiązań kompleksowych, zakładających wspólne zaangażowanie instytucji i organizacji państwowych, samorządowych i społecznych, przedstawicieli społeczności lokalnych oraz środków masowego przekazu. Ważną rolę w zakresie inicjowania i organizowania tej działalności odgrywa policja.

Nad bezpieczeństwem mieszkańców gminy Łask czuwa Komenda Powiatowa Policji w Łasku (ul. 9 Maja 32/36, 98-100 Łask). Według jej danych, w 2021 r. na terenie gminy Łask stwierdzono łącznie 665 przestępstw. Najwięcej polegało na kradzieży mienia (88) i z włamaniem (71).

Dane szczegółowe na temat wybranych przestępstw popełnionych w gminie w 2021 r. przedstawia poniższa tabela.

Tabela 24. Wybrane przestępstwa popełnione w gminie w 2021 r.

kategoria przestępstwa	liczba przestępstw
kradzież mienia	88
kradzież z włamaniem	71
znęcanie się nad osobą najbliższą	20
uszkodzenie mienia	55
uszkodzenie ciała	3
kradzież pojazdu	6
bójki i pobicia	4
rozbój i wymuszenie rozbójnicze	1
inne	447

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Łasku.

Spośród ujawnionych w gminie sprawców przestępstw 8 było nieletnich (4 osoby w wieku 15 lat i 4 osoby w wieku 16 lat). Na szczególną uwagę zasługują przestępstwa przeciwko rodzinie – w 2021 r. odnotowano 20 takich przestępstw, większość sprawców (15) była w wieku 31-50 lat.

W analizowanym roku na terenie gminy odnotowano 362 zdarzenia drogowe, w tym 21 wypadków drogowych i 341 kolizji drogowych, w których śmierć poniosła 1 osoba, a 25 osób zostało rannych.

W trosce o bezpieczeństwo mieszkańców i ochronę mienia na terenie gminy Łask funkcjonuje system monitoringu miejskiego, działający w 2021 r. w oparciu o 14 kamer, a stanowisko obserwacji monitoringu zlokalizowane jest w Komendzie Powiatowej Policji w Łasku i wspomagane w obsłudze przez pracownika Urzędu Miejskiego w Łasku.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasku obejmuje wsparciem osoby mające trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego. W 2019 r. z tego powodu z pomocy społecznej w gminie skorzystało 6 osób, rok później – 10 osób, a w 2021 r. – 13 osób.

Istotne dla mieszkańców gminy jest także bezpieczeństwo pożarowe. Na jej terenie ochronę przeciwpożarową zapewnia 9 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych, w tym 3 zrzeszone w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym. Jednostki OSP biorą udział w akcjach gaśniczych, udzielają pomocy przy wypadkach drogowych, usuwają zalegające drzewa i zabezpieczają zerwane linie energetyczne wskutek wichur i nawałnic, pomagają w usuwaniu skutków powodzi i podtopień po ulewnych deszczach. W 2021 r. uprawnienia do bezpośredniego udziału w akcjach ratowniczych posiadało 135 strażaków i strażaczek.

12. KWESTIA UCHODźCÓW

Nie wiadomo dokładnie, ile osób uchodźczych przebywa obecnie w Polsce w związku z kryzysem wojennym za jej wschodnią granicą, niemniej szacuje się, że w różnych okresach 2022 r. granicę kraju przekroczyło od 4 do 5 mln osób – kobiet, mężczyzn, dzieci, seniorów czy osób z niepełnosprawnościami. Sytuacja pozostawała dynamiczna – część uchodźców podążała do innych krajów, niektórzy wracali do Ukrainy, część pozostała w Polsce. W połowie 2022 r. obywatelom Ukrainy nadano ponad 1 milion numerów PESEL. Z uwagi na niemożność określenia, jak potoczy się i rozwinie kryzys wojenny za wschodnią granicą Polski niezbędne jest tworzenie polityki migracyjnej zarówno na szczeblu krajowym, jak i lokalnym.

W pierwszych tygodniach wojny w Ukrainie jednostki samorządowe stanęły przed obowiązkiem i potrzebą zapewnienia schronienia uchodźcom. Wśród krótkookresowych wyzwań znalazły się podstawowe, jak zapewnienie lokum i żywności, dostępu do opieki zdrowotnej, edukacji i rynku pracy. Z upływem czasu pojawiały się kolejne, m.in. konieczność świadczenia pomocy psychologicznej osobom w traumie. Przewidywane są również następne wyzwania, a wśród najważniejszych wymienia się potrzebę integracji oraz zapobieganie konfliktom migranckim, w tym agresji na tle narodowościowym.

Liczba obywateli Ukrainy szukających schronienia przed konfliktem wojennym na terenie gminy Łask wyniosła 630 osób. Jej samorząd zapewnił uchodźcom schronienie i wyżywienie oraz objął wsparciem finansowym, rzeczowym i poradnictwem. Pomoc finansowa polega na wypłacie jednorazowego świadczenia 300 zł, świadczeń rodzinnych, stypendiów szkolnych i zabezpieczeniu świadczeń dla mieszkańców, którzy uchodźców przyjęli pod swój dach. Ponadto Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasku finansuje obiady w szkołach dla ukraińskich dzieci i młodzieży oraz refunduje koszt pomocy psychologicznej.

Na koniec 2021 r. w gminie Łask zameldowanych było 56 cudzoziemców, tj. o 20 mniej niż rok wcześniej (76 osób). Największą grupę, tak jak w 2020 r. stanowili obywatele Ukrainy – 30 osób, spośród których 3 osoby zameldowane były na pobyt stały a 27 na pobyt czasowy.

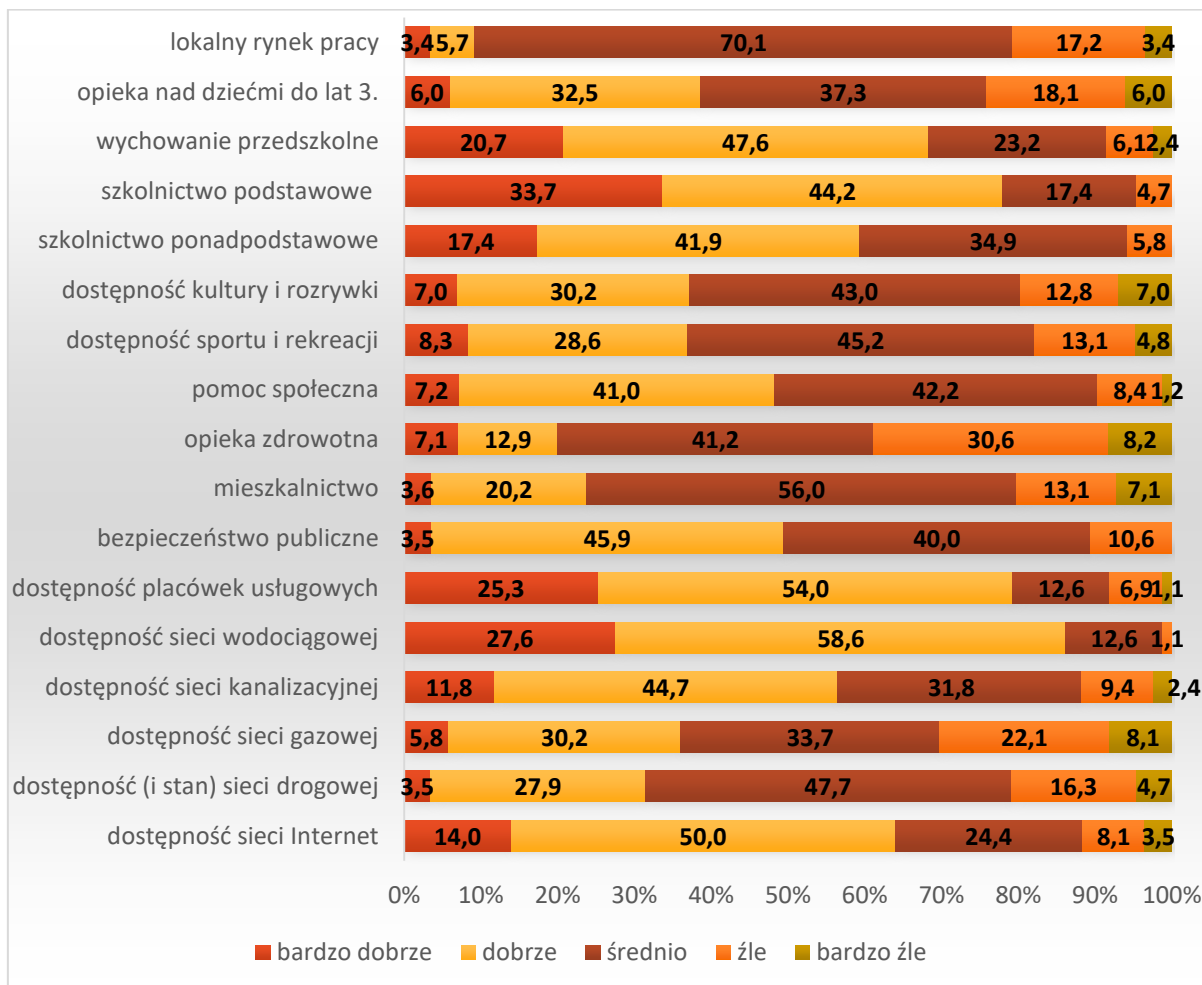
Z danych Narodowego Spisu Powszechnego 2021 wynika, że w porównaniu do spisu z 2011 r. dwukrotnie wzrosła liczba osób z obywatelstwem innego kraju mieszkających na terenie Polski, w tym czterokrotnie liczba obywateli Ukrainy. Wobec powyższego, obecnie, po wybuchu wojny za wschodnią granicą kraju, tym bardziej należy brać pod uwagę możliwość dalszego wzrostu liczby osób narodowości ukraińskiej zamierzających na dłużej lub na stałe pozostać w Polsce. Z ankiet przeprowadzanych wśród uchodźców w połowie 2022 r. wynika, że 1/3 badanych deklaruje chęć pozostania w Polsce także po zakończeniu wojny. W późniejszych badaniach udział ten nieco się zmniejszył, niemniej nie można przewidzieć, jak będzie on kształtował się w przyszłości.

13. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU LOKALNYM”

Badania ankietowe przeprowadzone w ramach diagnozy sytuacji społecznej w gminie Łask posłużyły identyfikacji, określeniu przyczyn i skali występujących na jej terenie problemów społecznych oraz wskazaniu działań, jakie należałoby podjąć w celu zmniejszenia ich natężenia oraz zminimalizowania ich skutków.

Badania zostały przeprowadzone przy pomocy ankiety, którą skierowano do mieszkańców gminy, w tym reprezentantów samorządu lokalnego – Burmistrza Łasku, Zastępcy Burmistrza Łasku, Sekretarza Gminy, Skarbnika Gminy, radnych, sołtysów, pracowników Urzędu Miejskiego, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli jednostek organizacyjnych gminy, w tym placówek oświatowych, kulturalnych, sportowych i pomocy społecznej, przedstawicieli jednostek służby zdrowia, policji, podmiotów ekonomii społecznej i kościoła. W sumie do analizy przedłożono 87 wypełnionych anonimowo ankiet.

W pierwszym pytaniu poproszono ankietowanych o ocenę warunków życia w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 24. Warunki życia w gminie

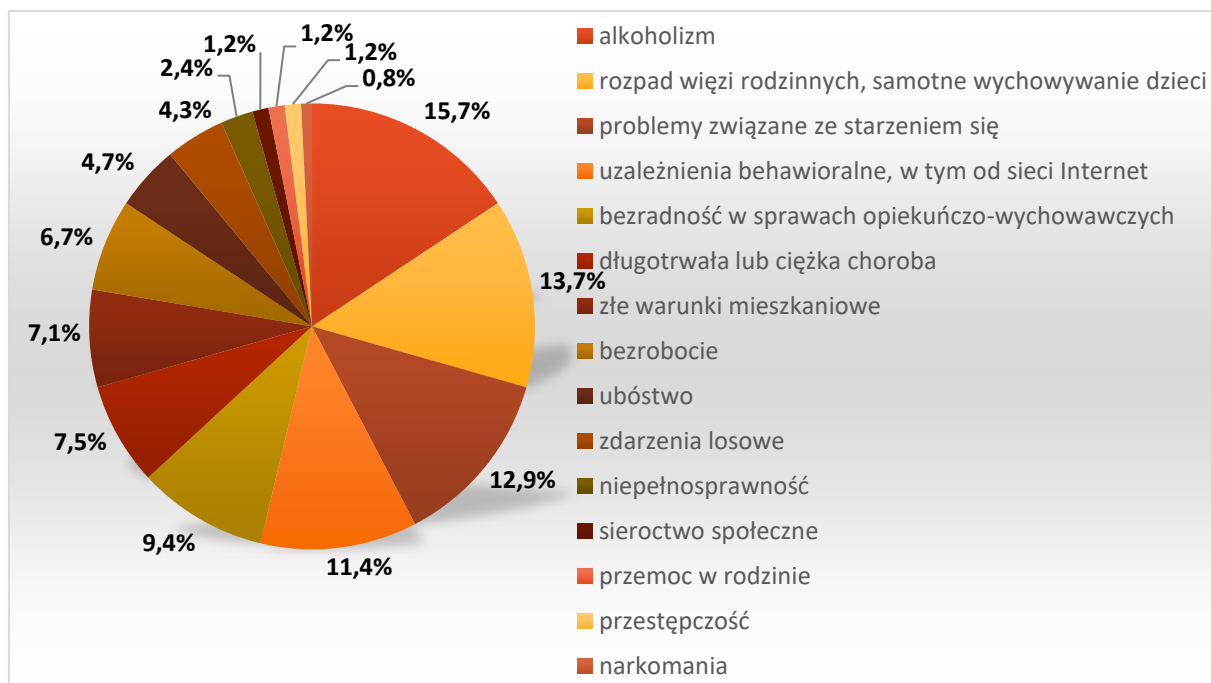
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Analizując warunki życia w gminie, przedstawiciele środowiska lokalnego najlepiej ocenili dostępność sieci wodociągowej (łącznie 86,2% ocen dobrych i bardzo dobrych) i placówek usługowych (w sumie 79,3% ocen dobrych i bardzo dobrych) oraz szkolnictwa podstawowego (łącznie 77,9% ocen dobrych i bardzo dobrych),

Najgorzej badani ocenili z kolei dostęp do opieki zdrowotnej (w sumie 38,8% ocen złych i bardzo złych), sieci gazowej (łącznie 30,2% ocen złych i bardzo złych) oraz opieki nad dziećmi do lat 3. (w sumie 24,1% ocen złych i bardzo złych).

W kolejnym pytaniu zapytano badanych o problemy, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

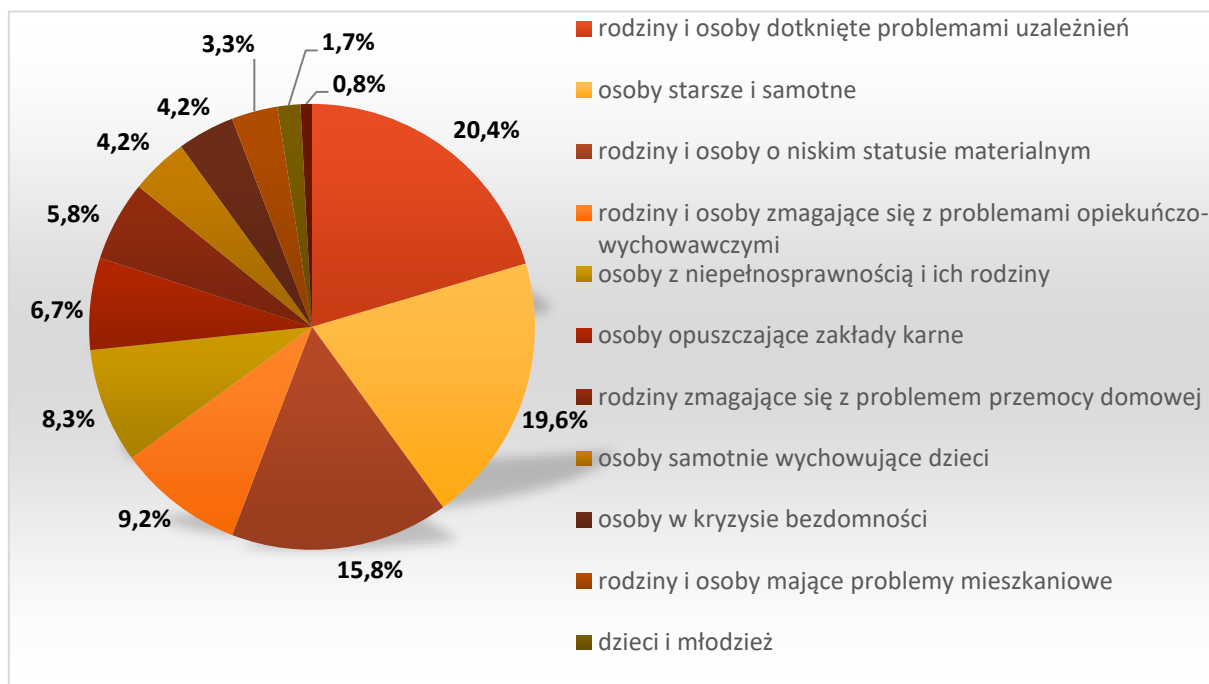
Wykres 25. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Za problemy, który najczęściej dotyczą mieszkańców gminy, respondenci uznali alkoholizm (15,7%), rozpad więzi rodzinnych i samotne wychowywanie dzieci (13,7%), problemy związane ze starzeniem się (12,9%), uzależnienia behawioralne, w tym od sieci Internet, komputera i telefonu (11,4%), a także bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, zaniedbanie dzieci (9,4%).

Odpowiadając na następne pytanie, ankietowali identyfikowali grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

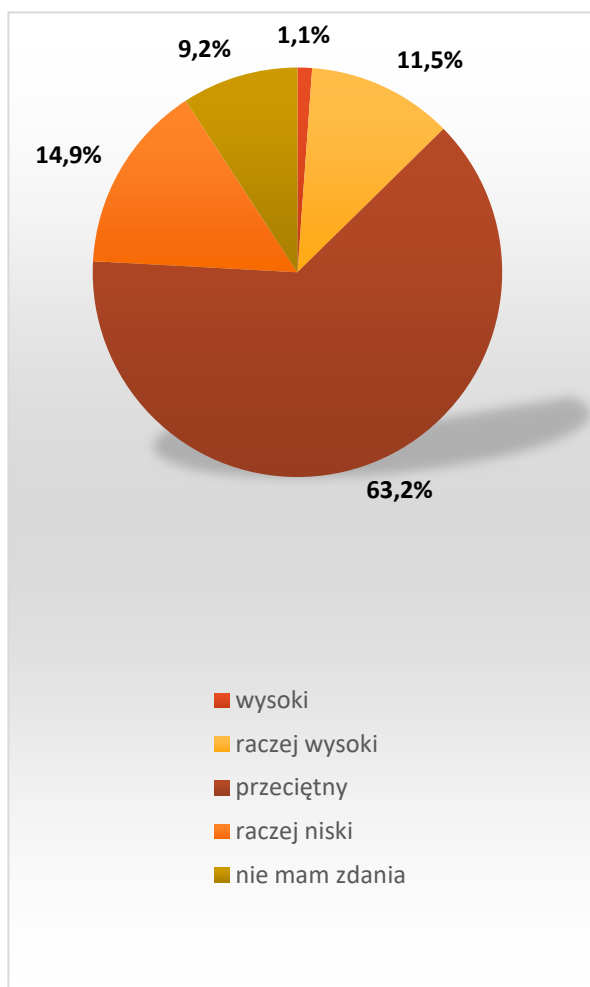
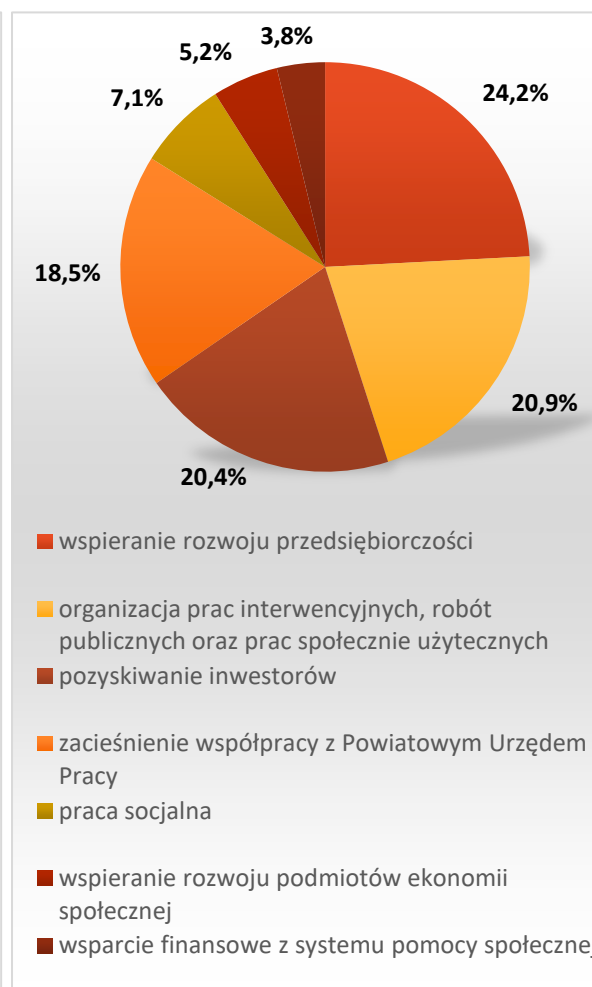
Wykres 26. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Najwięcej badanych stwierdziło, że najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym są rodziny i osoby dotknięte problemami uzależnień (20,4%), osoby starsze i samotne (19,6%) oraz rodziny i osoby o niskim statusie materialnym (15,8%).

W kolejnych pytaniach poproszono badanych o opinię na temat poziomu bezrobocia w gminie oraz wskazanie działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób nim dotkniętych. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 27. Jaki jest poziom bezrobocia w gminie?**Wykres 28. Jakie działania należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych?**

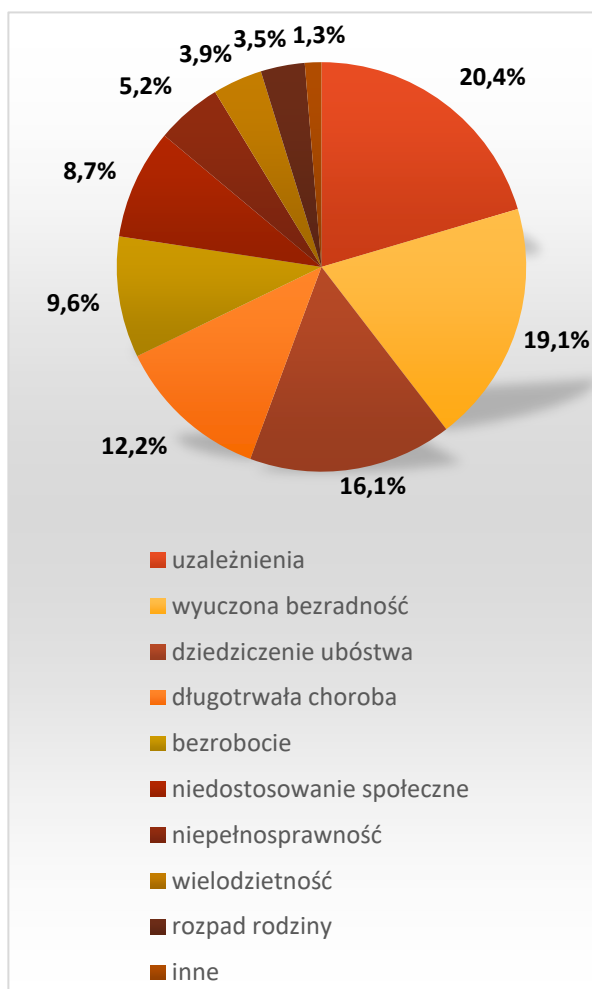
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Większość ankietowanych (63,2%) stwierdziła, że poziom bezrobocia w gminie jest przeciętny. Jednocześnie zdaniem 14,9% respondentów jest on raczej niski.

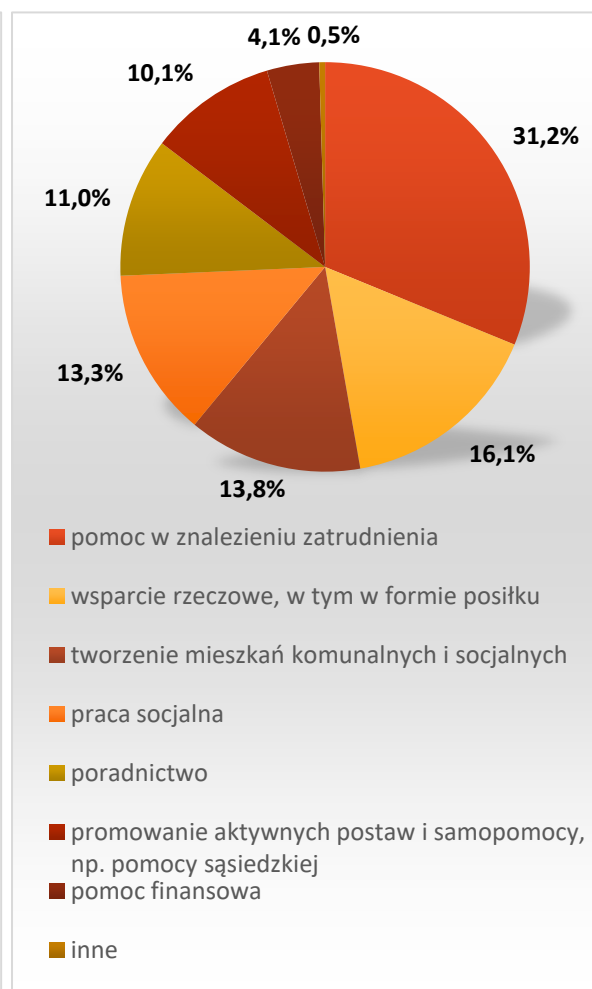
Wśród działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób pozostających bez pracy, badani najczęściej wymieniali: wspieranie rozwoju przedsiębiorczości (24,2%), organizowanie prac interwencyjnych, robót publicznych i prac społecznie użytecznych (20,9%) oraz pozyskiwanie inwestorów (20,4%) oraz zacieśnianie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w celu umożliwienia osobom bezrobotnym (poprzez świadczenie poradnictwa oraz organizowanie stażu, kursów i szkoleń; 18,5%).

W odpowiedzi na następujące pytania ankietowani wskazali przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy oraz przedstawili propozycje działań, jakie powinny być podejmowane na rzecz osób nim dotkniętych. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 29. Przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy?

Wykres 30. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz dotkniętych problemem ubóstwa?

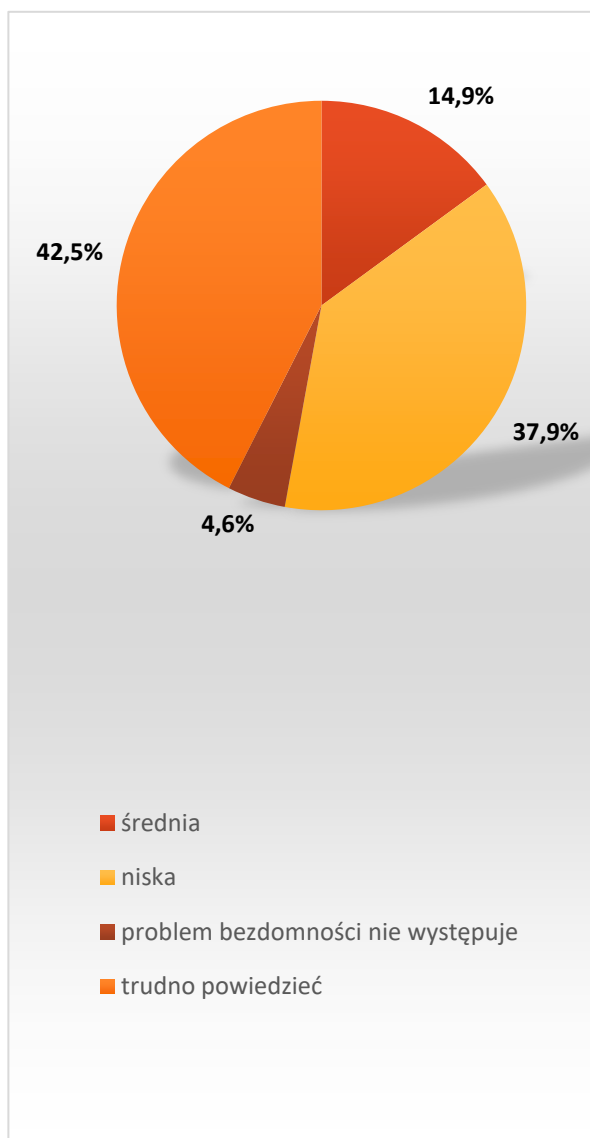
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Wśród przyczyn popadania mieszkańców gminy w ubóstwo, ankietowani najczęściej wskazywali uzależnienia (20,4%), wyuczoną bezradność (19,1%), dziedziczenie ubóstwa (16,1%) oraz długotrwałą chorobę (12,2%).

Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać problemowi ubóstwa, należałoby przede wszystkim udzielać pomocy w znalezieniu zatrudnienia (31,2%). Za ważne ankietowani uznali także udzielanie wsparcia rzeczowego, w tym w formie posiłku (16,1%), tworzenie mieszkań komunalnych i socjalnych (13,8%) oraz prowadzenie pracy socjalnej (13,3%).

W kolejnych pytaniach została podjęta kwestia bezdomności – poproszono badanych o opinię na temat skali tego problemu w gminie oraz wskazanie działań, które przyniosłyby największą skuteczność w jego zapobieganiu i rozwiązywaniu. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 31. Jaka jest skala problemu bezdomności w gminie?

Wykres 32. Jakie działania byłyby najskuteczniejsze w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

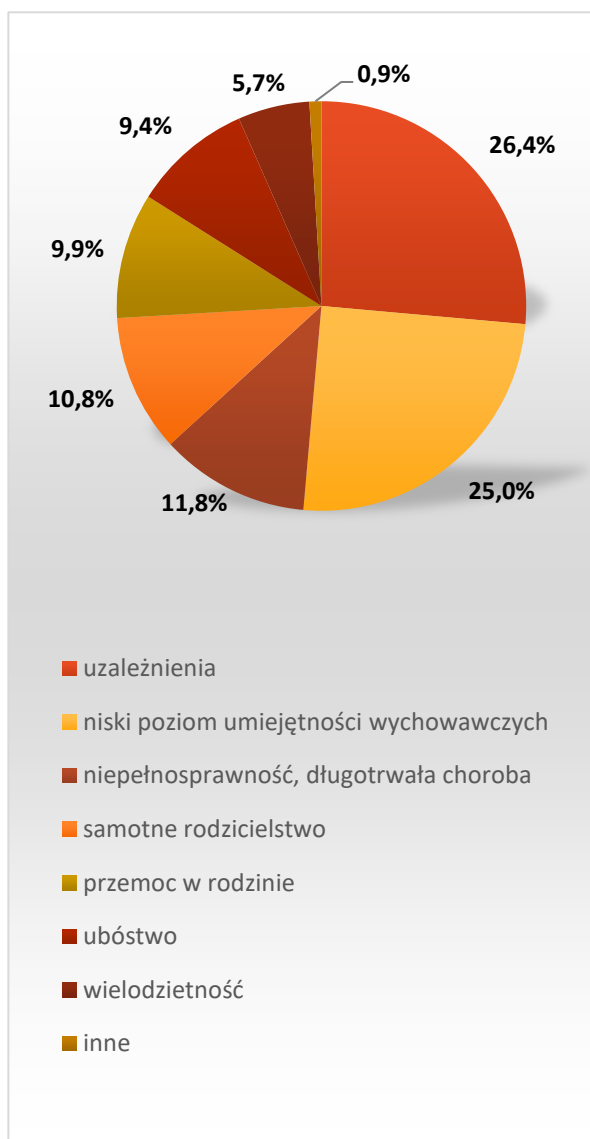
Najwięcej badanych (42,5%) nie miało zdania na temat skali bezdomności w gminie. Jednocześnie 37,9% ankietowanych stwierdziło, że jest ona niska.

W opinii ankietowanych największe efekty w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności może przynieść udzielenie pomocy w znalezieniu zatrudnienia (21,1%), a także opracowywanie indywidualnych programów

wychodzenia z bezdomności (16,6%), profilaktyka i terapia uzależnień (13%), tworzenie mieszkań komunalnych i socjalnych (12,1%) oraz zapewnienie schronienia (10,9%).

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające poznać opinie respondentów na temat przyczyn bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 33. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie

Wykres 34. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie?

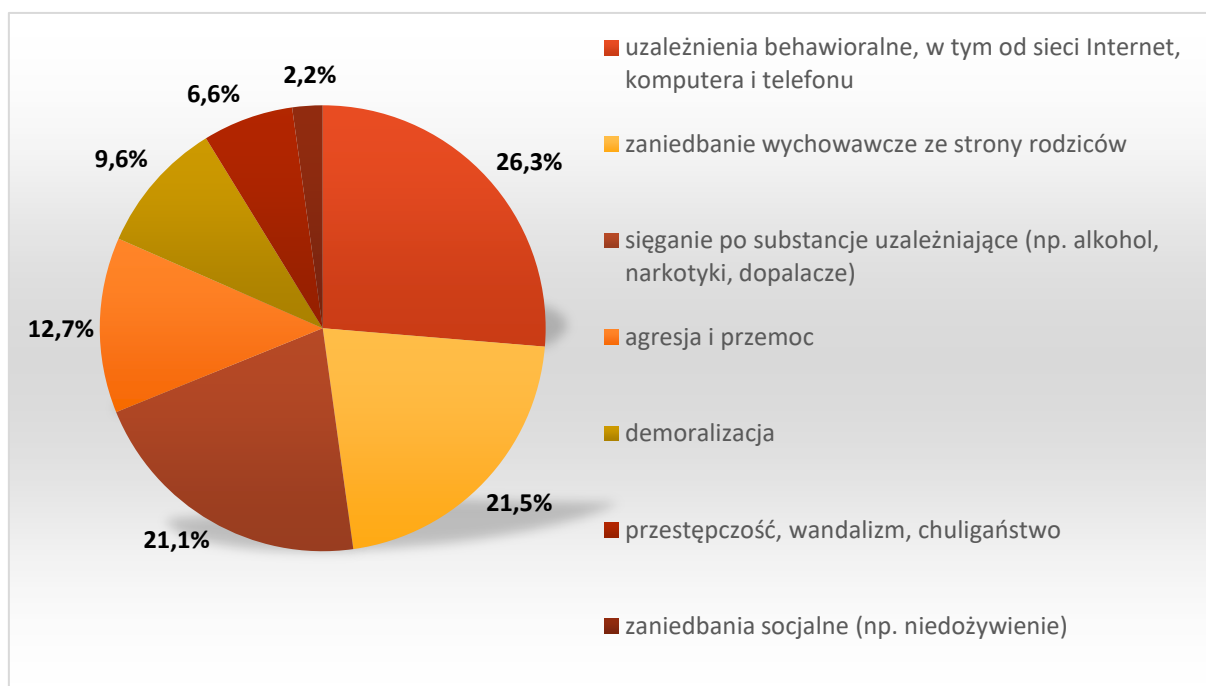
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii badanych głównymi przyczynami bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w gminie są uzależnienia (26,4%) oraz niski poziom umiejętności wychowawczych (25%).

Wśród działań, których podjęcie mogłoby poprawić sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo, ankietowani najczęściej wskazywali zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego (17,3%), świadczenie wsparcia ze strony asystenta rodziny, rozszerzenie oferty poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego, terapii rodzinnej (po 16,9%) oraz udzielenie pomocy w znalezieniu zatrudnienia (14,4%).

W uzupełnieniu odpowiedzi na poprzednie pytania, ankietowani wskazali negatywne zjawiska, na jakie najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 35. Na jakie negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy?

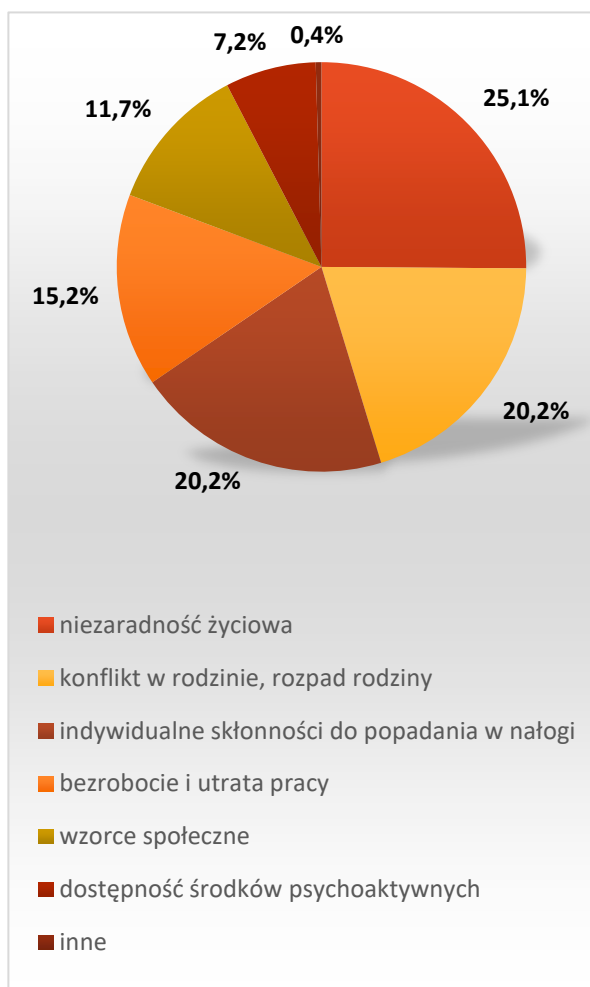

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

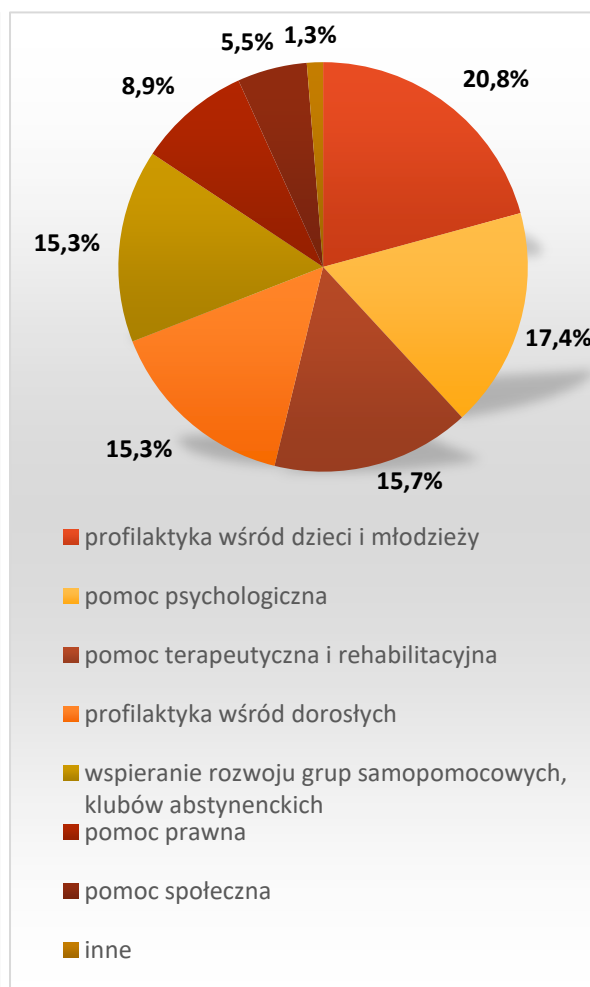
Według ankietowanych, do negatywnych zjawisk społecznych, na które najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy, należą: uzależnienia behawioralne, w tym od sieci Internet, komputera i telefonu (26,3%), zaniechania wychowawcze ze strony rodziców (21,5%) oraz sięganie po substancje uzależniające, np. alkohol, narkotyki i dopalacze (21,1%).

W następnych pytaniach poproszono respondentów o podanie przyczyn występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy oraz wskazanie działań, jakie powinny być podejmowane na rzecz osób i rodzin nim dotkniętych. Odpowiedzi w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

Wykres 36. Przyczyny występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy

Wykres 37. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?

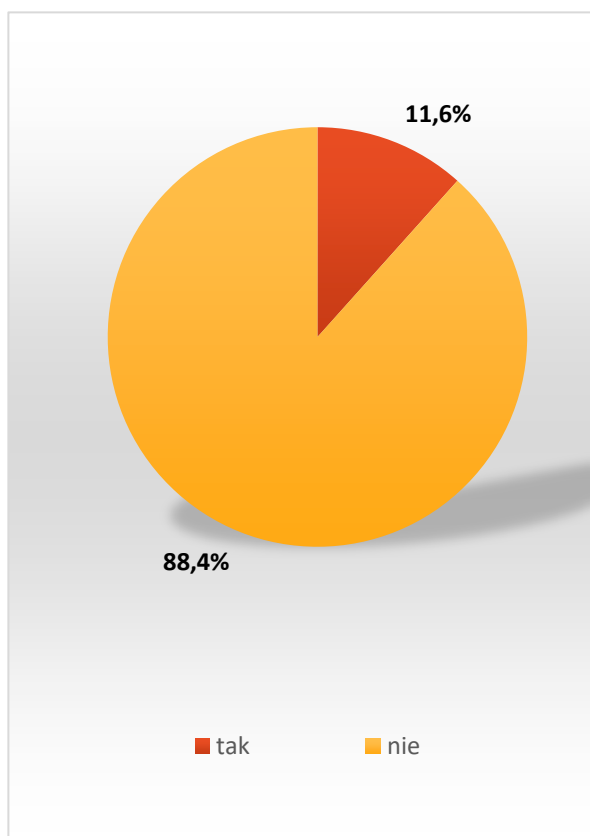
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Do zasadniczych powodów występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy badani zaliczyli niezaradność życiową (25,1%), konflikt w rodzinie i jej rozpad oraz indywidualne skłonności do popadania w nałogi (po 20,2%).

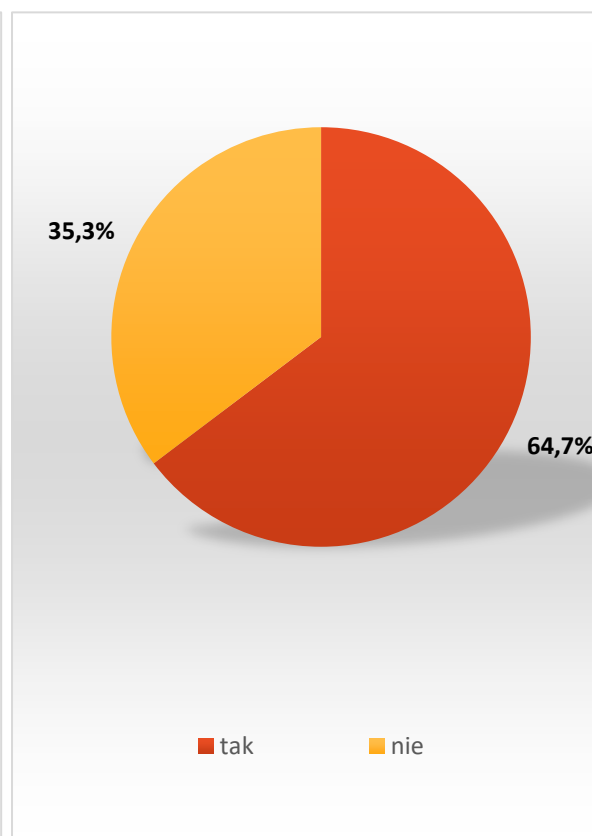
Zdaniem respondentów, podejmując działania na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin, należy przede wszystkim skupić się na prowadzeniu profilaktyki wśród dzieci i młodzieży (20,8%) oraz dorosłych (15,3%), a także zapewnieniu dostępu do wsparcia psychologicznego (17,4%), terapeutycznego i rehabilitacyjnego (15,7%).

Następnie zapytano badanych o doświadczenie i znajomość przypadków występowania problemu, który niejednokrotnie ma swoje źródło w uzależnieniach, tj. przemocy w rodzinie, oraz poproszono o przedstawienie działań, które byłyby najskuteczniejsze w walce z tym zjawiskiem. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 38. Czy doświadczyła Pani/doświadczył Pan przemocy?

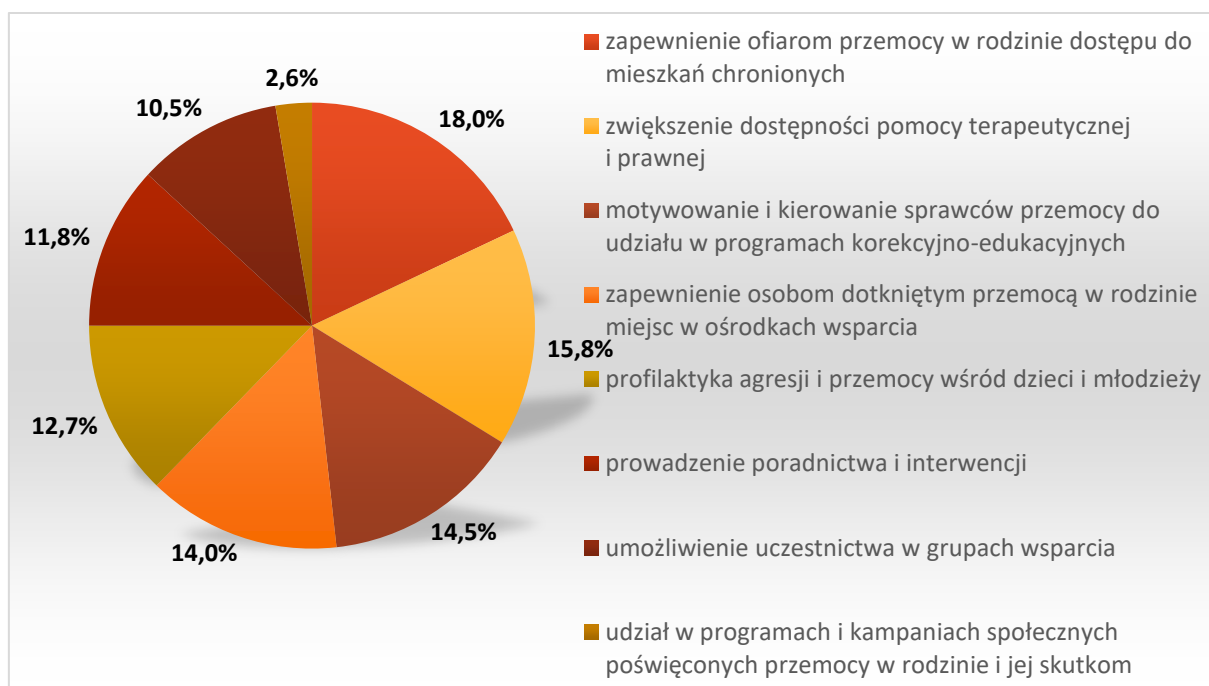
Wykres 39. Czy słyszała Pani/słyszał Pan o osobach w gminie, które doświadczyły przemocy?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość badanych (88,4%) odpowiedziała, że nie doświadczyła przemocy. Jednocześnie 64,7% ankietowanych odpowiedziało, że słyszało o osobach w gminie, które doświadczyły tego problemu.

Wykres 40. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie?

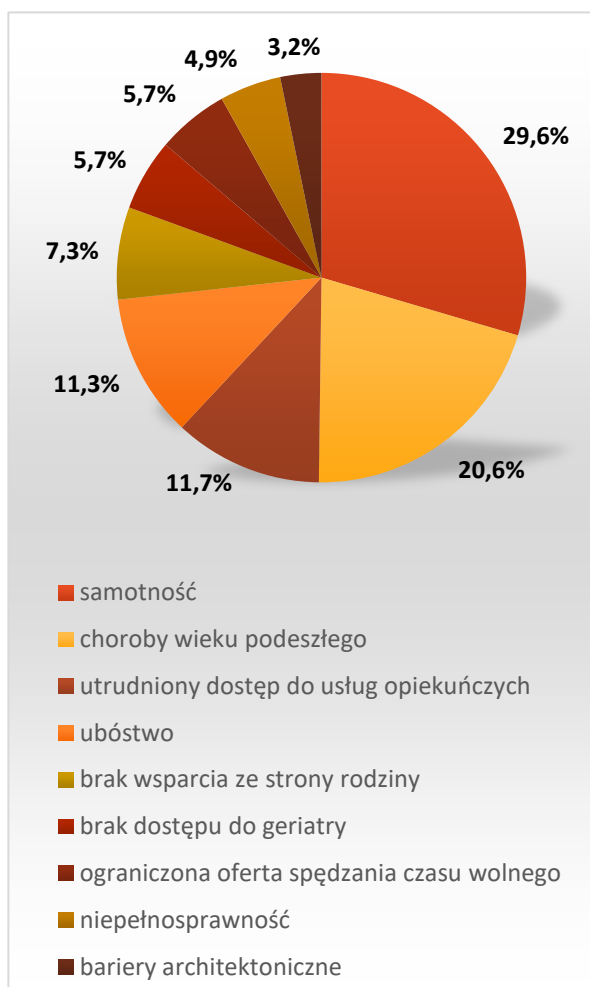
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać przemocy w rodzinie, należy przede wszystkim zapewnić ofiarom przemocy w rodzinie dostępu do mieszkań chronionych (18%), zwiększyć dostępność pomocy terapeutycznej i prawnej (15,8%), motywować i kierować sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych (14,5%) oraz zapewnić osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia (14%).

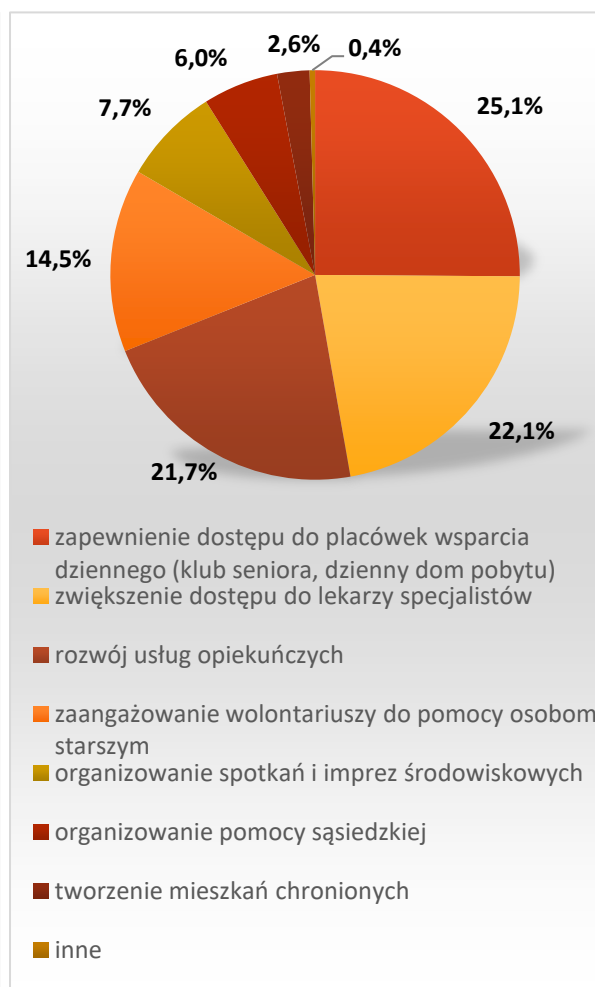
Kolejna kwestia poruszona w ankiecie dotyczyła problemów, z jakimi najczęściej zmagają się osoby starsze w gminie, oraz działań, których wdrożenie przyczyniłoby się do poprawy ich sytuacji. Udzielone przez badanych odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 41. Problemy najczęściej dotykające osoby starsze z gminy

Wykres 42. Jakie działania poprawiłyby sytuację osób starszych w gminie?

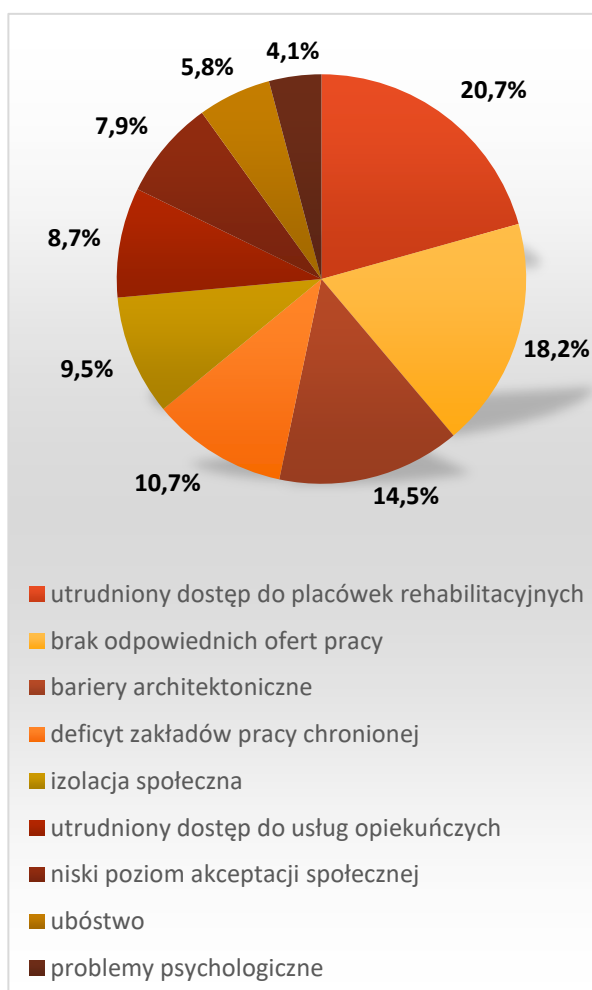
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii osób ankietowanych, problemami, które najczęściej dotykają seniorów w gminie, są samotność (29,6%) i choroby wieku podeszłego (20,6%).

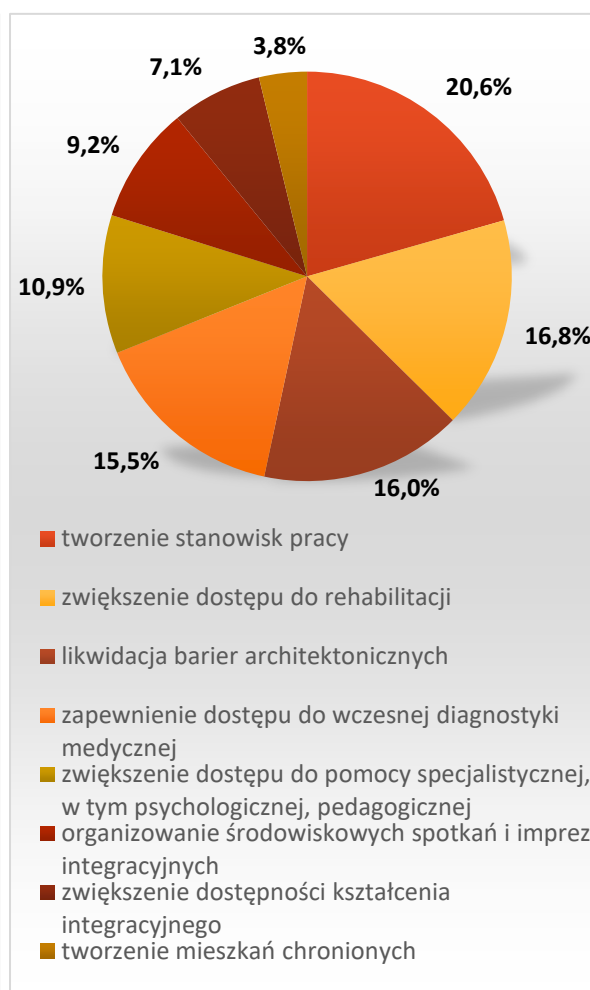
Do działań, których realizacja mogłaby się przyczynić do poprawy sytuacji seniorów w gminie, respondenci najczęściej zaliczali: zapewnienie dostępu do placówek wsparcia dziennego (klub seniora, dzienny dom pobytu; 25,1%), zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów (22,1%) oraz rozwój usług opiekuńczych (21,7%).

W odpowiedzi na kolejne pytania ankietowani identyfikowali problemy, których najczęściej doświadczają osoby z niepełnosprawnością w gminie, oraz wskazywali działania, których podjęcie pozwoliłoby na pełniejszy ich udział w życiu społecznym. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 43. Problemy, których najczęściej doświadczają osoby z niepełnosprawnością z gminy

Wykres 44. Jakie działania umożliwiłyby osobom z niepełnosprawnością pełniejszy udział w życiu społecznym?

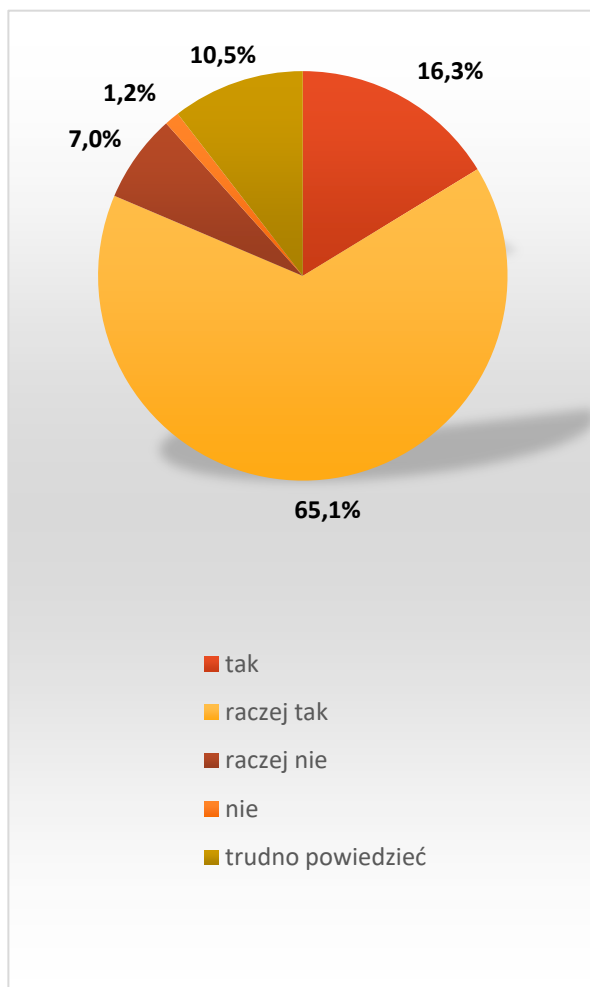
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Według badanych problemami, z którymi najczęściej zmagają się osoby dotknięte niepełnosprawnością z gminy, są: utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych (20,7%), brak odpowiednich ofert pracy (18,2%), bariery architektoniczne (14,5%) oraz deficyt zakładów pracy chronionej (10,7%).

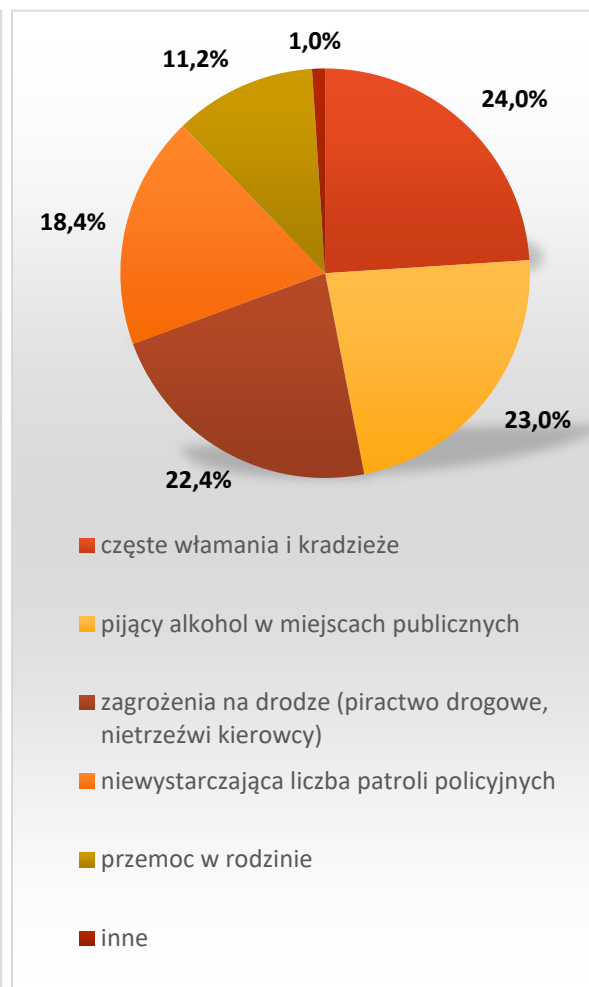
W opinii ankietowanych, działania, które umożliwiłyby osobom z niepełnosprawnością pełniejszy udział w życiu społecznym, powinny skupiać się na tworzeniu stanowisk pracy (20,6%), zwiększeniu dostępu do rehabilitacji (16,8%), likwidowaniu barier architektonicznych (16%) oraz zapewnieniu dostępu do wczesnej diagnostyki medycznej (15,5%).

W ostatnich pytaniach podjęto temat stanu bezpieczeństwa w gminie – poczucia bezpieczeństwa, przyczyn jego braku oraz działań, które wpłynęłyby na jego zwiększenie. Szczegóły w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

Wykres 45. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w gminie?

Wykres 46. Przyczyny braku bezpieczeństwa w gminie

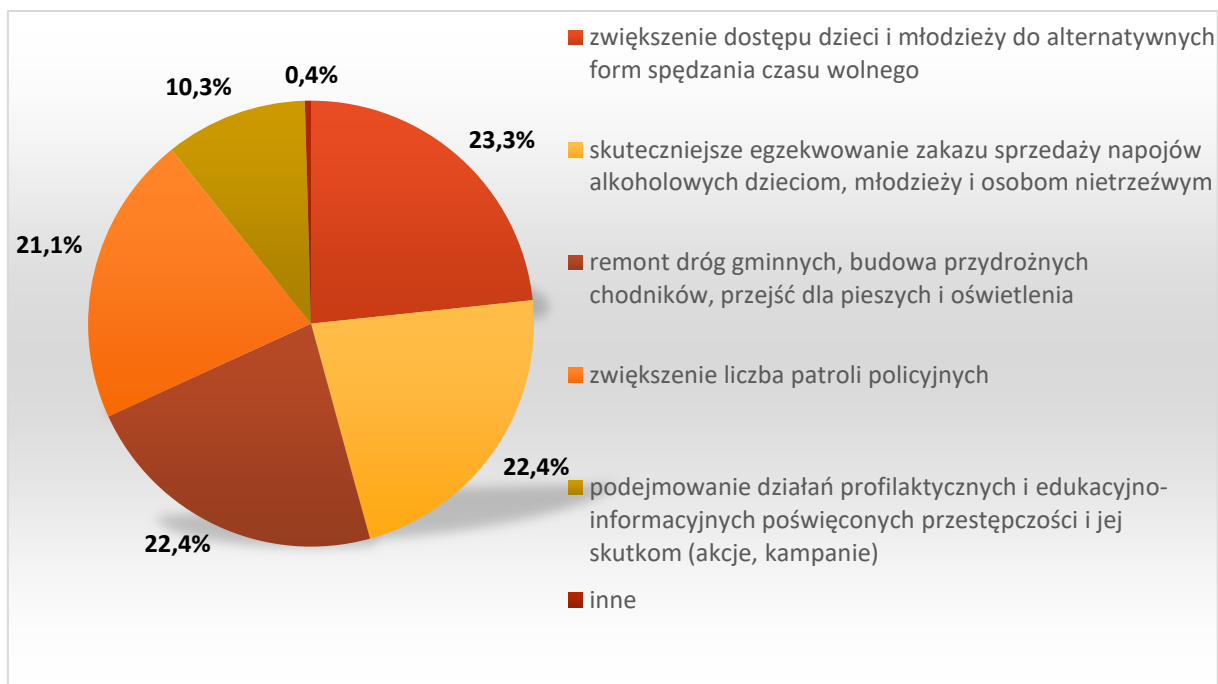

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość ankietowanych (łącznie 81,4%) stwierdziła, że czuje się bezpiecznie bądź raczej bezpiecznie w miejscu zamieszkania. Odmiennego zdania było w sumie 8,2% badanych.

Wśród przyczyn braku bezpieczeństwa respondenci najczęściej wskazywali częste włamania i kradzieże (24%), osoby pijące alkohol w miejscach publicznych (23,0%), zagrożenia na drodze (piractwo drogowe, nietrzeźwi kierowcy; 22,4%) oraz niewystarczającą liczbę patroli policyjnych (18,4%).

Wykres 47. Co wpłynęłoby na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Zdaniem ankietowanych na poprawę bezpieczeństwa publicznego w gminie w największym stopniu wpłynęłoby takie działania, jak: poszerzenie oferty alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży (23,3%), skuteczniejsze egzekwowanie zakazu sprzedaży napojów alkoholowych dzieciom, młodzieży i osobom nietrzeźwym remont dróg gminnych, budowa przydrożnych chodników, przejść dla pieszych i oświetlenia (po 22,4%) oraz zwiększenie liczby patroli policyjnych (21,1%).

14. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest heurystyczną techniką analityczną służącą uporządkowaniu posiadanych informacji. W przypadku strategii rozwiązywania problemów społecznych stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje, oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej. Analizę SWOT przeprowadzoną na potrzeby niniejszego dokumentu przedstawiono poniżej.

Tabela 25. Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ dobre położenie geograficzne gminy, w niewielkiej odległości od Łodzi ▪ zachęcanie inwestorów do tworzenia w gminie nowych miejsc pracy ▪ współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy, m.in. w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach ▪ zapewnianie wsparcia osobom w kryzysie bezdomności i wychodzącym z bezdomności ▪ zapewnianie rodzinom dostępu do bezpłatnego poradnictwa prawnego i psychologicznego ▪ dobrze rozwinięta sieć placówek przedszkolnych i podstawowych ▪ zapewnianie dostępu do kształcenia integracyjnego ▪ funkcjonowanie żłobka i klubów dziecięcych ▪ dobrze rozwinięta infrastruktura sportowo-rekreacyjna; działalność klubów sportowych ▪ dostosowana do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferta spędzania czasu wolnego ▪ działalność Łaskiego Domu Kultury, Gminnej Biblioteki Publicznej z filiami oraz Centrum Sportu i Rekreacji ▪ działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Zespołu Interdyscyplinarnego ▪ dobry dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej ▪ organizowanie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi ▪ dostęp osób starszych do opieki geriatrycznej ▪ funkcjonowanie w gminie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niewystarczająca liczba miejsc pracy w gminie ▪ utrzymujący się poziom bezrobocia wśród odbiorców pomocy społecznej ▪ nieodpowiednie zasoby mieszkań komunalnych, w tym socjalnych ▪ brak warunków do prowadzenia efektywnej pracy socjalnej ▪ niewystarczający dostęp rodzin do wsparcia psychologicznego ▪ utrzymujący się poziom liczby rodzin dysfunkcyjnych, wymagających wsparcia materialnego, opiekuńczego, doradczego ▪ brak wsparcia ze strony asystenta rodziny ▪ niewystarczający, w stosunku do potrzeb, dostęp do placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży ▪ brak u dzieci i młodzieży umiejętności i nawyków aktywnego spędzania czasu wolnego ▪ niedostateczny dostęp rodzin z problemami uzależnień i przemocy domowej do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej oraz wsparcia psychospołecznego i prawnego ▪ niewystarczająca skala działań profilaktycznych, informacyjno-edukacyjnych i szkoleniowych w zakresie uzależnień i przemocy domowej ▪ brak grup wsparcia dla osób uzależnionych, współuzależnionych i doznających przemocy domowej ▪ niewystarczający dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej ▪ zbyt mała liczba pracowników świadczących usługi osobom starszym i z niepełnosprawnością ▪ niewystarczająco rozwinięta oferta służąca podtrzymaniu aktywności osób starszych i z niepełnosprawnością

<p>Środowiskowego Domu Samopomocy, Warsztatu Terapii Zajęciowej, Uniwersytetu Trzeciego Wieku i organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych i z niepełnosprawnością</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ prowadzenie działań prozdrowotnych wśród seniorów ▪ istnienie bazy rehabilitacyjnej w gminie ▪ dobrze wykwalifikowana i podnosząca kwalifikacje kadra MGOPS-u ▪ dobrze rozwinięta i stabilna struktura pomocy społecznej ▪ odpowiednia jakość obsługi klienta systemu pomocy społecznej ▪ organizowanie przedsięwzięć integrujących społeczność lokalną ▪ podejmowanie współpracy z przedstawicielami kościoła 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niepełna diagnoza problemu niepełnosprawności w gminie ▪ istnienie barier utrudniających osobom z niepełnosprawnością codzienne życie, w tym architektonicznych ▪ zbyt niska skala działań służących pozyskaniu zewnętrznych środków finansowych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej ▪ niewystarczający potencjał działającego w obszarze polityki społecznej sektora ekonomii społecznej i solidarnej w gminie i zbyt niski poziom współpracy z nimi ▪ brak wolontariatu w gminie ▪ niski poziom aktywności mieszkańców gminy ▪ brak działań wielokulturowych
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ aktywna promocja gminy i jej walorów, w tym turystycznych; rozwój agroturystyki ▪ promowanie przedsiębiorczości ▪ dostęp do europejskich rynków pracy ▪ ogólnopolskie programy wsparcia rodziny ▪ rozwój budownictwa społecznego ▪ zwiększenie dostępu do wsparcia specjalistów ▪ rozwój sieci i oferty placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży ▪ rosnąca świadomość społeczna na temat problemów uzależnień i przemocy domowej ▪ promowanie zdrowego stylu życia ▪ zintensyfikowanie działań profilaktycznych, kierowanych w szczególności do dzieci i młodzieży ▪ rozwój pedagogizacji rodziców służącej odbudowywaniu funkcji opiekuńczych i wychowawczych rodziny ▪ konstruktywne wsparcie w rozwiązywaniu konfliktów i kryzysów 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zjawisko dziedziczenia ubóstwa i bezrobocia ▪ marginalizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym ▪ choroby cywilizacyjne ▪ ograniczone możliwości znalezienia zatrudnienia na lokalnym rynku pracy przez kończącą edukację młodzież ▪ migracja zarobkowa osób w wieku produkcyjnym, w tym ludzi młodych i wykształconych, do większych ośrodków ▪ pogłębiający się kryzys funkcji rodziny; osłabienie więzi rodzinnych i społecznych, rozpad rodzin ▪ zwiększające się deficyty w codziennej komunikacji pomiędzy członkami rodzin ▪ ujemny przyrost naturalny ▪ obniżanie się wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej w gminie ▪ zwiększający się dostęp do środków psychoaktywnych ▪ rosnąca zagrożenie uzależnieniami behawioralnymi ▪ coraz częstsze, z powodu wstydu,

w rodzinie

- integrowanie rodzin z ich otoczeniem
  - promowanie aktywnego starzenia się
  - dostępność programów pozwalających na rozwój usług i infrastruktury socjalnej oraz zwiększenie aktywności osób starszych i z niepełnosprawnością
  - wykorzystanie w większym stopniu potencjału osób starszych
  - wzrost społecznej akceptacji osób z niepełnosprawnością
  - możliwość pozyskiwania środków finansowych z funduszy zewnętrznych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, w tym z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej
  - rozwój sektora ekonomii społecznej i solidarnej, w tym sektora pozarządowego oraz zacieśnianie z nim współpracy
  - dalsze pobudzanie aktywności społecznej, zwiększenie świadomości obywatelskiej i poczucia sprawstwa
  - rozwój wolontariatu
- niezgłaszanie przez rodziny i sąsiadów przypadków przemocy
  - rosnąca liczba rodzin wymagających, z powodu przemocy, interwencji, działań interdyscyplinarnych, umieszczenia w ośrodkach wsparcia i działań korekcyjno-edukacyjnych
  - trudności w pokonywaniu bariery psychologicznej przez osoby doznające przemocy
  - dziedziczenie złych nawyków zachowań społecznych
  - zwiększający się udział osób starszych
  - niezadowolający poziom życia i niski poziom samodzielności części seniorów
  - narastający problem braku opieki nad osobami starszymi ze strony rodziny; zanikanie modelu rodziny wielopokoleniowej
  - marginalizacja problemów i potrzeb osób starszych i z niepełnosprawnością
  - wciąż niekorzystny wizerunek sektora pomocy społecznej
  - niewłaściwie finansowany system pomocy społecznej; zbyt duże obciążenie zadaniami samorządu gminy
  - rosnące zagrożenie wypaleniem zawodowym wśród pracowników pomocy społecznej
  - biurokracja i niewystarczająco rozwinięty system wymiany informacji w pomocy społecznej
  - bierna i roszczeniowa postawa odbiorców pomocy społecznej; brak umiejętności i nawyków radzenia sobie z trudnymi sytuacjami
  - brak poczucia przynależności do społeczności lokalnej

15. WNIOSKI Z DIAGNOZY

Przeprowadzona w kilkunastu obszarach diagnoza sytuacji społecznej w gminie Łask, pozwoliła na zidentyfikowanie najważniejszych problemów oraz wyzwań, przed którymi w najbliższych latach stanie samorząd lokalny. Zaliczono do nich:

- postępujący proces starzenia się społeczności lokalnej i zwiększające się ryzyko chorób i niepełnosprawności, co wymaga m.in. poszerzenia dostępu do usług opiekuńczych i zapewnienia dostępu do specjalistycznych usług specjalistycznych, rehabilitacyjnych i medycznych, a także rozwijania oferty wsparcia dziennego dla osób starszych i z niepełnosprawnością, m.in. poprzez utworzenie dziennego domu pobytu, dalszego likwidowania barier architektonicznych oraz udzielania pomocy osobom z niepełnosprawnością w uzyskaniu i utrzymaniu zatrudnienia;
- aktywizację i wsparcie osób znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej i pozostających bez pracy, m.in. poprzez pracę socjalną i poradnictwo, zwiększenie w gminie zasobów mieszkań komunalnych, w tym tworzenie lokali socjalnych i wspomaganych, udzielanie pomocy w znalezieniu zatrudnienia przy współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy, propagowanie przedsiębiorczości, kontynuowanie działań na rzecz pozyskania podmiotów tworzących nowe miejsca pracy, dalszą poprawę warunków do inwestowania w gminie, wspierania rozwoju firm już istniejących oraz rolnictwa i zmian w rolnictwie, lepszego wykorzystania posiadanych przez gminę walorów;
- trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, potrzeba ochrony macierzyństwa i wielodzietności oraz zagrożenie problemami uzależnień i przemocy, co wymaga m.in. dalszego edukowania rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, poszerzenia dostępu do poradnictwa specjalistycznego, wsparcia ze strony asystenta rodziny, zwiększenia dostępności alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, zintensyfikowania działalności profilaktycznej, zwiększenia dostępności leczenia i wsparcia, w tym pomocy w ramach działającego w gminie punktu konsultacyjnego, oraz wspierania ruchu samopomocowego, w tym działań mających na celu powołanie grup wsparcia dla osób dotkniętych problemem przemocy;

- zaspokajanie w szerszym zakresie potrzeb zdrowotnych mieszkańców gminy, m.in. poprzez zwiększenie dostępu do specjalistycznej opieki zdrowotnej, oraz kontynuowanie działań prozdrowotnych;
- utrzymanie bezpieczeństwa publicznego, m.in. poprzez kontynuowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych poświęconych przestępczości;
- zwiększanie kapitału ludzkiego i społecznego w środowisku lokalnym, m.in. poprzez wspieranie rozwoju sektora ekonomii społecznej i solidarnej oraz rozszerzanie współpracy z należącymi do niego podmiotami, a także doskonalenie służb społecznych i rozwijanie infrastruktury socjalnej.

Wyniki diagnozy, po ich nałożeniu na kompetencje samorządu gminnego, posłużyły do sformułowania misji oraz wyznaczenia celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań niezbędnych do podjęcia w latach 2023-2030. Wdrożenie zaplanowanych przedsięwzięć powinno przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców gminy, zmniejszenia skali występujących problemów społecznych oraz zminimalizowania ich skutków społecznych. Inicjatywy te zostały ujęte w poniżej przedstawionych obszarach.

1. **Stwarzanie mieszkańcom gminy warunków do rozwoju oraz zapewnienie im bezpieczeństwa socjalnego:** tworzenie w gminie nowych miejsc pracy oraz wspieranie osób wymagających aktywizacji, w tym pozostających bez pracy i znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej;
2. **Utrzymanie seniorów i osób z niepełnosprawnością w środowisku zamieszkania:** zapewnienie osobom starszym odpowiedniej opieki oraz zwiększenie ich udziału w życiu społeczności lokalnej, a także ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz tworzenie warunków do społecznej i zawodowej aktywności osób nią dotkniętych;
3. **Wspieranie rodzin, zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków do rozwoju, zwiększenie dostępności opieki zdrowotnej oraz utrzymanie poziomu bezpieczeństwa publicznego w gminie:** pomoc rodzinom w wypełnianiu ich funkcji oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia i umożliwienie im wszechstronnego rozwoju, zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia, wspieranie osób i rodzin z problemami uzależnień i przemocy domowej oraz przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich;

4. **Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego:** rozwijanie i wspieranie sektora ekonomii społecznej i solidarnej oraz rozszerzanie współpracy z należącymi do niego podmiotami, a także doskonalenie sektora pomocy społecznej w gminie.

IV. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Misją samorządu gminy Łask w realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2023-2030 jest:

przeciwdziałanie różnym formom marginalizacji i wykluczenia społecznego, skuteczne przywracanie rodzinom zdolności do wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz integrowanie i stwarzanie mieszkańcom dobrych warunków do życia i rozwoju.

Wypełnienie tak sformułowanej misji wymaga wdrożenia wyznaczonych celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań. Zostały one przedstawione poniżej w formie kart strategicznych, w których uwzględniono również realizatorów i partnerów w realizacji poszczególnych zapisów, źródła ich finansowania, czas realizacji oraz prognozę zmian.

Cel strategiczny 1.:

Utrzymanie seniorów i osób z niepełnosprawnością w środowisku zamieszkania.

Cele operacyjne

1. Zapewnienie osobom starszym odpowiedniej opieki oraz zwiększenie ich udziału w życiu społeczności lokalnej.
2. Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz tworzenie warunków do społecznej i zawodowej aktywności osób nią dotkniętych.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:

1. Informowanie osób starszych i z niepełnosprawnością o dostępnych formach pomocy, podejmowanych na ich rzecz działaniach oraz przysługujących im prawach.
2. Udzielanie osobom starszym i z niepełnosprawnością wsparcia w postaci pracy socjalnej oraz pomocy finansowej i rzeczowej.
3. Rozwijanie usług opiekuńczych i uruchomienie specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
4. Inicjowanie i promowanie wśród mieszkańców gminy działań samopomocowych, np. pomocy sąsiedzkiej.

5. Udział w realizacji programów pozwalających na rozwój systemu wsparcia osób starszych i z niepełnosprawnością, np. „Opieka 75+”, „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnej”, „Opieka wytchnieniowa dla członków rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnością”.
6. Podejmowanie działań prozdrowotnych wśród osób starszych i z niepełnosprawnością.
7. Rozwijanie oferty spędzania czasu wolnego kierowanej do osób starszych i z niepełnosprawnością – zapewnienie im odpowiedniego dostępu do edukacji, kultury i rekreacji poprzez organizowanie imprez środowiskowych, wycieczek, zajęć, spotkań integracyjnych, m.in. w ramach gminnych placówek kulturalnych, Uniwersytetu Trzeciego Wieku oraz przy współpracy z organizacjami pozarządowymi.
8. Podjęcie działań w kierunku utworzenia na terenie gminy dziennego domu pobytu.
9. Rozwijanie oferty działających w gminie Środowiskowego Domu Samopomocy i Warsztatu Terapii Zajęciowej.
10. Wspieranie inicjatyw służących zwiększeniu aktywności osób starszych i z niepełnosprawnością oraz wykorzystujących ich potencjał.
11. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowym Urzędem Pracy oraz Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, m.in. przy: likwidacji barier, zapewnieniu dostępu do rehabilitacji i sprzętu rehabilitacyjnego oraz zapewnieniu i utrzymaniu odpowiedniego zatrudnienia.
12. Podejmowanie i rozszerzanie współpracy z instytucjami i podmiotami ekonomii społecznej działającymi na rzecz osób starszych i z niepełnosprawnością, m.in. z podmiotami leczniczymi, ośrodkami wsparcia, domami pomocy społecznej, podmiotami świadczącymi usługi rehabilitacyjne, zakładami aktywności zawodowej, zakładami pracy chronionej, organizacjami pozarządowymi, a także z Kościołem.
13. Rozwój wolontariatu na rzecz wspierania osób starszych i z niepełnosprawnością w codziennym życiu.

Czas realizacji:

Lata 2023-2030.

Realizatorzy:

Burmistrz Łasku, Rada Miejska w Łasku, Urząd Miejski, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasku, Środowiskowy Dom Samopomocy w Łasku, Warsztat Terapii Zajęciowej w Łasku, Uniwersytet Trzeciego Wieku w Łasku, gminne publiczne podmioty lecznicze, gminne publiczne placówki oświatowe i kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.

Partnerzy w realizacji:

Powiatowy Urząd Pracy i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łasku, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, gminne niepubliczne placówki oświatowe, placówki ponadpodstawowe, niepubliczne i ponadgminne podmioty lecznicze, pracodawcy, ponadgminne ośrodki wsparcia, podmioty świadczące usługi rehabilitacyjne, domy pomocy społecznej, zakłady pracy chronionej, instytucje rządowe, podmioty ekonomii społecznej, w tym zakłady aktywności zawodowej, warsztaty terapii zajęciowej i organizacje pozarządowe działające na rzecz osób starszych i z niepełnosprawnością, a także Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania:

Budżet samorządowy i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, podmioty ekonomii społecznej, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Prognoza zmian:

Efektywniejszy udział seniorów i osób z niepełnosprawnością w życiu społecznym, wyższy standard świadczonych usług, lepsza jakość funkcjonowania osób starszych i z niepełnosprawnością w środowisku zamieszkania, wzrost liczby osób usprawnionych i zatrudnionych.

Cel strategiczny 2.:

Stwarzanie mieszkańcom gminy warunków do rozwoju oraz zapewnienie im bezpieczeństwa socjalnego.

Cele operacyjne:

1. Tworzenie w gminie nowych miejsc pracy.
2. Wspieranie osób znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej i wymagających aktywizacji, w tym pozostających bez pracy.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:

1. Pozyskiwanie nowych inwestorów, promowanie gminy przy wykorzystaniu jej walorów, tworzenie i oferowanie terenów pod działalność gospodarczą, oferowanie inwestorom ulg podatkowych.
2. Wspieranie i promowanie przedsiębiorczości, w tym małej i średniej.
3. Wspieranie rozwoju turystyki i rekreacji w gminie, m.in. poprzez promowanie jej walorów oraz rozwijanie oferty i infrastruktury turystycznej, w tym agroturystycznej.
4. Wspieranie w gminie zmian w rolnictwie w celu zwiększenia jego konkurencyjności.
5. Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji zawodowej bezrobotnych mieszkańców gminy – upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach, organizowanie robót publicznych, prac społecznie użytecznych, interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego oraz udzielanie pomocy w rozpoczęciu działalności gospodarczej.
6. Kontynuowanie pracy socjalnej z osobami ubogimi i bezrobotnymi, obejmującej m.in. motywowanie do podnoszenia kwalifikacji, poszukiwania zatrudnienia i rozwiązywania własnych problemów oraz zawieranie z nimi kontraktów socjalnych.
7. Udzielanie pomocy osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i z funduszu alimentacyjnego oraz w formie dodatków mieszkaniowych i dodatku energetycznego.

8. Podejmowanie wśród osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej działań edukacyjnych służących poprawie ich położenia oraz zapobieganiu zjawisku dziedziczenia bezrobocia i biedy, m.in. edukowanie w zakresie umiejętnego gospodarowania budżetem domowym i prowadzenia gospodarstwa domowego.
9. Zachęcanie osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego do aktywnych postaw, promowanie wśród nich samopomocy, np. pomocy sąsiedzkiej, organizowanie na rzecz ubogich akcji charytatywnych (np. zbiórek), utworzenie jadłodzielni.
10. Udzielanie pomocy dzieciom pochodzącym z rodzin ubogich, m.in. poprzez prowadzenie dożywiania w szkołach, wyposażenie ich w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, a także organizowanie wypoczynku oraz czasu wolnego.
11. Podejmowanie działań na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych bezdomnością, m.in. prowadzenie pracy socjalnej, udzielenie wsparcia finansowego i rzeczowego (m.in. w formie ciepłych posiłków) oraz w dostępie do opieki zdrowotnej i terapii uzależnień, zapewnienie schronienia; podejmowanie współpracy w tym zakresie z placówkami świadczącymi wsparcie w tym zakresie.
12. Podejmowanie działań na rzecz uchodźców, m.in. zapewnienie schronienia, udzielanie wsparcia finansowego, rzeczowego i psychologicznego, udzielenie pomocy w uzyskaniu zatrudnienia, organizowanie bezpłatnych kursów językowych i przedsięwzięć integracyjnych.
13. Poszerzenie w gminie zasobów mieszkań komunalnych, w tym tworzenie lokali socjalnych i wspomaganych.
14. Opracowanie, realizacja lub współdziałanie w realizacji programów i projektów na rzecz zagrożonych i dotkniętych wykluczeniem społecznym, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz z budżetu państwa (w ramach konkursów).
15. Podejmowanie współpracy z podmiotami ekonomii społecznej zajmującymi się wspieraniem przedsiębiorczości i inicjatyw gospodarczych oraz rozwoju gminy, udzielaniem wsparcia osobom ubogim, bezrobotnym i w kryzysie bezdomności, a także z Kościołem.

Czas realizacji:

Lata 2023-2030.

Realizatorzy:

Burmistrz Łasku, Rada Miejska w Łasku, Urząd Miejski w Łasku, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasku, gminne publiczne podmioty lecznicze, gminne publiczne placówki oświatowe i kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.

Partnerzy w realizacji:

Powiatowy Urząd Pracy i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łasku, gminne niepubliczne placówki oświatowe, szkoły ponadpodstawowe, inwestorzy, pracodawcy, w tym lokalni przedsiębiorcy, placówki zapewniające schronienie, niepubliczne i ponadgminne podmioty lecznicze, instytucje rządowe, podmioty ekonomii społecznej zajmujące się wspieraniem przedsiębiorczości i inicjatyw gospodarczych oraz rozwoju gminy, udzielaniem wsparcia osobom bezrobotnym, ubogim i w kryzysie bezdomności, a także Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania:

Budżet samorządowy i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, podmioty ekonomii społecznej, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Prognoza zmian:

Aktywizacja zawodowa i usamodzielnienie części dotychczasowych beneficjentów systemu pomocy społecznej, poprawa warunków ekonomicznych osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego, łatwiejszy dostęp do mieszkań dla osób o niskim statusie materialnym, lepsze wsparcie dla osób zagrożonych i dotkniętych bezdomnością, zwiększenie liczby miejsc pracy w gminie, wzrost aktywności gospodarczej w gminie.

Cel strategiczny 3.:

Wspieranie rodzin, zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków do rozwoju, zwiększenie dostępności opieki zdrowotnej oraz utrzymanie poziomu bezpieczeństwa publicznego w gminie.

Cele operacyjne:

1. Pomoc rodzinom w wypełnianiu ich funkcji oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia i umożliwienie im wszechstronnego rozwoju.
2. Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.
3. Wspieranie osób i rodzin z problemami uzależnień i przemocy domowej.
4. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Kontynuowanie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności z rodzinami mającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz wymagającymi ochrony macierzyństwa lub wielodzietności.
2. Utrzymanie, a w razie konieczności, zwiększenie liczby asystentów rodziny oraz, w razie potrzeby, ustanawianie rodzin wspierających dla rodzin bezradnych opiekuńczo-wychowawczych oraz organizowanie dla nich szkoleń.
3. Prowadzenie wśród rodzin edukacji w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich oraz promowanie prawidłowego modelu rodziny, m.in. przez pracowników MGOPS-u, placówek oświatowych, asystentów rodziny.
4. Zapewnienie rodzinom oraz osobom samotnie wychowującym dzieci szerszego dostępu do poradnictwa specjalistycznego.
5. Zwiększenie dostępności opieki nad dziećmi do lat 3.
6. Promowanie wśród pracodawców elastycznych form zatrudnienia, ułatwiających godzenie pracy z wychowaniem dzieci.
7. Zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych przy wykorzystaniu zasobów oświatowych, kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy; rozwijanie infrastruktury umożliwiającej spędzanie czasu wolnego oraz rozwój uzdolnień i zainteresowań dzieci i młodzieży, organizowanie wypoczynku.

8. Kontynuowanie i wspieranie działań integracyjnych na rzecz rodzin, m.in. organizowanie rodzinnych imprez integracyjnych.
9. Rozwijanie w gminie sieci i oferty placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.
10. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, m.in. poprzez zwiększenie dostępności zajęć wyrównawczych, udzielanie pomocy w nauce (np. przez wolontariuszy), przyznawanie stypendiów i zasiłków szkolnych.
11. Opracowywanie i wdrażanie programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej i z budżetu państwa (w ramach konkursów); podejmowanie współpracy w tym zakresie z organizacjami pozarządowymi.
12. Integrowanie i koordynowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez stałą współpracę placówek oświatowych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej i ochrony zdrowia, policji, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, podmiotów ekonomii społecznej i kościoła.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej.
2. Wspieranie działań służących zwiększeniu dostępu mieszkańcom gminy do specjalistycznych świadczeń zdrowotnych.
3. Podejmowanie działań wynikających z rozeznaczonych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców, w tym opracowywanie i realizowanie programów zdrowotnych.
4. Inicjowanie przedsięwzięć lokalnych mających na celu zaznajomienie mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia i ich skutkami.
5. Upowszechnianie wśród mieszkańców gminy informacji na temat dostępności i możliwości skorzystania ze specjalistycznych usług medycznych, w tym wykonania badań specjalistycznych.
6. Opracowanie i realizacja gminnego programu ochrony zdrowia psychicznego.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej, psychologicznej, prawnej i społecznej dla osób i rodzin z problemami uzależnień i przemocy domowej, m.in. poprzez rozwijanie oferty funkcjonującego w gminie Punktu Konsultacyjnego oraz zacieśnienie współpracy z placówkami leczenia uzależnień oraz ośrodkami wsparcia i ośrodkami interwencji kryzysowej funkcjonującymi poza gminą.
2. Zintensyfikowanie w gminie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy domowej, w szczególności kierowanej do dzieci i młodzieży, ich rodziców oraz nauczycieli.
3. Wspieranie ruchu samopomocowego w gminie, w tym działań mających na celu utworzenie grupy wsparcia dla osób doznających przemocy domowej.
4. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.
5. Kontynuowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego.
6. W razie potrzeby utworzenie w gminie lokalu dla osób doznających przemocy domowej, zapewnienie im miejsc w ośrodkach wsparcia i ośrodkach interwencji kryzysowej, a także kierowanie osób stosujących przemoc domową do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych; nawiązywanie współpracy w tym zakresie m.in. z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Łasku i działającym przy nim Punktem Interwencji Kryzysowej.
7. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób z problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy domowej.

Kierunki działań do celu operacyjnego 4.:

1. Opracowywanie i realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych; włączanie w ich realizację policjantów.
2. Podejmowanie w gminie przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom (akcje, kampanie).
3. Patrolowanie i wizytowanie miejsc publicznych w gminie.

4. Kontynuowanie przez jednostki gminne i mieszkańców współpracy z policją, prokuraturą rejonową, sądem rejonowym, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości.
5. Zapewnienie dzieciom i młodzieży szerszego dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
6. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez budowę i remont dróg gminnych, budowę chodników i ścieżek rowerowych, budowę przejść dla pieszych, oświetlenia i miejsc parkingowych, organizację dowozu dzieci do szkół.

Czas realizacji:

Lata 2023-2030.

Realizatorzy:

Burmistrz Łasku, Rada Miejska w Łasku, Urząd Miejski w Łasku, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasku, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Łasku, Punkt Konsultacyjny w Łasku, Zespół Interdyscyplinarny w Łasku, gminne publiczne podmioty lecznicze, gminne publiczne placówki oświatowe i kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.

Partnerzy w realizacji:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Punkt Interwencji Kryzysowej w Łasku, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Łasku, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Łasku, gminne niepubliczne placówki oświatowe, placówki ponadpodstawowe, niepubliczne i ponadgminne podmioty lecznicze, placówki leczenia uzależnień, ośrodki wsparcia, ośrodki interwencji kryzysowej, grupy samopomocowe, instytucje rządowe, policja, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, podmioty ekonomii społecznej udzielające pomocy rodzinom i dzieciom, w tym dotkniętym problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy, organizacje zajmujące się wspieraniem i upowszechnianiem kultury, turystyki, sportu i rekreacji, jednostki ochotniczej straży pożarnej, oraz Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania:

Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, podmioty ekonomii społecznej, sponsorzy indywidualni.

Prognoza zmian:

Niższy odsetek rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, podniesienie poziomu wiedzy w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, skuteczniejsze wsparcie dla rodziców mających trudności opiekuńczo-wychowawcze, rodziców samotnych i wychowujących dzieci z niepełnosprawnością, lepszy dostęp do opieki nad dziećmi do lat 3., podwyższenie szans edukacyjnych dla uczniów uzdolnionych i dzieci mających problemy w nauce, wzbogacenie oferty spędzania czasu wolnego oraz wzrost liczby dzieci i młodzieży z niej korzystających, większy poziom świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej, uzależnień oraz zdrowego trybu życia, lepszy dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej, wydawniejsze wsparcie dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz dotkniętych przemocą domową, obniżenie liczby przypadków przemocy domowej, ograniczenie przestępczości, w tym wśród młodocianych, wzrost zasobu wiedzy mieszkańców o przestępczości i jej skutkach, bezpieczniejsze drogi.

Cel strategiczny 4.:

Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego.

Cele operacyjne:

1. Rozwijanie i wspieranie sektora ekonomii społecznej i solidarnej w gminie oraz zacieśnianie współpracy z należącymi do niego podmiotami.
2. Doskonalenie sektora pomocy społecznej w gminie.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Realizowanie zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych przy szerszej współpracy z sektorem ekonomii społecznej i solidarnej oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.
2. Wspieranie tworzenia podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej w formie przedsiębiorstw społecznych i jednostki reintegracyjnych, np. spółdzielni socjalnej, klubu lub centrum integracji społecznej.
3. Inicjowanie powstawania oraz wspieranie organizacyjne, prawne i lokalowe powstających i istniejących organizacji pozarządowych, promowanie ich działalności oraz udzielanie im pomocy w nawiązaniu współpracy

międzynarodowej oraz w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet samorządu źródeł finansowania.

4. Zachęcanie mieszkańców gminy do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych; samoorganizowania się, samopomocy oraz tworzenia podmiotów ekonomii społecznej.
5. Wspieranie lokalnych inicjatyw społecznych.
6. Propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Systematycznie podnoszenie kompetencji przez kadrę MGOPS-u, m.in. poprzez uczestnictwo w kursach i szkoleniach.
2. Utrzymanie, a w razie potrzeby zwiększenie liczby asystentów rodziny.
3. Rozwijanie infrastruktury socjalnej w gminie poprzez poszerzenie oferty już działających jednostek oraz utworzenie, w razie potrzeby, nowych.
4. Projektowanie i wdrażanie nowych instrumentów i usług służących podniesieniu jakości świadczonej pomocy.
5. Zapewnienie mieszkańcom szerszego dostępu do informacji o możliwościach uzyskania i dostępnych formach świadczeń pomocowych, m.in. poprzez rozwijanie strony internetowej MGOPS-u.
6. Opracowywanie i realizowanie projektów współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz z budżetu państwa (w ramach konkursów).

Czas realizacji:

Lata 2023-2030.

Realizatorzy:

Burmistrz Łasku, Rada Miejska w Łasku, Urząd Miejski w Łasku, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasku i inne jednostki organizacyjne gminy.

Partnerzy w realizacji:

Regionalne Centrum Polityki Społecznej w Łodzi, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łasku, instytucje rządowe, podmioty ekonomii społecznej, w tym organizacje pozarządowe, inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania:

Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze

strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, podmioty ekonomii społecznej, sponsorzy indywidualni.

Prognoza zmian:

Zwiększenie aktywności mieszkańców, zwielokrotnienie inicjatyw społecznych, różnorodność form i lepsza efektywność współpracy z sektorem ekonomii społecznej i solidarnej, większe kompetencje kadr pomocy społecznej, wyższa jakość świadczonych usług.

V. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łask na lata 2023-2030 będzie realizowana w szczególności poprzez następujące programy:

- gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii,
- gminny program przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej,
- gminny program wspierania rodziny,
- program współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Skuteczność wdrożenia dokumentu będzie również zależała od środków finansowych – posiadanych i pozyskanych przez samorząd gminy lub inne podmioty uczestniczące w realizacji strategii – na opracowanie i realizację innych programów oraz projektów, które będą zgodne z przyjętymi w dokumencie kierunkami działań.

Programy i projekty powinny cechować efektywność, skuteczność i celowość. Mogą być one przyjmowane stosownymi uchwałami przez Radę Miejską i, w zależności od charakteru, realizowane w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych.

Zaprojektowane zgodnie z zapisami strategicznymi przedsięwzięcia mogą być dofinansowywane m.in. ze środków programów resortowych (np. w ramach otwartych konkursów ofert).

VI. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII

Zgodnie z art. 110, pkt 4 ustawy o pomocy społecznej, koordynatorem realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łask na lata 2023-2030 będzie Kierownik Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łasku. Sformułowane w dokumencie kierunki działań będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów w realizacji, w zależności od posiadanych i pozyskanych środków finansowych. Poniższa tabela przedstawia ramy finansowe strategii.

Tabela 26. Ramy finansowe strategii w latach 2023-2030 (w zł)

2023 r.	2024 r.	2025 r.	2026 r.	2027 r.	2028 r.	2029 r.	2030 r.
17.306.006	19.676.785	21.908.100	23.128.775	24.322.978	25.571.404	26.876.707	28.241.792

Źródło danych: Urząd Miejski w Łasku.

Do przygotowania ram finansowych strategii wykorzystano prognozowaną w budżecie gminy wielkość wydatków w pomocy społecznej oraz w innych obszarach polityki społecznej (dział 851 Ochrona zdrowia, rozdział 85153 Przeciwdziałanie narkomanii, rozdział 85154 Przeciwdziałanie alkoholizmowi, dział 852 Pomoc społeczna, dział 853 Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej, 854 Edukacyjna opieka wychowawcza, dział 855 Rodzina). Prognozę tę oparto o wysokość środków finansowych poniesionych na realizację zadań w ww. działach w latach 2020-2022.

Monitoring zapisów strategicznych, polegający na zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji.

Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, z myślą o podjęciu działań korygujących, czy realizacja wyznaczonych działań zmierza w słusznym kierunku.

Informacja na temat realizacji strategii oraz osiągniętych rezultatów będzie przygotowywana corocznie przez koordynatora jej realizacji w formie raportu monitoringowego i przekazana do 30 czerwca do Burmistrza Łasku. Poza oceną wdrożenia zapisów strategicznych, będzie on zawierał propozycje rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian

społecznych lub nowych potrzeb, podjęcie działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

W celu skutecznego i sprawnego opracowywania raportu monitoringowego, Burmistrz Łasku może powołać zespół zadaniowy, w skład którego wejdą przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Do oceny stopnia wdrożenia strategii zostaną wykorzystane przedstawione poniżej wskaźniki monitoringowe (dla każdego wskaźnika określono jego wartość początkową za 2021 r. oraz wartość docelową w ostatnim roku realizacji dokumentu). W większości są one dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji.

Przygotowany zestaw wskaźników monitoringowych ma charakter otwarty, co oznacza, że w trakcie wdrażania strategii, może być on zmodyfikowany, w tym poszerzony o nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji zapisów strategicznych.

Tabela 27. Wskaźniki monitoringowe do oceny stopnia wdrożenia strategii

wskaźnik monitoringowy	wartość w 2021 r.	wartość docelowa w 2030 r.
cel strategiczny 1		
odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle mieszkańców gminy	24,0	29
liczba seniorów objętych pomocą społeczną	127	152
liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu niepełnosprawności	239	289
liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	67	80
liczba osób objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi	0	5
liczba osób uczestniczących w zajęciach Uniwersytetu Trzeciego Wieku	180	185
liczba osób objętych wsparciem w ramach Środowiskowego Domu Samopomocy	45	60
liczba osób korzystających z Warsztatu Terapii Zajęciowej	23	35
liczba osób objętych całodobową opieką w domach pomocy społecznej	31	50
liczba wolontariuszy wspierających osoby starsze i z niepełnosprawnością	0	3
cel strategiczny 2		
liczba podmiotów gospodarczych w gminie	3.044	3.652
liczba osób bezrobotnych w gminie	701	759
liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa, bezrobocia i bezdomności	277, 341, 18	332, 409, 26

liczba rodzin pobierających świadczenia pomocy społecznej, świadczenia rodzinne i z funduszu alimentacyjnego	682, 971, 87	818, 1.165, 104
liczba gospodarstw pobierających dodatki mieszkaniowe (i energetyczne)	340 (89)	408, 106
liczba jadłodzielni w gminie	0	1
liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem w formie stypendiów i zasiłków szkolnych	90	100
liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie	9	15
liczba uchodźców objętych wsparciem	0	5
liczba mieszkań komunalnych i lokali socjalnych	638 i 28	655 i 35
cel strategiczny 3		
liczba rodzin objętych pracą socjalną	424	492
liczba asystentów rodziny (oraz liczba rodzin objętych przez nich wsparciem)	1 (12)	1 (10)
liczba rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym	152	182
liczba dzieci do lat 3. objętych opieką	134	149
liczba placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży	8	8
liczba porad udzielonych w gminie w ramach podstawowej opieki zdrowotnej	115.761	138 913
liczba porad udzielonych w gminie w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej	182.649	219 178
liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy domowej	47, 5, 3	55, 6, 8
liczba osób objętych pomocą w ramach punktu konsultacyjnego	173	225
liczba grup samopomocowych	3	3
liczba rodzin objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego	26	36
liczba lokali dla osób doznających przemocy domowej	0	3
liczba stwierdzonych przestępstw	665	709
cel strategiczny 4		
liczba podmiotów ekonomii społecznej w formie przedsiębiorstw społecznych i jednostki reintegracyjnych w gminie	1	1
liczba pracowników MGOPS-u (w tym liczba pracowników socjalnych)	56 (14)	60 (14)
liczba pracowników MGOPS-u, którzy uczestniczyli w kursach i szkoleniach	23	33

Źródło danych: Urząd Miejski w Łasku.

Monitoring strategii dostarczy również informacji pozwalających na przeprowadzenie jej ewaluacji, która umożliwi ustalenie rzeczywistych rezultatów wdrożenia dokumentu – czy uzyskane efekty są zgodne z przyjętymi wcześniej zamierzeniami i na co miały wpływ. Zostanie ona przeprowadzona po 4 latach realizacji dokumentu i po jej zakończeniu i ujęta w ramach poszerzonych o ewaluację raportów z wdrażania strategii – odpowiednio za 2026 i 2030 r.

SPIS TABEL I WYKRESÓW**Tabele:**

Tabela 1. Dodatki mieszkaniowe i energetyczne przyznane w gminie w latach 2019-2021.....	23
Tabela 2. Kadra MGOPS-u w 2021 r. z podziałem na komórki i ośrodki wsparcia	33
Tabela 3. Wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie w latach 2019-2021.....	34
Tabela 4. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez MGOPS w latach 2019-2021	35
Tabela 5. Rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny oraz dzieci z gminy w pieczy zastępczej w latach 2019-2021.....	38
Tabela 6. Świadczenia wychowawcze przyznane w gminie w latach 2019-2021.	38
Tabela 7. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2019-2021	39
Tabela 8. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2019-2021.....	40
Tabela 9. Świadczenia „Dobry Start” przyznane w gminie w latach 2019-2020 .	40
Tabela 10. Karty Dużej Rodziny przyznane w gminie w latach 2019-2021	40
Tabela 11. Podmioty udzielające wsparcia w gminie	41
Tabela 12. Podmioty udzielające wsparcia poza gminą, z oferty których mogą korzystać lub korzystają mieszkańcy gminy	43
Tabela 13. Formy świadczeń dla osób starszych (65 lat i więcej) udzielonych w gminie w latach 2019-2021	48
Tabela 14. Podmioty lecznicze i apteki w gminie	49
Tabela 15. Mieszkańcy gminy zaliczeni przez PZON w Łasku do osób niepełnosprawnych i stopnia niepełnosprawności w latach 2019-2021 .	52
Tabela 16. Orzeczenia o niezdolności do samodzielnej egzystencji oraz o całkowitej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym wydane mieszkańcom gminy przez KRUS w latach 2019-2021	53
Tabela 17. Osoby* z orzeczoną niezdolności do pracy zamieszkałe w gminie, otrzymujące świadczenia wypłacane z ZUS** na koniec 2021 r.	53
Tabela 18. Formy świadczeń dla osób z niepełnosprawnością udzielonych w gminie w latach 2019-2021	54
Tabela 19. Podmioty mogące wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy domowej.....	60

Tabela 20. Placówki oświatowe w gminie	63
Tabela 21. Placówki kulturalne w gminie	66
Tabela 22. Obiekty sportowo-rekreacyjne w gminie.....	66
Tabela 23. Podmioty ekonomii społecznej aktywnie działające w gminie	69
Źródło danych: Urząd Miejski w Łasku.....	73
Tabela 24. Wybrane przestępstwa popełnione w gminie w 2021 r.	75
Tabela 25. Analiza SWOT	93
Tabela 26. Ramy finansowe strategii w latach 2023-2030 (w zł)	113
Tabela 27. Wskaźniki monitoringowe do oceny stopnia wdrożenia strategii	114

Wykresy:

Wykres 1. Osoby w gminie, którym w latach 2019-2021 udzielono pomocy i wsparcia	19
Wykres 2. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2019-2021 przyznano świadczenie	19
Wykres 3. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2019-2021 przyznano świadczenie pieniężne	20
Wykres 4. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2019-2021 przyznano świadczenie niepieniężne	20
Wykres 5. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2019-2021 (liczba osób w rodzinach)	21
Wykres 6. Mieszkania w gminie w latach 2019-2020	22
Wykres 7. Mieszkania pozostające w zasobach gminy w latach 2019-2021.....	22
Wykres 8. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki (w ha) w gminie.....	26
Wykres 9. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2019-2021	27
Wykres 10. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2021 r.	27
Wykres 11. Mieszkańcy gminy posiadający zatrudnienie w latach 2019-2020* .	29
Wykres 12. Bezrobotni w gminie według płci w latach 2019-2021	29
Wykresy 13-16. Bezrobotni w gminie na koniec 2021 r. według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy oraz poziomu wykształcenia.....	30
Wykres 17. Stopa bezrobocia w powiecie łaskim, w województwie łódzkim i w kraju w latach 2019-2021 (w %)	31
Wykresy 18-19. Ludność gminy oraz jej struktura wiekowa w latach 2019-2021	45

Wykresy 20-21. Ruch naturalny i saldo migracji ludności gminy w latach 2019-2021	46
Wykres 22. Środki finansowe wydatkowane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2019-2021	57
Wykres 23. Wybrane dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie oraz działalności GKRPA w latach 2019-2021.....	58
Wykres 24. Warunki życia w gminie	78
Wykres 25. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy.....	79
Wykres 26. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie	80
Wykres 27. Jaki jest poziom bezrobocia w gminie?.....	81
Wykres 28. Jakie działania należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych?.....	81
Wykres 29. Przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy?	82
Wykres 30. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz dotkniętych problemem ubóstwa?	82
Wykres 31. Jaka jest skala problemu bezdomności w gminie?	83
Wykres 32. Jakie działania byłyby najskuteczniejsze w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności?	83
Wykres 33. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie	84
Wykres 34. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie?	84
Wykres 35. Na jakie negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy?	85
Wykres 36. Przyczyny występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy	86
Wykres 37. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?.....	86
Wykres 38. Czy doświadczyła Pani/doświadczył Pan przemocy?	87
Wykres 39. Czy słyszała Pani/słyszał Pan o osobach w gminie, które doświadczyły przemocy?	87
Wykres 40. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie?.....	88
Wykres 41. Problemy najczęściej dotykające osoby starsze z gminy.....	89
Wykres 42. Jakie działania poprawiłyby sytuację osób starszych w gminie?	89

Wykres 43. Problemy, których najczęściej doświadczają osoby z niepełnosprawnością z gminy	90
Wykres 44. Jakie działania umożliwiłyby osobom z niepełnosprawnością pełniejszy udział w życiu społecznym?	90
Wykres 45. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w gminie?	91
Wykres 46. Przyczyny braku bezpieczeństwa w gminie	91
Wykres 47. Co wpłynęłoby na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie?	92